

SPISI SVETOGA FRANJE I SVETE KLARE

Copyright © <http://www.franjevastvo.com/>

UPOZORENJE

Korisnik ovu knjigu može koristiti samo za vlastite potrebe, može je pregledavati, kopirati, umnožavati i slati svima onima za koje smatra da bi ih knjiga mogla zanimati, a nije mu dopušteno mijenjati sadržaj iste, dopunjavati ga ili tražiti financijsku korist.

PRAVILO REDA MANJE BRAĆE

Prvo poglavlje

U ime Gospodnje! Počinje život Manje braće

¹Pravilo i život Manje braće jest ovo: obdržavati sveto Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista živeći u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći. ²Brat Franjo obećava poslušnost i poštovanje gospodinu papi Honoriju i njegovim zakonitim nasljednicima i Rimskoj Crkvi. ³A ostala braća dužna su slušati brata Franju i njegove nasljednike.

Drugo poglavlje

O onima koji žele prihvatiti ovaj život i kako ih treba primiti

¹Ako koji htjednu prihvatiti taj život pa dođu k našoj braći, neka ih braća pošalju svojim provincijalnim ministrima; samo njima, a ne drugima neka bude dopušteno primiti braću. ²A ministri neka ih pažljivo ispituju o katoličkoj vjeri i o crkvenim sakramentima. ³I ako sve to vjeruju i htjednu to vjerno ispovijedati i do smrti stalno obdržavati - ⁴a nisu oženjeni, ili ako su oženjeni, ali su im žene već stupile u samostan i položile već zavjet čistoće, pa su im s ovlaštenjem dijecezanskoga biskupa dale dozvolu, a žene su takve dobi da se više u njih ne može sumnjati - ⁵neka im provincijalni ministri uprave riječi svetoga Evanđelja da idu i sve svoje rasprodaju te nastoje podijeliti siromasima (usp. Mt 19,21). ⁶Ako toga ne bi mogli učiniti, dosta je da imaju dobru volju.

⁷I neka se braća i njihovi ministri čuvaju da se ne brinu za njihova vremenita dobra, kako bi sa svojim stvarima slobodno učinili što god ih Gospodin nadahne. ⁸Ako pak zatraže savjet, dopušta se ministrima da ih pošalju kojim bogobožnim ljudima da po njihovu savjetu svoja dobra razdijele siromasima.

⁹Neka im zatim dadu odjeću kušnje, to jest dva habita bez kapuce i pojas i donje odijelo i kaparon do pojasa, ¹⁰osim ako ministri koji put po Bogu prosude drukčije. ¹¹Kad završe godinu kušnje, neka budu primljeni u poslušnost: neka obećaju da će ovaj život i Pravilo uvijek obdržavati. ¹²I po nalogu gospodina pape neće im nipošto biti dopušteno izaći iz ovoga Reda, ¹³jer po svetom Evanđelju "Nitko tko stavi ruku svoju na plug, pa se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje." (Lk 9,62) ¹⁴A oni koji su već obećali poslušnost neka imaju jedan habit s kapucom i drugi bez kapuce, koji bi ga htjeli imati. ¹⁵I koje nužda prisili, mogu nositi obuću. ¹⁶I sva braća neka se odijevaju jednostavnim odijelom i mogu ga s Božjim blagoslovom krpati vrećama i drugim krpama. ¹⁷Opominjem ih i potičem da ne preziru i ne osuđuju ljude koje vide da su odjeveni u mekane i šarene haljine i da uživaju birana jela i pića. Neka radije svatko osuđuje i prezire samoga sebe.

Treće poglavlje

O božanskom časoslovu i postu i kako braća moraju ići svijetom

¹Klerici neka mole božanski časoslov po uredbi svete Rimske Crkve, osim psaltira, ²i zato mogu imati brevijare. ³A neklerici neka mole dvadeset i četiri Očenaša za jutarnju, za hvale pet, za svaki pojedini čas - prvi, treći, šesti i deveti - po sedam, za večernju dvanaest, za povećerje sedam; ⁴i neka mole za pokojne.

⁵Neka poste od blagdana Svih Svetih do Božića. ⁶Oni koji dragovoljno poste svetu četrdeseticu, koja počinje od Bogojavljenja i traje punih četrdeset dana i koju je Gospodin

posvetio svojim svetim postom, (usp. Mt 4,2) bili blagoslovljeni od Gospodina; a koji neće, neka ih se ne prisiljava. ⁷Ali drugu četrdeseticu do Uskrsnuća Gospodnjega dužni su postiti. ⁸U ostalo vrijeme nisu dužni postiti, osim petkom. ⁹U slučaju očite nužde braća nisu obvezna na tjelesni post.

¹⁰Savjetujem, opominjem i potičem svoju braću u Gospodinu Isusu Kristu: kad idu svijetom neka se ne svađaju i ne prepiru niti druge osuđuju; ¹¹već neka budu blagi, miroljubivi i čedni, skromni i ponizni, govoreći uljudno sa svakim kako se dolikuje. ¹²I ne smiju jahati osim ako ih na to prisili očita potreba ili bolest. ¹³U koju god kuću uđu neka najprije kažu: "Mir kući ovoj" (usp. Lk 10,8). ¹⁴I po svetom Evanđelju slobodno jedu od svakoga jela koje im ponude.

Četvrto poglavlje

Braća ne smiju primati novaca

¹Strogo nalažem svoj braći da nipošto ne primaju denara ili novaca, ni sami ni po posredniku. ²Za potrebe bolesnika i za odijevanje ostale braće neka se sami ministri i kustodi pomnjivo brinu preko duhovnih prijatelja - prema prilikama mjesta i vremena i prema hladnoći kraja, kako vide da potreba zahtijeva. ³Ali uvijek tako kako je rečeno: da ne primaju denara ili novaca.

Peto poglavlje

O radu

¹Braća, kojoj je Gospodin dao milost da rade, neka rade vjerno i predano, ²tako da - odstranivši nerad koji je neprijatelj duše - ne ugase duh svete molitve i pobožnosti kojemu sve ostalo vremenito treba da služi. ³Kao plaću za rad neka primaju ono što treba njima i njihovoj braći za tjelesne potrebe, osim denara i novca, i to ponizno, ⁴kako dolikuje Božjim slugama i sljedbenicima svetoga siromaštva.

Šesto poglavlje

Da braća ne smiju ništa prisvojiti, o sakupljanju milostinje i o bolesnoj braći

¹Neka braća sebi ništa ne prisvoje, ni kuće ni mjesta ni bilo koje stvari. ²Kao putnici i pridošlice na ovome svijetu (usp. 1 Pt 2,11), služeći Gospodinu u siromaštvu i poniznosti, neka s pouzdanjem prose milostinju i ne treba da se stide, ³jer je Gospodin radi nas bio siromašan na ovome svijetu (usp. 2 Kor 8,9).

⁴To je ona izvrsnost uzvišenog siromaštva koje je vas, moju predragu braću, postavilo baštinicima i kraljevima nebeskoga kraljevstva, osiromašilo vas je u stvarima, a uzvisilo u krepostima. ⁵To neka bude vaš dio koji vodi u zemlju živih. ⁶Vi ga, ljubljena braćo, potpuno prigrlite te u ime Gospodina našega Isusa Krista ne želite nikada ništa drugo pod nebom posjedovati.

⁷I gdje god se braća nađu ili sretnu, neka se pokažu domaći među sobom. ⁸I neka s punim povjerenjem jedan drugomu otkrije svoje potrebe: jer ako majka hrani i ljubi svoga tjelesnog sina, koliko brižljivije mora svatko ljubiti svoga duhovnog brata. ⁹I ako koji od njih oboli, ostala ga braća moraju posluživati kako bi željela da se njih poslužuje.

Sedmo poglavlje

O pokori koja se ima naložiti braći koja griješe

¹Ako bi koji od braće zaveden od neprijatelja smrtno sagriješio, kad se radi o grijesima za koje je među braćom određeno da se moraju obratiti samo provincijalnim ministrima, dužna su spomenuta braća što prije njima se uteći, bez oklijevanja. ²A ministri, ako su svećenici, neka im milosrdno nalože pokoru; ako pak nisu svećenici, neka im je nalože po drugim svećenicima Reda, kako po Bogu najbolje prosude da je korisno. ³I moraju se čuvati da se zbog nečijega grijeha ne bi srdili ili uzrujavali, jer srdžba i uzrujanost onemogućuju ljubav u njima i u drugima.

Osmo poglavlje

O izboru generalnog ministra ovoga bratstva i o duhovskom kapitolu

¹Sva braća moraju uvijek imati jednoga od braće ovoga Reda za generalnog ministra i slugu cijeloga bratstva i njemu se imaju strogo pokoravati. ²Kad on umre, neka mu provincijalni ministri i kustodi na duhovskom kapitolu izaberu nasljednika. Na taj se kapitul provincijalni ministri moraju uvijek sabrati gdje god to generalni ministar odredi; ³i to jednom u tri godine ili u drugom dužem ili kraćem roku, kako to spomenuti ministar odredi.

⁴Ako bi kada svi provincijalni ministri i kustodi zajedno uvidjeli da spomenuti ministar nije sposoban za službu i za opću korist braće, dužna su spomenuta braća koja imaju pravo izbora u ime Gospodnje drugoga izabrati za kustoda. ⁵A poslije duhovskoga kapitula pojedini ministri i kustodi, budu li htjeli i bude li im se činilo korisnim, mogu iste godine u svojim kustodijama sazvati svoju braću na kapitul.

Deveto poglavlje

O propovjednicima

¹Neka braća ne propovijedaju u biskupiji kojega biskupa ako bi im on to zabranio. ²I neka se nijedan brat ne usudi propovijedati narodu ako ga generalni ministar ovoga bratstva nije ispitao i potvrdio te mu povjerio propovjedničku službu. ³Opominjem također i potičem tu istu braću da im u propovijedima što ih drže riječi budu prokušane i čiste, na korist i izgradnju naroda. ⁴Neka im govore o manama i krepostima, o kazni i slavi, i to kratkim govorom jer je Gospodin na zemlji kratko govorio.

Deseto poglavlje

O opominjanju i popravljaju braće

¹Braća ministri i sluge ostale braće neka svoju braću pohađaju i opominju i neka ih ponizno i ljubazno ispravljaju, ne naređujući im ništa što bi bilo protiv njihove duše i našega Pravila. ²A braća podložnici neka se sjete da su se radi Boga odrekli vlastite volje. ³Zato im strogo naređujem da svoje ministre slušaju u svemu što su Gospodinu obećali održavati, a ne protiviti se duši i našem Pravilu.

⁴I gdje god se nađe braće koja bi uvidjela i spoznala da ne mogu Pravilo duhovno održavati, mogu se i moraju obratiti svojim ministrima. ⁵A ministri neka ih ljubazno i dobrotivo prime i neka se prema njima pokažu tako prijazni da braća mogu s njima govoriti i postupati kao gospodari sa svojim slugama; ⁶jer tako mora biti: ministri neka budu sluge sve braće.

⁷Opominjem i zaklinjem u Gospodinu Isusu Kristu da se braća čuvaju svake oholosti, tašte slave, zavisti, škrtosti, brige i skrbi za ovaj svijet, ogovaranja i mrmljanja; i oni koji nisu upućeni u znanosti neka ne teže da se upute. ⁸Neka radije imaju na umu da iznad svega moraju željeti: da posjeduju Duha Gospodnjega i njegovo sveto djelovanje, ⁹da mu se mole uvijek čista

srca, da budu ponizni i strpljivi u progonstvu i bolesti te da ljube one koji nas progone, grde i karaju, ¹⁰jer Gospodin veli: “Ljubite svoje neprijatelje i molite za one koji vas progone i kleveću.” (usp. Mt 5,44.) ¹¹“Blago progonjenima zbog pravednosti, jer je njihovo kraljevstvo nebesko.” (Mt 5, 10.) ¹²“Ali tko ustraje do kraja, taj će se spasiti.” (Mt 10,22.)

Jedanaesto poglavlje

Braća neka ne ulaze u samostane redovnica

¹Strogo naređujem svoj braći da se čuvaju sumnjivih druženja sa ženama i savjetovanja ²i da ne ulaze u samostane redovnica osim onih kojima je Apostolska Stolica dala posebno dopuštenje. ³Neka ne budu kumovi ni muškarcima ni ženama da tom zgodom ne bi nastala među braćom ili o braći kakva sablazan.

Dvanaesto poglavlje

O onima koji idu među Saracene i ostale nevjernike

¹Koji od braće po Božjem nadahnuću htjednu poći među Saracene i ostale nevjernike, neka za to zatraže dopuštenje od svojih provincijalnih ministara. ²A ministri ne smiju nikomu dopustiti da ide, osim onima koje budu smatrali sposobnima za poslanje.

³Osim toga, pod poslušnost naređujem ministrima da traže od gospodina pape jednoga kardinala svete Rimske Crkve koji će biti upravitelj, pokrovitelj i popravljlač ovoga bratstva: ⁴da uvijek podložni i pokorni toj svetoj Crkvi, postojani u katoličkoj vjeri obdržavamo siromaštvo i poniznost i sveto Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista što smo čvrsto obećali.

PRAVILO BEZ BULE

/ Uvod /

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Ovo je evanđeoski život Isusa Krista, što ga je brat Franjo zatražio od gospodina pape da mu ga odobri i potvrdi, i on ga je odobrio i potvrdio njemu i njegovoj braći, ondašnjoj i budućoj. Brat Franjo i koji god bude na čelu toga Reda neka obeća poslušnost i poštovanje papi Inocentu i njegovim nasljednicima. A ostala su braća dužna slušati brata Franju i njegove nasljednike.

POGLAVLJE I.

/ Nek braća žive u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći /

Pravilo i život ove braće jest: živjeti u poslušnosti, u čistoći i bez vlasništva te slijediti nauku i stope Gospodina našega Isusa Krista, koji kaže: *Hoćeš li biti savršen, idi i prodaj* (Mt 19,21) sve (usp. Lk 18,22) *što imaš i podaj siromasima, pa ćeš imati blago na nebu, a onda dođi i idi za mnom* (Mt 19,21). I: *Hoće li tko za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom* (Mt 16,24). Zatim: *Dođe li tko k meni, a ne mrzi svog oca i majku, ženu i djecu, braću i sestre, pa i sam svoj život, ne može biti moj učenik* (Lk 14,26). I: *Tko god ostavi oca ili majku, braću ili sestre, ženu ili djecu, kuće ili polja poradi mene, stostruko će primiti i život vječni baštiniti* (usp. Mt 19,29; Mk 10,19; Lk 18,29).

POGLAVLJE II.

/ O primanju i odjeći braće /

Ako bi tko po Božjem nadahnuću htio prigrliti ovaj život i došao našoj braći, neka ga dobrotivo prime. Bude li odlučan prigrliti naš život, nek se braća dobro čuvaju da se ne bi miješala u njegove vremenite poslove, nego neka ga što prije mognu predstaviti svome ministru. Ministar pak neka ga dobrotivo primi i ohrabri i neka mu pomno izloži način našega života. Kad to bude učinjeno, dotični, ako hoće i ako posve slobodno može bez zapreke, neka proda sve svoje i neka sve nastoji razdijeliti siromasima. A braća i njihov ministar neka se čuvaju da se podnipošto ne miješaju u njihove poslove i da ne prime kakav novac ni sami ni posredovanjem koje osobe. Ako oskudijevaju, braća mogu primiti druge za tijelo potrebne stvari, osim novaca, poradi nužde poput drugih siromaha. A kad se povrati, neka mu ministar dade odjeću kušnje na godinu dana, to jest dvije tunike bez kapuce, pojas, hlače i kaparon do pojasa. Kad se navršila godina i rok kušnje, neka bude primljen u poslušnost. Nakon toga neće mu biti dopušteno pristupiti drugom Redu niti "skitati se izvan poslušnosti", prema odredbi gospodina pape, i prema Evanđelju; jer *nitko tko stavi ruku na plug pa se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje* (Lk 9,62). A ako bi tko došao koji ne bi mogao svoje stvari razdati bez zapreke, a ima duhovnu nakanu, neka ih ostavi, i to mu je dosta. Neka se nitko ne prima protiv običaja i odredbe svete Crkve.

A druga braća, koja su obećala poslušnost, neka imaju jednu tuniku bez kapuce, bude li potrebno, te pojas i hlače. I sva braća neka se odijevaju priprostim odjećom i mogu je krpati kostriječju i drugim zakrpama s blagoslovom Božjim; jer Gospodin kaže: *Oni u sjajnoj odjeći i u raskošu* (Lk 7,25) i *koji se mekušasto nose po kraljevskim su dvorima* (Mt 11,8). Pa ako bi bili i nazivani licemjerima, neka ne prestanu činiti dobro; neka ne traže dragocjena odijela, da bi mogli imati odjeću u nebeskom kraljevstvu.

POGLAVLJE III.

/ O moljenju časoslova i o postu /

Gospodin kaže: *Ovaj se rod zloduha ničim drugim ne može izagnati osim molitvom i postom* (Mt 9,28); i opet: *Kad postite ne budite smrknuti kao licemjeri* (Mt 6,16).

Zato neka sva braća, klerici i laici, obavljaju božanski časoslov, pohvale i molitve, kako to moraju činiti. Klerici neka obavljaju časoslov i neka mole za žive i za pokojne prema kleričkom običaju. A za nedostatke i nemar braće neka svakog dana izmole *Smiluj mi se, Bože* (Ps 50) s *očenašem* a za pokojnu braću neka izmole *Iz dubine* (Ps 129) s *očenašem*. A knjige mogu imati samo one koje su potrebne za obavljanje časoslova. Također i laicima koji znaju čitati psaltir neka bude dopušteno da ga imaju. A drugima, koji ne znaju čitati, neka ne bude dopušteno imati

knjigu. Laici neka govore *vjerovanje* i dvadeset i četiri *očenaša* sa *slavaocu* za matutin; a za pohvale pet; za prvi čas *vjerovanje* i sedam *očenaša* sa *slavaocu*; za treći, šesti i deveti čas za svaki pojedini sedam; za večernju dvanaest; za večerje *vjerovanje* i sedam *očenaša* sa *slavaocu*; za pokojne sedam *očenaša* sa *Pokoj vječni*; a za nedostatke i nemar braće tri *očenaša* svakog dana.

Isto tako neka sva braća poste od blagdana Svih Svetih do Božića i od Bogojavljenja, kad je Gospodin naš Isus Krist počeo postiti, do Uskrsa. A u drugo vrijeme, prema ovom životu, nisu dužni postiti, osim petkom. I dopušteno im je jesti od svih jela koja im se ponude, prema Evandjelju (usp. Lk 10,8).

POGLAVLJE IV.

/ O odnosima između ministara i ostale braće /

U ime Gospodnje, sva braća koja su postavljena za ministre i sluge ostaloj braći, neka svoju braću razmjestite po provincijama i mjestima gdje se budu nalazili, neka ih često pohađaju i duhovno opominju i ohrabruju. A sva moja druga blagoslovljena braća neka im se brižljivo pokoravaju u onome što se odnosi na spas duše i nije u suprotnosti s našim životom. I neka čine jedan drugom kako kaže Gospodin: *Sve što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima* (Mt 7,12); i: *Ne čini nikome što bi tebi samomu bilo mrsko* (Tob 4,15). I neka se sžete ministri-sluge da Gospodin kaže: *Nisam došao da budem služen, nego da služim* (Mt 20,28); pa jer im je povjerena briga za duše braće, ako koji od njih propadne po njihovoj krivnji i lošem primjeru, morat će *dati račun* za njih *na dan sudnji* pred Gospodinom Isusom Kristom (usp. Mt 12,36).

POGLAVLJE V.

/ O popravljanju braće u slučaju prekršaja /

Zato čuvajte svoje duše i duše svoje braće, jer *strašno je upasti u ruke Boga živoga* (Hebr 10,31). Ako koji ministar kojemu bratu zapovjedi nešto protiv našeg života ili protiv njegove duše, nije ga dužan slušati, jer to nije poslušnost, ako se njome počinja zločin ili grijeh. Međutim nek sva braća podložnici ministara i slugu razborito i pomno promatraju djela ministara i slugu. I ako bi vidjeli da koji od njih živi tjelesno, a ne duhovno kao što je pravilno u našem životu, nakon treće opomene, ako se ne bi popravio, treba ga na kapitolu o Duhovima prijaviti ministru i sluzi cijeloga bratstva, bez obzira na bilo kakvo protivljenje. Ako bi među braćom bilo gdje bio koji brat koji bi htio živjeti tjelesno, a ne duhovno, neka ga braća s kojima živi opomenu, pouče i ukore ponizno i pažljivo. Ako se ovaj nakon treće opomene ne bi htio popraviti, neka ga, što brže mogu, pošalju ili prijave svome ministru i sluzi, a ovaj ministar i sluga neka s njime učini kako mu se pred Bogom bude činilo da je bolje.

I neka se čuvaju sva braća, kako ministri i sluge tako i drugi, da se ne uznemiruju ili srde zbog tuđega grijeha ili zla, jer prekršajem jednoga đavao hoće da pokvari mnoge, nego neka kako bolje mogu duhovno pomognu onomu koji je sagriješio, jer *ne trebaju zdravi liječnika nego bolesni* (Mt 9,12; Mk 2,17).

Isto tako neka nijedan od braće ne vrši kakvu vlast ili gospodarenje, napose nad braćom. Ovako, naime, govori Gospodin: *Znate da vladari narodima svojim gospoduju i velikaši njihovi drže ih pod vlašću* (Mt 20,25). *Među braćom neće biti tako* (usp. Mt 20,26a). I *tko hoće da među njima bude najveći neka im bude poslužitelj* (Mt 20,26b) i sluga. *Najveći među njima neka bude kao najmlađi* (usp. Lk 22,26).

I neka nijedan brat ne učini ili ne rekne drugome ništa zlo; štoviše, neka *po duhovnoj ljubavi* rado služe i pokoravaju se *jedni drugima* (usp. Gal 5,13). I to je prava i sveta poslušnost Gospodina našega Isusa Krista. I sva braća, koliko god puta *odstupe od zapovijedi* Gospodnjih, te se skitaju izvan poslušnosti, kako kaže prorok, neka znadu da su *prokleti* (Ps 118,21) izvan poslušnosti, dokle god svjesno ostaju u tom grijehu. A kad ustraju u zapovijedima Gospodnjim, kako su obećali prema Evanđelju i prema svome životu, neka znadu da stoje u pravoj poslušnosti i da su blagoslovljeni od Gospodina.

POGLAVLJE VI.

/ Braća se mogu obratiti ministrima i neka se nijedan brat ne zove priorom /

Ako braća, u kojim se god mjestima nalazila, ne mogu naš život opsluživati, neka se, što brže mogu, obrate svome ministru da mu to saopće. A ministar neka se za njih nastoji tako pobrinuti, kako bi htio da se s njime postupa kad bi bio u sličnoj prigodi (usp. Mt 7,12). I neka se nijedan ne zove priorom, nego neka se svi općenito zovu manjom braćom. I neka jedan drugome peru noge (usp. Iv 13,11).

POGLAVLJE VII.

/ O načinu služenja i rada /

Neka nijedan brat, gdje god se braća nalazila kod drugih na služenju ili radu, ne bude sobar ni pivničar ni nadstojnik u kući onih kojima služi i neka ne preuzima kakvu službu koja bi bila na sablazan ili *na štetu njegove duše* (usp. Mk 8,36), nego neka sva braća budu manja i podložna svima koji su u toj kući.

A braća koja znaju raditi neka rade i neka obavljaju onaj posao koji znaju, a nije protivan spasenju duše te se časno može obavljati. Prorok, naime, kaže: *Plod svojih ruku ti ćeš uživati, blago tebi, dobro će ti biti* (Ps 127,2); a Apostol kaže: *Tko ne radi neka i ne jede* (2Sol 3,10); i: *Svatko u onome zanatu i službi u kojoj je pozvan, u tome neka i ostane* (1Kor 7,24). A za rad mogu primati sve što im ustreba, osim novca. I kad se bude činilo potrebnim, neka idu u prošnju poput ostalih siromaha. I dopušteno im je imati oruđe i alat koji je za njihov zanat potreban.

Neka sva braća nastoje *truditi se oko dobrih djela*, jer je pisano: *Uvijek budi zauzet kakvim čestitim poslom, da te đavao nađe zaposlenim* i nadalje: *Besposlica je neprijateljica duše*. Zato sluge Božji moraju biti uvijek zabavljeni molitvom ili kojim dobrim djelovanjem.

Nek se braća paze, gdje god bila u samotijima ili drugim mjestima, da ne prisvoje nijedno mjesto niti da ga protiv koga brane. I tko god k njima dođe, prijatelj ili protivnik, tat ili razbojnik, neka ga dobrostivo prime. I gdje god braća jesu i u kojem se god mjestu susretnu, moraju duhovno i brižljivo štovati i častiti *jedni druge bez mrmljanja* (1Pt 4,9). I neka paze braća da se ne bi pokazivala izvana žalosna i tmurna kao licemjeri, nego neka pokažu da *se raduju u Gospodinu* (usp. Fil 4,4), da su veseli i primjereno ljubezni.

POGLAVLJE VIII.

/ Da braća ne primaju novaca /

Gospodin u Evanđelju nalaže: *Klonite se i čuvajte svake zle pohlepe* (usp. Lk 12,15); i: *Pazite na se da vam srca ne otežaju* u skrbi ovoga vijeka i *u životnim brigama* (usp. Lk 21,24). Stoga nijedan od braće, gdje god bio ili kamo god pošao neka ne nosi niti prima niti dopusti primati novac ili denare ni poradi odjeće, ni za knjige, ni kao naplatu za neki posao, dakle ni u jednoj prilici osim poradi očite potrebe bolesne braće; jer od novca i denara ne smijemo imati ni očekivati više nego od kamenja. A đavao hoće da zaslijepi one koji za novcem teže i smatraju ga boljim od kamenja. Pazimo, dakle, *mi koji smo sve ostavili* (usp. Mt 19,77) da zbog takve malenkosti ne izgubimo kraljevstvo nebesko. I ako na kojem mjestu nađemo denare, ne brinimo se o njima kao ni o blatu što ga nogama gazimo, jer *ispraznost nad ispraznošću, sve je ispraznost* (Prop 1,2). I, ako se možda desi, što ne dao Bog, da koji brat drži novac ili denare, izuzevši samo za spomenutu potrebu bolesne braće, sva braća treba da ga smatraju lažnim bratom i otpadnikom, tatom i kradljivcem i posjednikom kese (usp. Iv 12,6), ako se nije istinski pokajao. I nek braća podnipošto ne primaju niti sakupljaju, ni sami ni po drugima, novac kao milostinju, niti denare za koje kuće ili mjesta, i neka ne prate osobu koja bi za ta mjesta prosila novac ili denare. A druge usluge, koje nisu u suprotnosti s našim životom, braća mogu po raznim mjestima obavljati s blagoslovom Božjim. Ipak radi očitih potreba gubavaca braća mogu za njih prositi milostinju. Neka se ipak mnogo čuvaju novca. Jednako tako neka se braća čuvaju da ne obilaze svijetom radi kakva nečasna dobitka.

POGLAVLJE IX.

/ O prošnji milostinje /

Neka sva braća nastoje slijediti poniznost i siromaštvo Gospodina našega Isusa Krista i neka imaju na pameti kako ne smijemo ništa drugo imati od svega na zemlji osim, kako veli apostol: *Imamo li hranu i odjeću, zadovoljimo se time* (1Tim 6,8). I moraju se radovati kad se kreću među priprostim i prezrenim osobama, među siromasima i slabima, bolesnima i gubavima i među onima koji prose pokraj puta. I kad bude potrebno neka idu u prošnju. I neka se ne srame, nego neka radije imaju na pameti da je Gospodin naš Isus Krist, *Sin svemogućega Boga živoga* (Mt 16,16) *učinio svoj obraz ko kremen i nije se postidilo* (usp. Iz 50,7). Bio je siromah i tuđinac i živio je od milostinje on sam i blažena Djevica i njegovi učenici. Pa kad ih ljudi budu izrugivali i ne budu im htjeli dati milostinje, neka zbog toga zahvaljuju Bogu, jer će za poruge primiti veliku čast pred sudištem Gospodina našega Isusa Krista. I neka znadu da se sramota ne računava onima koji je podnose nego onima koji je nanose. A milostinja je baština i pravo siromaha koje nam je zaslužio Gospodin naš Isus Krist. A braća koja se trude sakupljajući je primit će veliku nagradu i pomažu da je steknu i zadobiju djelatelji milostinje; jer sve što ljudi ostavljaju na svijetu propada, ali za ljubav i milostinju što su je udijelili primit će nagradu od Gospodina.

I neka s pouzdanjem jedan drugome očituje svoju potrebu, da jedan primi što mu treba a drugi da udijeli. I neka svaki ljubi i njeguje svoga brata, kao što *majka hrani i njeguje svoga sina* (usp. 1Sol 2,7), a za ovo će mu Bog dati milost. I *tko ne jede neka ne prezire onoga tko jede* (Rim 14,3b).

I kad god nastupi oskudica, dopušteno je svojkolikoj braći gdje god bila služiti se jelima koja ljudi mogu jesti, kao što Gospodin kaže o Davidu da *je jeo prinesene hljebove* (Mt 12,4) *kojih ne smije jesti nitko osim svećenika* (Mt 2,26). I neka se sjetite onoga što kaže Gospodin: *Pazite na se, da vam srca ne otežaju u proždrljivosti i pijanstvu i u životnim brigama, da u vama ne nastupi iznenada onaj dan: jer će kao zamka nadoći na sve koji sjede po svemu krugu zemaljskom* (Lk 21,34-35). Isto tako za vrijeme očite nužde neka braća postupaju sa stvarima koje su im potrebne kako im Gospodin udijeli milost, jer nužda ne poznaje zakona.

POGLAVLJE X.

/ O bolesnoj braći /

Ako koji od braće oboli, gdje se god nalazio, neka ga druga braća ne napuste dok ne bude postavljen jedan od braće ili, ako treba, viiše njih da ga dvore kao što bi htjeli da oni sami budu podvorenii (usp. Mt 7,12), no u veoma velikoj potrebi mogu ga povjeriti kojoj osobi koja se ima brinuti za njega u bolesti. A bolesnog brata molim da na svemu zahvaljuje Stvoritelju i kakva ga hoće Gospodin, neka želi da takav bude – zdrav ili bolestan – jer *sve koji su određeni za vječni život* (usp. Dj 13,48) Bog poučava ostanima bičeva i bolesti i duhom skrušenosti, kao što kaže Gospodin: *Ja korim i popravljam koje ljubim* (Otk 3,19). A ako se koji bude uznemirio i srdio, bilo protiv Boga bilo protiv braće, ili ako možda bude uporno zahtijevao lijekove odveć želeći osloboditi tijelo, neprijatelja duše, koje će brzo umrijeti, to mu dolazi od zla i on je tjelesan, te se čini kao da ne spada među braću, jer većma ljubi tijelo negoli dušu.

POGLAVLJE XI.

/ Nek braća ne hule i ne kleveću, nego neka ljube jedan drugoga /

Neka se sva braća čuvaju da nikoga ne objeđuju i *neka ne bude rječoborstva* (2Tim 2,14); naprotiv, neka nastoje obdržavati šutnju kad god im Gospodin podijeli milost. I neka se ne svađaju među sobom ni s drugima, nego neka nastoje ponizno odgovarati govoreći: *Sluga sam beskoristan* (usp. Lk 17,10). I neka se ne srde, jer *svaki koji se srđi na brata svoga, bit će podvrgnut sudu. A tko bratu rekne “glupane”, bit će podvrgnut Vijeću. A tko reče “luđače”, bit će podvrgnut ognju paklenomu* (Mt 5,22). I neka ljube jedan drugoga, kako kaže Gospodin: *Ovo je moja zapovijed: Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio* (Iv 15,12). I neka ljubav, što je duguju jedan drugome, pokažu djelima (usp. Jak 2,18), kao što kaže apostol: *Ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom* (1Iv 3,18). I *neka nikoga ne pogrđuju* (Tit 3,2). Neka ne mrmljaju, neka ne kleveću druge, jer je pisano: *Došaptavači i klevetnici* Bogu su mrski (Rim 1,29). I neka budu *popustljivi da očituju svaku blagost prema svim ljudima* (Tit 3,2). Neka ne kude i ne osuđuju. I kao što kaže Gospodin, neka ne gledaju na najsitnije grijehе drugih, nego neka, radije, s *gorčinom* u duši (Iz 38,15) razmišljaju o svojim grijesima. I neka se bore da uđu *na uska vrata* (usp. Lk 13,24), jer govori Gospodin: *O kako su uska vrata i tijesan put koji vodi u život, i malo ih je koji ga nalaze* (Mt 7,14).

POGLAVLJE XII.

/ O grešnom pogledu i pohađanju žena /

Sva braća, gdje god jesu i kamo god pođu, neka se čuvaju grešnog pogleda na žene i njihovog pohađanja. I neka nitko nasamu s njima ne razgovara i hoda putem ili kod stola jede iz iste zdjele. Svećenici neka s njima čedno razgovaraju dajući im pokoru ili drugi duhovni savjet. I nijedan brat ne smije uopće primiti koju ženu u poslušnost nego, pošto joj dade duhovan savjet, neka čini pokoru gdje hoće. I svi se mi mnogo čuvajmo i sve svoje udove držimo u čistoći, jer Gospodin kaže: *Tko god s požudom pogleda ženu, već je s njom učinio preljub u srcu* (Mt 5,29); a apostol: *Zar ne znate? Tijelo vaše hram je Duha Svetoga* (1Kor 6,19); a *ako tko upropašćuje hram Božji upropastit će njega Bog* (1Kor 3,17).

POGLAVLJE XIII.

/ O izbjegavanju bludnosti /

Ako tko od braće na đavlov poticaj sagriješi bludno, neka mu se oduzme odijelo, što ga je svojom ružnom opačinom proigrao, i neka se posve isključi iz našega Reda. A zatim neka čini pokoru za svoje grijehе (usp. 1Kor 5,4-5).

POGLAVLJE XIV.

/ Kako braća moraju ići svijetom /

Kada braća idu svijetom, neka *ništa* ne nose na put: *ni kese* (Lk 9,3) *ni štapa* (Mt 10,10). I *u koju god kuću* uđu, neka *najprije* reknu: *Mir kući ovoj* (Lk 10,5). I *u istoj kući* neka ostanu i jedu i piju *što se kod njih nađe* (usp. Lk 10,7). *Neka se ne opiru Zlome* (Mt 5,9); *i onomu tko im otima gornju haljinu*, neka ne uskrate ni tuniku. *Svakomu tko od njih ište*, neka daju, *a od onoga tko njihovo otima*, neka ne potražuju (usp. Lk 5,29-30).

POGLAVLJE XV.

/ Neka ne jašu /

Nalažem svoj svojoj braći, klericima i laicima, koji idu svijetom ili borave na stalnim mjestima, da nipošto ne drže, kod sebe ili kod drugoga ili na koji drugi način, kakvu živinu. I nije im dopušteno jahati konja, osim ako ih na to sili bolest ili velika potreba.

POGLAVLJE XVI.

/ O onima koji idu među Saracene i druge nevjernike /

Gospodin kaže: *Evo, ja vas šaljem kao ovce među vukove. Budite, dakle, mudri kao zmije, a bezazleni kao golubovi* (Mt 10,16). Stoga, bilo koji brat koji htjedne ići među Saracene i druge nevjernike, neka pođe s dopuštanjem svoga ministra i slugе. A ministar neka im dade dopuštenje ako vidi da su sposobni za poslanje; morat će, naime, Gospodinu polagati račun (usp. Lk 16,2) bude li u ovome ili u drugim stvarima postupao nerazborito. A braća koja pođu mogu među njima na dva načina duhovno nastupiti. Jedan je način da se ne svađaju i ne prepiru, nego da se pokoravaju *svakoj ljudskoj ustanovi* (usp. 1Pt 2,13) i priznaju da su kršćani. Drugi je način da, kad upoznaju da se to Bogu sviđa naviještaju riječ Božju, da vjeruju u svemogućega Boga Oca i Sina i Duha Svetoga, stvoritelja svega, i Sina otkupitelja i spasitelja, i da se krste i postanu kršćani, jer *ako se tko ne rodi iz vode i Duha Svetoga, ne može ući u kraljevstvo Božje* (usp. Iv 3,5).

To i ostalo što se sviđi Gospodinu mogu govoriti njima i drugima, jer Gospodin kaže u Evanđelju: *Tko god se prizna mojim pred ljudima, priznat ću se i ja njegovim pred mojim Ocem koji je na nebesima* (Mt 10,32). I: *Tko se zastidi mene i mojih riječi, toga će se i Sin čovječji stidjeti kada dođe u slavi svojoj i očevoj i anđela* (usp. Lk 9,26).

I sva braća, gdje god jesu, neka imaju na pameti da su sebe predali i svoja tjelesa ostavili Gospodinu Isusu Kristu. I za njegovu se ljubav moraju izložiti neprijateljima, kako vidljivim tako nevidljivim, jer Gospodin kaže: *Tko izgubi život svoj poradi mene, taj će ga spasiti* (Lk 9,24) *u vječni život* (Mt 25,46). *Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko* (Mt 5,10). *Ako su mene progonili, i vas će progoniti* (Iv 15,20). *Kad vas stanu progoniti u jednome gradu, bježite u drugi* (Mt 10,23). *Blago vama kad vas zamrže ljudi* (Lk 6,22) *i kad vas prognaju* (Mt 5,11) *i kad vas izopće i pogrde i izbace ime vaše kao zločinačko* (Lk 6,22) *zbog mene* (Mt 5,11). *Radujte se u dan onaj i poskakujte* (Lk 6,23), *velika je plaća vaša na nebesima* (Mt 5,12). *A kažem vama, prijateljima svojim: ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, a nakon toga nemaju više što učiniti* (Lk 12,4). *Pazite, ne uznemirujte se* (Mt 24,6). *Svojom ćete se postojanošću spasiti* (Lk 21,19); *tko ustraje do kraja, taj će se spasiti* (Mt 10,22; 24,13).

POGLAVLJE XVII.

/ O propovjednicima /

Neka nijedan brat ne propovijeda protivno običaju i odredbi svete Crkve i ako mu nije dopustio njegov ministar. A ministar neka pazi da ne bi komu nepromišljeno dopustio. Neka ipak sva braća propovijedaju djelima. I neka nijedan ministar ili propovjednik ne prisvaja sebi položaj među braćom ili službu propovijedanja, nego u koji god čas mu bude naređeno neka bez ikakva protivljenja napusti svoju službu.

Zato, u ljubavi koja je Bog (usp. 1Iv 4,16), molim svu braću, i onu koja propovijedaju, i onu koja mole i onu koja rade, kako klerike tako i laike, da se nastoje u svemu poniziti, da se ne hvastaju, da ne uživaju u sebi, da se iznutra ne uzohole zbog dobrih riječi i djela, čak zbog nikakvog dobra što ga Bog katkada govori i čini ili izvršuje u njima ili po njima, kao što kaže Gospodin: *Ali ne radujte se što vam se duhovi pokoravaju* (Lk 10,20). I dobro znajmo da ništa osim mana i grijeha nije naše. Štoviše, moramo se radovati kad upadnemo u *razne kušnje* (usp. Jak 1,2) i kad podnosimo bilo koje tjeskobe ili patnje duše ili tijela u ovome svijetu radi vječnoga života.

Svi se, dakle, braćo, čuvajmo od svake oholosti i tašte slave. I čuvajmo se mudrosti ovoga svijeta i razbora tijela (usp. Rim 8,6). Duh, naime, tijela hoće i mnogo nastoji da se pokaže u riječima, a malo u djelima, i ne traži bogoljubnost i svetost u unutrašnjem duhu, nego traži i želi bogoljubnost i svetost koja se pokazuje ljudima. To su oni o kojima kaže Gospodin: *Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću* (Mt 6,12). A duh Gospodnji hoće da tijelo bude umrtveno i prezreno, bez cijene i zapostavljeno; a teži za poniznošću, za ustrpljivošću i čistim i jednostavnim i istinskim mirom duha. I uvijek i iznad svega teži za strahom Božjim, za božanskom mudrošću i božanskom ljubavlju Oca i Sina i Duha Svetoga.

I sva svoja dobra vraćajmo vrhovnom Gospodinu Bogu svevišnjem i priznajmo da su sva dobra njegova i na svima zahvaljujmo onomu *od koga sva dobra proističu*. I sam svevišnji i najviši, jedini pravi Bog, neka ima, nek mu se iskazuju i neka prima sve časti i poklone, sve pohvale i blagoslove, svu zahvalnost i slavu, jer njegovo je svako dobro i on je jedini dobar (usp. Lk 18,19).

I kad vidimo ili čujemo da se govori ili čini zlo ili da se psuje Bog, mi onda govorimo i činimo dobro i hvalimo Boga (usp. Rim 12,21) *koji je blagoslovljen u vjekove* (Rim 1,25).

POGLAVLJE XVIII.

/ Kako se ministri moraju sastajati /

Svaki se ministar svake godine može sastati sa svojom braćom gdje god im se sviđa, na blagdan svetog Mihaela arkandela, da raspravlja o ovim stvarima koje se odnose na Boga. A svi ministri, oni iz prekomorskih krajeva i s onu stranu Alpa jedanput u tri godine a ostali svake godine, neka dođu na kapitul o Duhovima kod crkve svete Marije Porcijunkulske, ako ministar i sluga cijeloga bratstva ne odredi drukčije.

POGLAVLJE XIX.

/ Nek braća žive katolički /

Neka sva braća budu katolici, neka žive i govore katolički. A ako bi koji riječju ili činom zastranio od vjere i katoličkog života i ne bi se popravio, neka se posve odstrani od našega života. I sve klerike i redovnike smatrajmo svojim gospodarima u onome što se odnosi na spasenje duše a ne protivi se našem životu, i častimo u Gospodinu njihov Red, dužnost i službu.

POGLAVLJE XX.

/ O ispovijedi i o primanju tijela i krvi Gospodina našega Isusa Krista /

Blagoslovljena moja braća, kako klerici tako i laici, neka ispovijedaju svoje grijeha svećenicima našega Reda, a kad to ne bi mogli neka ih ispovijedaju drugim razboritim i katoličkim svećenicima znajući i čvrsto vjerujući da će, prime li pokoru i odrešenje od bilo kojeg katoličkog svećenika, biti bez svake sumnje odriješeni od svih grijeha, ako se poskrbe da naloženu im pokoru ponizno i vjerno izvrše. A ako tom prilikom ne mogu imati svećenika, neka se ispovjede svome bratu, kao što kaže apostol: *Ispovijedajte jedni drugima grijeha* (Jak 5,6). Ipak zbog toga neka ne propuste obratiti se svećenicima, jer je samo svećenicima podijeljena vlast vezanja i odrešivanja. I tako raskajani i ispovjedeni neka primaju tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista s velikom poniznošću i poštovanjem, sjećajući se što Gospodin kaže: *Tko jede moje tijelo i pije moju krv ima život vječni* (Iv 6,55 Vulg); *I: Ovo činite meni na spomen* (Lk 22,19).

POGLAVLJE XXI.

/ Hvala i nagovor što ih sva braća mogu uputiti ljudima /

Sva moja braća, kad god im se sviđa, mogu s blagoslovom Božjim među bilo kojim ljudima naviještati ovaj ili ovome sličan nagovor: *Bojte se i častite, blagoslivljajte i zahvaljujte* (1Sol 5,18) i klanjajte se Gospodinu Bogu svemogućemu u trojstvu i jedinstvu, Ocu i Sinu i Duhu Svetomu, stvoritelju svega. *Obratite se* (Mt 3,2); *Donosite plodove dostojne obraćenja* (Lk 3,8); jer, brzo ćemo umrijeti. *Dajte, i dat će vam se* (Lk 6,38); *praštajte i oprostite će vam se* (Lk 6,37). *I: Ako li vi ne otpustite ljudima njihove prijestupe, Gospodin neće otpustiti vaše prijestupke* (Mk 11,25); *ispovijedajte sve svoje grijeha* (usp. Jak 5,16). Blago onima koji umiru u pokori, jer će biti u kraljevstvu nebeskom. Teško onima koji ne umiru u pokori, jer će biti djeca *đavolska* (1Iv 3,10) jer čine njegova djela (usp. Iv 6,41) i ići će *u oganj vječni* (Mt 18,8; 25,41). Čuvajte se i suzdržite se od svakoga zla i ustrajte do kraja u dobru.

POGLAVLJE XXII.

/ Opomene braći /

Svakolika braćo, pazimo što kaže Gospodin: *Ljubite neprijatelje* svoje i dobro činite onima *koji vas progone* (usp. Mt 5,44), jer je Gospodin naš Isus Krist, *za čijim stopama* moramo ići (usp. 1Pt 2,21), svojega izdajnika nazvao prijateljem (usp. Mt 26,50) i dragovoljno se predao onima koji su ga razapinjali. Prijatelji su nam, dakle, svi oni koji nam nepravedno nanose nevolje i tjeskobe, sramotu i nepravde, boli i muke, mučeništvo i smrt; moramo ih mnogo ljubiti, jer od ovoga što nam oni nanose imamo vječni život.

A mrzimo svoje tijelo s njegovim manama i grijesima, jer ono, živeći tjelesno, hoće da nam oduzme ljubav Isusa Krista i vječni život i samo sebe hoće da sa svime upropasti u paklu; jer mi smo po svojoj krivnji truli, bijedni i protivni dobru, skloni i raspoloženi zna zlo jer, kako Gospodin kaže u Evandjelju: *Iz srca izviru i izlaze zle namisli, preljubi, bludništva, umorstva, krađe, lakomstva, opakosti, prijevare, razuzdanost, zlo oko, kriva svjedočanstva, psovke, uznositost, bezumlje* (usp. Mk 7,21-22; Mt 15-19). *Sva ta zla iznutra, iz srca, izlaze, i to onečišćuje čovjeka* (Mt 15,20).

A sada, pošto smo ostavili svijet, ništa nam drugo ne preostaje činiti nego da slijedimo volju Gospodinovu i da se njemu svidimo. I mnogo se čuvajmo toga da ne budemo zemlja pokraj puta ili kamenita ili trnovita zemlja, prema onom što kaže Gospodin u Evandjelju: *Sjeme je riječ Božja* (Lk 8,11). *Što pade uz put i bi pogaženo* (Lk 8,5) to su oni koji slušaju (Lk 8,12) riječ i ne razumiju (usp. Mt 13,14) i *odmah* (Mk 4,15) *dolazi đavao* (Lk 8,12) *te otima* (Mt 13,19) što je *posijano* u njihovim srcima (Mk 4,15). A što je palo na tlo kamenito (Mt 13,20) to su oni koji, kad čuju riječ, *odmah je s radošću prime* (Mk 4,16), *a kad zbog Riječi nastane nevolja i progonstvo, odmah se sablazne; ovi nemaju u sebi korijena, nego su nestalni* (Mk 4,17), *jer neko vrijeme vjeruju, a u vrijeme kušnje otpadnu* (Lk 8,13). A što padne među trnje, to su oni koji slušaju Božju riječ (Mk 4,18), *a brige vremenite, tegobe svijeta i zavodljivo bogatstvo* (Mt 13,22) *i ostale požude uguše Riječ te ona ostane bez ploda* (Mk 4,19). A *zasijani na dobru zemlju* (Mt 13,23) to su oni koji u plemenitu i dobru srcu slušaju Riječ (Lk 8,15) i razumiju (Mt 13,23), *zadrže je i donose rod u ustrajnosti*.

I stoga mi, braćo, kako kaže Gospodin: *pustimo neka mrtvi pokapaju svoje mrtve* (Mt 8,23).

I mnogo se čuvajmo zloće i lukavštine sotonine. On ne dâ da čovjek svoj um i srce ima kod Boga. I obilazeći traži da ljudsko srce, pod vidom kakve nagrade ili pomoći, ugrabi i uguši riječ i zapovijedi Gospodnje iz pamćenja te hoće da srce čovjeka zaokupi svjetovnim poslovima i brigama te da se u njemu nastani, kao što kaže Gospodin: *Kad nečisti duh izađe iz čovjeka, luta suhim i bezvodnim mjestima tražeći pokoja, ali ga ne nalazi. Tada rekne: "Vratit ću se u kuću odakle iziđoh". I došavši nađe je praznu, pometenu i uređenu. Tada ode i uzme sa sobom drugih sedam duhova gorih od sebe, te uđu i nastane se ondje. Na kraju bude s onim čovjekom gore nego na početku* (Mt 12,43-45; Lk 11,24-26).

Zato, svakolika braćo, mnogo se čuvajmo da ne bismo, pod izlikom neke nagrade ili djela ili pomoći, otkinuli ili udaljili svoj duh i srce od Gospodina. U svetoj ljubavi, koja je Bog (1Iv 4,16), molim svu braću, kako ministre tako i ostale, da, odstranivši svaku zapreku i zapostavivši svaku brigu i skrb, kako god bolje mogu učine da Gospodin Bog bude služen, ljubljen, čašćen i štovan čistim srcem i neokaljanim duhom, što on traži više od svega. I uvijek tu pripravljamo prebivalište (usp. Iv 14,23) njemu koji je Gospodine Bog svemogući, Otac i Sin i Duh Sveti, koji kaže: *Budni budite i u svako doba molite, da uzmognete umaći svim zlima koja imaju doći i stati pred Sina čovječjeg* (Lk 21,36). *I kad ustanete na molitvu* (Mk 11,25) *govorite* (Lk 11,2): *Oče*

naš, koji jesi na nebesima (Mt 6,9). I klanjamo mu se čistim srcem, jer treba svagda moliti i nikad ne sustati (Lk 18,1); jer takve upravo klanjaoce traži Otac. Bog je duh i, koji se njemu klanjaju, u duhu i istini treba da mu se klanjaju (Iv 23,24). K njemu se obraćajmo kao k pastiru i čuvaru duša svojih (1Pt 2,25), koji kaže: *Ja sam pastir dobri koji pasem svoje ovce i život svoj polažem za ovce svoje* (usp. Iv 10,14a-15b). *Svi ste vi braća. Ni ocem ne zovite nikoga na zemlji. Ta jedan je Otac vaš – onaj na nebesima* (usp. Mt 23,8-10). *I ne dajte da vas zovu vođama, jer jedan je vaš vođa – onaj na nebesima. Ako ostanete u meni i riječi moje ako ostanu u vama, što god hoćete ištite i bit će vam* (Iv 15,17). *Ta gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima* (Mt 18,20). *I evo, ja sam s vama do svršetka svijeta* (Mt 28,20). *Riječi koje sam vam govorio duh su i život* (Iv 6,63). *Ja sam Put, Istina i Život* (Iv 14,6).

Držimo, dakle, riječi, život i nauku i sveto Evanđelje onoga koji se udostojao za nas moliti svoga Oca i objaviti nam njegovo ime, govoreći: *Oče, proslavi Ime svoje* (Iv 12,28a) *i proslavi Sina svoga da Sin proslavi tebe* (Iv 17,1b). *Oče, objavio sam Ime tvoje ljudima koje si mi dao* (Iv 17,6); *jer riječi koje si mi dao njima predadoh; a oni ih primiše i povjerovaše da si me ti poslao. Ja za njih molim, ne molim za svijet, nego za one koje si mi dao, jer su tvoji i sve moje tvoje je* (Iv 17,8-10). *Oče sveti! Sačuvaj ih u svom Imenu – one koje si mi dao, da budu jedno kao i mi* (Iv 17,11b). *Ovo govorim dok sam u svijetu da imaju puninu moje radosti u sebi. Ja sam im predao tvoju riječ, a svijet ih zamrzi, jer nisu od svijeta kao što ni ja nisam od svijeta. Ne molim te da ih uzmeš od svijeta, nego da ih očuvaš od Zloga* (Iv 17,13b-15). *Uveličaj ih u istini: tvoja je riječ istina. Kao što ti mene posla u svijet, tako i ja poslah njih u svijet. I ja za njih posvećujem samoga sebe, da i oni budu posvećeni u istini. Ne molim samo za ove nego i za one koji će na njihovu riječ vjerovati u mene* (Iv 17,17-20), *da budu savršeno jedno, da svijet upozna da si me ti poslao i ljubio njih kao što si mene ljubio* (Iv 17,23). *I njima ću očitovati tvoje Ime, da ljubav kojom si ti mene ljubio bude u njima i ja u njima* (Iv 17,26). *Oče, hoću da oni koje si mi dao budu gdje sam ja, da i oni budu sa mnom, neka gledaju tvoju slavu* (usp. Iv 17,24) *u tvome kraljevstvu* (Mt 20,21). *Amen.*

POGLAVLJE XXIII.

/ Molitva i zahvala /

Svemogući, presveti, svevišnji najviši Bože, *Oče sveti* (Iv 17,11) i pravedni, *Gospodine kralju neba i zemlje* (usp. Mt 11,25), zahvaljujemo ti radi tebe samoga, što si po svojoj svetoj volji i po jedinome svome Sinu s Duhom Svetim stvorio sve duhovno i tjelesno i što si nas, stvorene *na svoju sliku i priliku, postavio u raj* (usp. Post 1,26; 2,15). A mi smo pali po svojoj krivnji. I zahvaljujemo ti, kao što si nas po svome Sinu stvorio, da se tako, *po svojoj svetoj ljubavi kojom si nas ljubio* (usp. Iv 17,26), učinio da se on, pravi Bog i pravi čovjek, rodi od slavne vazda Djevice preblašene svete Marije i što si htio da kao zarobljenici budemo otkupljeni njegovim križem, krvlju i smrću. I zahvaljujemo ti što on, Sin tvoj, ima doći u slavi svoga veličanstva da osuđenike koji se nisu obratili niti su te spoznali baci u oganj vječni, a onima koji su te spoznali, koji su te štovali i u pokori ti služili da reče: *Dođite, blagoslovljeni Oca mojega, primite kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta* (Mt 25,34).

A budući da mi, bijedni i grešni, nismo vrijedni ni da tvoje spomenemo ime, molimo i zaklinjemo da Gospodin naš Isus Krist, tvoj *ljubljeni Sin u kojemu ti je sva milina* (Mt 17,15) skupa s Duhom Tješiteljem tebi zahvaljuje kako je tebi i njemu po volji, mjesto svih, jer je on tebi dostatan za sve i po njemu si nam toliko dobra učinio. Aleluja.

I ponizno radi tvoje ljubavi molimo slavnu Majku, preblašenu Mariju vazda Djevicu, blaženog Mihaela, Gabrijela i Rafaela i sve korove blaženih serafina, kerubina, prijestolja,

gospodstava, vrhovništava, vlasti (usp. Kol 1,16), kreposti, anđela, arkandela, blaženoga Ivana Krstitelja, Ivana Evanđelistu, Petra, Pavla, blažene patrijarhe, proroke, nevinu dječicu, apostole, evanđeliste, učenike, mučenike, ispovjedaocce, djevice, blaženoga Iliju i Henoka i sve svete koji su bili i koji će biti i jesu sada da, kako se tebi sviđi, uzdaju za sve ovo hvalu tebi, višnjemu pravome Bogu, vječnomu i živomu, sa tvojim predragim Sinom i s Duhom Svetim Utješiteljem *u vijeke vjekova* (Otk 9,13). *Amen. Aleluja* (Otk 19,4).

I svi mi, manja braća, *sluge beskorisne* (Lk 17,10), molimo i prosimo sve koji hoće da služe Gospodinu Bogu u svetoj katoličkoj i apostolskoj crkvi i sve slijedeće redove: svećenike, đakone, podđakone, akolite, egzorciste, štioce, vratare i sve klerike, svekolike redovnike i redovnice, braću laike i dječake oblata, siromahe i oskudne, kraljeve i knezove, radnike i težake, sluge i gospodare, sve djevojke neudate i udate, svjetovnjake, muževe i žene, svu djecu, dječake, mlade i stare, zdrave i bolesne, sve pučane i velikaše, i sve narode, puke, plemena i jezike (Otk 7,9), sve narodnosti i sve ljude gdje god jesu po krugu zemaljskom ili će biti, da svi ustrajemo u pravoj vjeri i u pokori, jer se drukčije nitko ne može spasiti.

I ljubimo svi *iz svega srca, iz sve duše, iz svega uma i iz sve snage* (Pnz 6,5; Mk 12,30) i svom jakošću i razumom (Mk 12,33; Lk 10,27), i svim silama, svim naporom, svim osjećajima, svom nutrinom, svim željama i svom voljom ljubimo *Gospodina Boga* (Mk 12,30) koji nam je dao i koji nam daje cijelo tijelo, cijelu dušu i cio život, koji nas je stvorio, otkupio i koji će nas samom svojom milošću spasiti (usp. Tob 13,5), koji je nama ubogima i bijednima, pokvarenima i odvratnima, nezahvalnima i zlima učinio i čini sva dobra.

Ništa, dakle, drugo nemojmo željeti, ništa nemojmo htjeti, neka nam se ništa drugo ne sviđa niti nas što veseli nego Stvoritelj, Otkupitelj i Spasitelj naš, jedini pravi Bog, koji je potpuno dobro, sve dobro, svako dobro, istinsko i vrhovno dobro, koji je *jedini dobar* (usp. Lk 18,19), blag, ljubezan, ugodan i sladak, koji je jedini svet, istinit i ispravan, koji je jedini blag i nedužan, čist, od kojega, po kojemu i u kojemu (usp. Rim 11,36) jest svako oproštenje i svaka milost, sva slava svih pokornika i pravednika, svih blaženika koji se na nebu skupa vesele. Neka nas, dakle, ništa ne priječi, ništa ne dijeli, ništa ne rastavlja. Svuda i na svakom mjestu svi mi svakog časa i u svako vrijeme, iz dana u dan, neprestano vjerujemo te istinski i ponizno držimo u srcu i ljubimo i častimo, klanjajmo se, služimo, hvalimo i blagoslivljajmo, slavimo i uzvisujemo, veličajmo i zahvaljujmo svevišnjem i vječnom Bogu, trojstvu i jedinstvu, Ocu i Sinu i Duhu Svetom, stvoritelju i spasitelju svih koji u njega vjeruju, ufaju se i koji ga ljube, koji je bez početka i bez svršetka, koji je nepromjenjiv, nevidljiv, neiskazan, neizreciv, neshvatljiv, neistraživ (usp. Rim 11,33), blagoslovljen, hvaljen i slavljjen, uzvisivan (usp. Dan 3,52), veličanstven, uzvišen, vrijedan ljubavi, željkovan i sav nada sve poželjan u vijeke. *Amen.*

POGLAVLJE XXIV.

/ Zaključak /

U ime Gospodnje. Molim svu braću da nauče sadržaj i smisao svega što je u ovom životu napisano na spas naših duša i neka to često dozivaju u pamet. I usrdno molim Boga da on, koji je svemoguć, trojan i jedan, blagoslovi sve one koji ovo poučavaju druge, one koji uče, one koji kod sebe drže, one koji imaju na pameti i koji provode u djelo, svaki put kad ponavljaju i kad izvršuju što je ovdje napisano za naše spasenje, i cjelivajući noge molim sve da to mnogo ljube, čuvaju i pohranjuju. I od strane svemogućega Boga i gospodina pape i pod poslušnost ja, brat Franjo, strogo zapovijedam i nalažem da od ovoga što je u ovom životu napisano nitko ne umanjuje ili da u njemu što god pisano dodaje (usp. Pnz 4,2); niti braća smiju imati drugo pravilo.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu, kako bijaše na početku tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

ULOMCI DRUGOG NEPOTVRĐENOG PRAVILA

Ulomci kodeksa Wo

/Pripazimo, braćo, svi što govori Gospodin: Ljubite neprijatelje svoje i blagoslivljajte one koji vas mrze (usp. Mt 5,44), jer je Gospodin naš Isus Krist, čijim stopama moramo ići (usp. 1Pt 2,21), izdajnika nazvao prijateljem i predao se onima koji su ga razapinjali. Naši su, dakle, prijatelji svi oni koji nam nepravedno nanose nevolje i tjeskobe/, sramotu, uvrede, boli i udarce, mučeništvo i smrt, te ih moramo veoma ljubiti, jer iz onoga što nam nanose imamo vječni život. Kažnjavajmo svoje tijelo pribijajući ga na križ sa svim njegovim manama, požudama i grijesima, jer nam tijelo, živeći na tjelesan način, hoće da oduzme ljubav prema Isusu Kristu i da sebe skupa s dušom baci u pakao, jer smo po svojoj krivnji bili nečisti, protivni dobru, na zlo skloni i zlu odani, jer, kako govori Gospodin: Iz srca čovječjega izlaze zle namisli (Mk 7,21)...

No kad smo napustili svijet, nemamo ništa drugo činiti nego da vodimo brigu o tom da slijedimo volju Božju i da se njemu svidimo; dobro se čuvajmo da ne budemo zemlja pokraj puta, kamenita ili obrasla trnjem, prema onom što kaže Gospodin u Evanđelju: *Sjeme je riječ Božja* (Lk 8,11) *a koje padne pokraj puta bi pogaženo* (Lk 8,5)... *donese rod u ustrajnosti* (Lk 8,15).

I zato, svakolika braćo, kako kaže Gospodin: Pustimo mrtve svoje (usp. Mt 8,22) i čuvajmo se mnogo zloće i lukavosti sotone koji hoće da čovjek svoju snagu i svoje srce ne upravlja k Bogu, te obilazeći vrebda da, pod izlikom kakve nagrade ili pomoći, potisne i uguši riječ i zapovijedi Gospodnje iz sjećanja i hoće da se on nastani u čovječje srce po svjetovnim brigama i skrbima i da ga zaslijepi, kako kaže Gospodin: *Kad nečisti duh* (Mt 12,41)... *Na kraju bude s onim čovjekom gore nego na početku* (Mt 12,45).

Stoga, svakolika braćo, mnogo se čuvajmo da ne bi, pod izlikom kakva posla ili dobitka ili pomoći, napustili ili otkinuli svoju misao i srce od Gospodina. Nego u ljubavi, koja je Bog (usp. 1Iv 4,16), molim svu braću, kako ministre tako i druge, da uklonivši svaku zapreku, zapostavivši svaku brigu i skrb, koliko god mogu ljube Gospodina, služe mu te mu se klanjaju čistim srcem, te da čistom nakanom učine što on traži iznad svega. I uvijek načinimo stan i prebivalište (usp. Iv 14,23) njemu koji je Gospodin Bog svemogući, Otac, Sin i Duh Sveti, koji kaže: *Budni budite i u svako doba molite da uzmožete umaći svemu tome što se ima zbiti i stati pred Sina čovječjega* (Lk 21,56); *a kad ustanete na molitvu* (Mk 11,25) *govorite: Oče naš* (Lk 11,2). I klanjajmo mu se čistim srcem, *jer valja svagda moliti i nikada ne sustati* (Lk 18,1), *jer takve upravo klanjaoce traži Otac; Bog je duh i koji mu se klanjaju, u duhu i istini treba da mu se klanjaju* (Iv 4,23-24). K njemu se utječemo *kao k pastiru i čuvaru duša naših* (1Pt 2,25); koji kaže: *Ja sam pastir dobri* (Iv 10,11)... *Život svoj polažem za ovce svoje* (Iv 10,15). *Svi ste vi braća. Ni ocem ne zovite nikoga na zemlji* (Mt 23,8-9)... *Ne dajte se zvati Rabbi* (Mt 23,7)... *Ako ostanete u meni i riječi moje ako ostanu u vama što god hoćete ištite i bit će vam* (Iv 15,7). *Ta, gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime* (Mt 18,20)... *I evo, ja sam s vama u sve dane* (Mt 28,20)... *Riječi koje sam vam govorio duh su i život* (Iv 6,61). *Ja sam put, istina i život* (Iv 14,6).

Držimo se, dakle, riječi, nauke, života i svetog Evanđelja Gospodina našega Isusa Krista, koji se je udostojao za nas moliti Oca i objaviti nam njegovo ime, govoreći: *Oče, objavio sam ime tvoje ljudima* (Iv 17,1.6.)... *Oče, hoću da i oni koje si mi dao budu gdje sam ja, da i oni budu sa mnom i gledaju moju slavu* (Iv 17,24) *u tvome kraljevstvu* (Mt 20,21). Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu, kako bijaše na početku tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Braća nek očituju siromasima radost koju međusobno uživaju, kako kaže apostol: *Ne ljubimo riječju i jezikom (Iv 3,18)...*

Svakolika braća, gdje god se nalazila, neka se čuvaju pogleda i saobraćaja sa ženskim i neka nitko s njima ne razgovara sam... i držimo sebe i svoje udove u velikoj čistoći, jer Gospodin govori: *Tko god s požudom pogleda ženu (Mt 5,78)...*

Kad braća idu po svijetu, neka ništa ne nose sa sobom na put *ni kese (Lk 10,4), ni torbe ni kruha ni srebra (Lk 9,3), ni štapa ni obuće (Mt 10,10)...*

/Neka se ne opiru Zlome, nago pljusne li ih tko po jednom obrazu neka mu okrenu i drugi (usp. Mt 5,39) i tko im otima gornju haljinu neka mu ne krata ni donje (usp. Lk 6,29) i od onoga koji otima što je njihovo neka ne potražuju (usp. Lk 6,30).

Braća koja po/ dopuštenju svojih ministara pođu među nevjernike mogu na dva načina duhovno saobraćati. Jedan je način da se ne svađaju i ne prepiru, nego *da se pokoravaju svakoj ljudskoj ustanovi radi* Gospodina (1Pt 2,13) i neka očituju da su kršćani. Drugi je način da, kad vide da se to Bogu dopada, naviještaju riječ Božju da vjeruju u Boga Oca svemogućega i u Sina i u Duha Svetoga...

I sva braća, gdje god bila, neka se sjete da su predali sebe i ostavili sebe i svoja tjelesa Gospodinu Isusu Kristu. I radi njegove ljubavi moraju podnositi progonstvo i smrt kako od vidljivih tako od nevidljivih neprijatelja...

Sva braća neka propovijedaju ponašanjem. Nijedan ministar ni propovjednik neka ne prisvaja sebi upravljanje ili službu propovijedanja, nego koja li mu se god služba naloži, neka svoju službu napusti. Stoga u ljubavi, koja je Bog (usp. Iv 4,16), molim svu braću propovjednike, govornike, ređenike, kako klerike tako laike, da se nastoje u svemu poniziti, ne hvaliti se, ne naslađivati se u sebi, iznutra se ne uznositi zbog dobrih riječi i djela, čak zbog nijednog dobra koje Bog katkada čini, govori ili djeluje u njima ili po njima, kako kaže Gospodin: *Ali ne radujte se što vam se duhovi pokoravaju (Lk 10,10)...*

I znajmo čvrsto da nama pripadaju samo mane i grijesi; nego se više moramo radovati kad upadnemo *u razne kušnje (Jak 1,2)* i kad podnesemo bilo koje tjeskobe i nevolje duše i tijela na ovome svijetu radi vječnog života.

Mi, dakle, svakolika braća, čuvajmo se oholosti i isprazne slave; mnogo se čuvajmo mudrosti ovoga svijeta i razboritosti tijela. Jer duh tijela hoće i mnogo nastoji oko riječi, a malo oko djela; i ne traži duhovnu vjeru i svetost, nego hoće i želi izvanjsku vjeru i svetost koja se pokazuje ljudima. O njima govori Gospodin: *Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću (Mt 6,2)*. A duh Gospodnji hoće umrtvenost i prezir, da tijelo bude bez cijene, zapostavljeno i izvrgnuto porugama. Nastoji oko poniznosti i ustrpljivosti, čiste jednostavnosti i istinskog duhovnog mira. A ponadasve želi strah Božji i božansku mudrost te božansku ljubav Oca, Sina i Duha Svetoga.

I vraćajmo Gospodinu Bogu svevišnjemu sva dobra i priznajmo da su njegova. I neka primi svu čast i poštovanje, svu zahvalnost i slavu on komu pripada svako dobro i koji je jedni dobar (usp. Lk 18,19).

I kad čujemo da ljudi grde ili psuju Gospodina, mi učinimo dobro i blagoslivljajmo i hvalimo Gospodina *koji je blagoslovljen u vjekove (Rim 1,25)*.

Sve klerike i redovnike smatrajmo svojim gospodarima u onome što spada na spas duše i što se ne kosi s mojom vjerom, i častimo u Gospodinu njihov red, njihovo poslovanje i službu!...

Sva braća, koliko ih Gospodin nadahne, mogu naviještati ovu i ovakvu pobudu ili pohvalu s blagoslovom Božjim i s dopuštenjem svoga ministra: *Bojte se i častite, hvalite i blagoslivljajte Gospodina Boga našega i zahvaljujte njemu koji je svemoguć u Trojstvu i Jedinstvu, Otac, Sin i Duh Sveti, stvoritelj svega. Obratite se (Mt 3,2) i donosite plodove dostojne obraćenja (Lk 3,8), jer znajte da ćemo brzo umrijeti. Dajite i dat će vam se (Lk 6,38). Praštajte i oprostit će vam se*

(Lk 6,37). *A ako li vi ne otpustite* (Mt 6,15), Gospodin neće otpustiti *vaše grijehove* (Mk 11,25). *Ispovijedajte sve svoje grijehove* (Jak 5,16). Blaženi koji umiru u pokajanju, jer će biti u nebeskom kraljevstvu. Jao onima koji ne umiru u pokajanju, jer će biti sinovi sotone *čija djela čine* (usp. Iv 8,41) i ići će u ogranj vječni. Čuvajte se i uzdržavajte se od svakog zla i ustrajte u dobru sve do svršetka.

Sva braća, gdje god bila, u samotištima ili drugim mjestima, neka se čuvaju da ne prisvoje nijedno mjesto ili stvar, niti da se od koga brane. I tko god bi k njima došao, prijateljski ili neprijateljski, neka se s njim ne prepiru na bilo koji način. I gdje god braća bila ili /se našla na kojem mjestu, moraju se duhovno i pažljivo među sobom gledati i poštivati, *primajući jedni druge bez mrmljanja* (1Pt 4,9). I neka se paze da se ne pokazuju turobni, po vanjštini mrki i licemjerni; nego neka se pokazuju radosni u Gospodinu (usp. Fil 44) vedri i veseli/ i na doličan način raspoloženi.

Svakoga bolesnog brata molim da, zahvaljujući Stvoritelju na svemu, želi da bude onakav kako Bog hoće, bilo zdrav bilo bolestan, jer sve one koje je Gospodin predodredio *za život vječni* (usp. Dj 13,48) poučava ostanima bičeva i bolesti i duhom skrušenosti, kako veli Pismo: *Ja korim i odgajam koje ljubim* (Otk 3,19).

Stoga molim svu svoju bolesnu braću da se u svojoj bolesti ne srde i ne uznemiruju protiv Boga ili protiv braće, niti previše skrbno traže lijekove, niti da odveć žele osloboditi tijelo koje će brzo umrijeti, a duši je neprijatelj kojega se smrću oslobađa.

Sva braća neka se trude da nasljeđuju poniznost i siromaštvo Gospodina našega Isusa Krista i neka se sjete da nam nije ništa drugo potrebno nego, kako kaže apostol, da *imamo hranu i odjeću* i da *se zadovoljimo time* (1Tim 6,8). I moraju se radovati kad se kreću među priprostim i prezrenim osobama, među siromasima, slabima i bolesnima, među gubavima i onima koji prosjače pokraj puta. I kad se pokaže potreba, neka prose milostinju. I neka se ne stide, jer je Gospodin naš Isus Krist, *Sin Boga živoga i svemogućega* (Iv 14,27) *učinio svoj obraz ko kremen* (Iz 50,7) i nije se stidio. Bio je siromah i došljak i živio je od milostinje on i blažena Djevica, majka njegova, sveta Marija. Pa kad bi braću ljudi sramotili i ne bi im ništa udijelili, neka zahvaljuju Gospodinu, jer će od posramljenja primiti veliku čast pred Gospodinom našim Isusom Kristom.

Neka znadu da će se sramota pripisati onima koji je nanose, a ne onima koji je podnose: jer je milostinja baština i pravo koje pripada siromasima, a stekao ga je Gospodin naš Isus Krist. A braća koja se trude proseći milostinju imat će veliku nagradu i učinit će da oni koji milostinju dijele budu na dobitku i da stiču zasluge; jer sve što ljudi ostavljaju na svijetu propada, ali od ljubavi i od milostinja što ih udijele imat će život vječni.

Ulomci Huga de Digna u njegovom Tumačenju Pravila

Stoga je Svetac o tome u Pravilu bez bule govorio: Neka se braća i njihovi ministri čuvaju da se podnipošto ne miješaju u njihove poslove (usp. RegNB II,5).

Prije negoli Pravilo bijaše bulom potvrđeno Svetac je dodao: Pa ma bili nazvani i licemjerima, neka braća ne sustanu dobro činiti (usp. RegNB II,15).

Prije bule u Pravilu je stajalo ovako: U drugo vrijeme prema ovom Pravilu dužni su postiti samo u petke (usp. RegNB III,12).

... kako je Svetac prije u Pravilu rekao: Neka se ministri sjete da im je povjerena briga za duše braće, pa ako bi se koji od njih izgubio zbog njihove krivnje ili lošeg primjera, morat će oni polagati račun pred Gospodinom našim Isusom Kristom (usp. RegNB IV,6).

Svetac je ovako rekao u prvotnom Pravilu: Neka se sva braća, kako ministri tako i ostali, čuvaju da se ne smućuju i ne srde zbog tuđeg grijeha ili lošeg primjera, jer đavao hoće da mnoge pokvari zbog grijeha jednoga, nego neka onoga koji je sagriješio duhovno pomognu koliko mogu, jer ne trebaju zdravi liječnika nego bolesti (Mk 2,17) / usp. RegNB V,10 /.

... prema onoj riječi Gospodnjoj, koju je i blaženi Franjo braći govorio: Vladari narodima svojim gospoduju i velikaši njihovi drže ih pod vlašću; neće tako biti među vama (Mt 20,25-26) / usp. RegNB V,10 /.

Svetac ih je prije bule ovako poticao: Duhovnom ljubavlju dragovoljno služite i pokoravajte se jedni drugima (usp. Gal 5,13). To je – veli – pravi i siguran posluš Gospodinu našem Isusu Kristu (usp. RegNB V,14b-15).

Stoga je u Pravilu bilo prije ovako rečeno: Braća, gdje god se nalazila, koja ne mogu duhovno opsluživati naš život, neka to očituju svojem ministru. A ministar neka nastoji tako providjeti kako bi htio da se njemu samome učini (usp. RegNB VI,1-2).

... ili prema prvom Pravilu, kako je rečeno: Gdje god se braća nalazila (usp. RegNB VI,1).

Stoga je Pravilo prije imalo ovako: Braća, gdje god se nalazila kod drugih, neka ne budu dvorjanici ili kancelari niti po časti na čelu onima kojima služe; neka ne primaju nikakvu službu koja bi bila na sablazan ili na štetu njihovoj duši (usp. Mk 8,36), nego neka budu manji i podložni svima koji su u tim kućama (usp. RegNB VII,1-2).

Stoga je prije u Pravilu bilo rečeno: Braća koja umiju raditi neka rade i neka se bave onim poslom u koji se razumiju, ako se ne protivi njihovom spasenju (usp. RegNB VII,3).

I malo dalje: Svaki neka ostane na onom poslu na koji je pozvan (usp. 1Kor 7,24) prema odredbi ministra (usp. RegNB VII,6).

Stoga je prije bule u Pravilu bilo ovako: Sluge se Božji moraju uvijek baviti molitvom ili kojim dobrim djelovanjem (usp. RegNB VII,12).

A prije bule bile su u Pravilu ove riječi: Nek braća paze da sebi ne prisvoje ili za bilo koga čuvaju kakvo mjesto ili kakvu stvar (usp. RegNB VII,13).

Svetac je u Pravilu ovako prije govorio... i ponovno: Braća, gdje god bila i na kojem se god mjestu nalazila, treba da se među sobom duhovno gledaju i poštivaju bez mrmljanja (usp. 1Pt 4,9). I nek se braća čuvaju da se ne pokazuju na izvanjski način žalosni i tmurni licemjeri, nego neka se pokazuju radosni u Gospodinu i vedri i raspoloženi i prikladno ljubezni (usp. RegNB VII,15-16).

O nađenom novcu govorio je ovako: Ako nađemo novac, ne brinimo se kao ni za prašinu koju nogama gazimo (usp. RegNB VIII,6).

Svetac je bio mišljenja da bi braća za gubave u velikoj potrebi skupljala milostinju, ali tako da se posve klone novca. I premda je volio pobožna mjesta koja braća pohađaju i u njima borave, nije trpio da se za koje mjesto prosi ili daje prositi novac, ili da braća idu s onima koji ga prose (usp. RegNB VIII,10.11.8.).

A slovo prvog Pravila bilo je ovako: Kad bude potreba, nek braća idu u prošnju (usp. RegNB IX,3).

Ovo je u prvotnom Pravilu opširnije ovako: Kad bude potrebno, neka braća idu u prošnju. I neka se ne stide, nego neka se radije sjete da je Gospodin naš Isus Krist, *Sin Boga živoga* (Iv 11,27) i svemogućega, *učinio svoj obraz ko kremen* (Iz 50,7) i nije se stidio. I bio je siromah i

došljak te je živio od milostinje on sam i njegovi učenici. I kad braću ljudi budu sramotili i kad im ništa ne udijele, neka za to zahvale Bogu, jer će za osramoćenja dobiti veliku čast pred sudištem Gospodina našega Isusa Krista. I neka znadu da se sramota ne uračunava onima koji je podnose, nego onima koji je nanose, te da je milostinja baština i pravo koje pripada siromasima, a stekao im ga je Gospodin naš Isus Krist. A braća koja se trude u prošnji imat će veliku nagradu i činit će da oni koji dijele milostinju stiču i budu na dobitku, jer sve što ljudi na svijetu ostavljaju propada, a od ljubavi i milostinja koje su učinili imat će nagradu od Gospodina (usp. RegNB IX,3-9).

Ovako je Svetac u Pravilu prije govorio: Neka sa sigurnošću jedan drugome očituje svoje potrebe, da ono što je potrebno nađe za sebe i pruži drugome (usp. RegNB IX,10).

... prije bule Svetac je u Pravilu ovako opominjao: Molim bolesnog brata da, zahvaljujući Gospodinu na svemu, želi biti onakav kakvim ga Bog hoće, zdrav ili bolestan (usp. RegNB X,3).

I malo dalje: Molim svu svoju braću da se u bolesti ne srde i ne uznemiruju protiv Boga ili protiv braće, i neka odveć skrbno ne traže lijekove, niti neka odveć ne žele osloboditi tijelo koje će brzo umrijeti i koje je neprijatelj duše (usp. RegNB X,4).

Braća su smatrala grijehom reći bratu: glupane ili luđače; jer je ranije i Pravilo donosilo ove riječi iz Evanđelja (usp. Mt 5,22) / usp. RegNB XI,4 /.

Evanđelje zatim uči ne prepirati se, ne ponavljati, ne opirati se zlu, što je sve Pravilo prije bule izričito sadržavalo, a sada sve to obuhvaća sažetim i općenitim riječima (usp. RegNB XI,1; XIV,4-7).

Postavljajući u prvo Pravilo dva načina saobraćaja među nevjernicima, Svetac je govorio: Braća mogu među nevjernicima duhovno saobraćati na dva načina. Jedan je način da se ne svađaju niti prepiru, nego da se pokoravaju svakoj ljudskoj ustanovi (usp. 1Pt 2,13) i neka se priznaju kršćanima. Drugi je način da, kad vide da se to Bogu sviđa, naviještaju riječ Božju da vjeruju u Boga, Oca svemogućega, i Sina njegova i u Duha Svetoga, stvoritelja svega, otkupitelja i spasitelja svih ljudi, te neka se krste i postanu kršćani, jer se mogu spasiti samo oni koji se krste i koji su pravi i duhovni kršćani, jer *ako se tko ne rodi iz vode i Duha Svetoga ne može ući u kraljevstvo Božje* (Iv 3,5) / usp. RegNB XVI,5-7).

I nakon nekih umetnutih stvari dodao je: Nek se braća sjete da su predala sebe i svoja tjelesa radi Boga Gospodinu Isusu Kristu. I za njegovu ljubav moraju podnositi nevolje, progonstva i smrt, jer Gospodin kaže: *Tko izgubi život svoj poradi mene, taj će ga spasiti* (Lk 9,24). *A kažem vama, prijateljima svojim: ne bojte se onih koji ubijaju tijelo* (Lk 12,4). *Kad vas stanu progoniti u jednom gradu, bježite u drugi* (Mt 10,23). / usp. RegNB XVI,10-11.17,14 /.

... kako je Svetac u Pravilu ranije poticao: Sva braća neka propovijedaju djelima (usp. RegNB XVII,3).

Svetac je htio da se crkvenim osobama odaje velika čast: Sve klerike i redovnike smatrajmo gospodarima u onim stvarima koje ne zastranjaju od naše vjere, i častimo u Gospodinu njihov red i službu (usp. RegNB XIX,3).

... Međutim za izgradnju toga i za objašnjenje po postanku većeg dijela konteksta, sjećam se da je molio da budu blagoslovljena od Gospodina sva braća koja poučavaju druge, sami uče i koji nadgledaju sadržaj i duh svega što je u samom Pravilu napisano (usp. RegNB XXIV,1-3).

Ulomci koje je sačuvao brat Toma Čelanski

u Drugom životopisu sv. Franje

(usp. br. 143, 128, 66, 175)

(Ministri) su na sudnji dan dužni pred tobom Gospodine, položiti račun, ako koji brat ili zbog njihova nemara ili primjera ili pak zbog oštra postupka propadne (usp. RegNB IV,6).

Kao opće upozorenje prigodom nekog kapitula dao je napisati ove riječi: Neka braća paze da se ne bi izvana pokazivala namrgođena i žalosna poput licemjera, nego neka se pokazuju kao ljudi koji su radosni u Gospodinu, vedri i veseli te kako dolikuje prijazni (usp. RegNB VII,16).

Lakoumnom je dozivao u pamet *riječ Pravila* odakle jasno proizlazi da nađeni novac treba gaziti kao prašinu (usp. RegNB VIII,6).

*Zato je u jednom Pravilu dao napisati ove riječi: Molim svu svoju bolesnu braću da se u svojim bolestima ne srde i ne prigovaraju Bogu ili braći. Neka odviše uporno ne zahtijevaju lijekove i neka previše ne žele osloboditi tijelo koje će brzo umrijeti, a neprijatelj je duše. Neka na svemu zahvaljuju i neka žele biti onakvi kao što Bog hoće da budu. Koje je, naime, Bog predodredio za vječni život (usp. Dj 13,48) njih ostanima bičeva i bolesti odgaja, kao što je sam rekao: *Ja korim i odgajam koje ljubim* (Otk 3,19) / usp. RegNB X,3-4 /.*

PRAVILO ZA SAMOTIŠTA

Oni koji hoće da kao redovnici borave u samotištima neka budu trojica ili najviše četvorica: dvojica od njih neka budu majke, koje imaju dva, ili barem jednog sina. Ona dvojica koja su majke neka obavljaju život Marte, a dvojica sinovi neka vode život Marije (usp. Iv 10, 38-42) i neka imaju klauzuru, zatvoren prostor gdje neka svaki ima svoju ćeliju u kojoj neka moli i spava. I neka uvijek mole povećerje dotičnoga dana odmah poslije zalaza sunca i neka nastoje držati šutnju; neka recitiraju svoj časoslov; o ponoći neka ustaju na matutin i neka *najprije* traže *Kraljevstvo Božje i pravednost njegovu* (Mt 6, 33). Prvi čas neka reknu u sat koji im odgovara, a nakon trećeg časa neka završe šutnju; mogu govoriti i poći svojim majkama. I kad im se sviđi mogu tražiti od njih milostinju, kao siromašna djeca, radi ljubavi Gospodina Boga. Poslije neka reknu šesti i deveti čas, a večernju neka reknu u sat koji im odgovara. A u klauzuru gdje borave neka nijednoj osobi ne dopuštaju ulaziti i neka tu ne blaguju. A ona braća koja su majke neka nastoje biti daleko od svake osobe i, iz poslušnosti prema svome ministru, neka čuvaju svoje sinove od svake osobe, da nitko ne mogne s njima govoriti. I sinovi neka ne govore s nijednom

osobom osim sa svojim majkama i sa svojim ministrom i kustodom kad se ovomu sviđi da ih pohodi s blagoslovom Gospodina Boga. I sinovi neka katkada preuzmu službu majki, kako im se kada bude činilo zgodnim da se među sobom izmijene; neka tada nastoje sve gore spomenuto revno i zauzeto opsluživati.

OPORUKA NAŠEGA SVETOG OCA FRANJE

¹Ovako je Gospodin dao meni, bratu Franji, da počnem činiti pokoru. Dok sam bio u grijesima, bilo mi je veoma mrsko i gledati gubavce. ²I Gospodin sam dovede me među njih i ja sam im iskazivao milosrđe. ³I kad sam odlazio od njih, ono što mi se činilo mrskim pretvorilo mi se u duhovnu i tjelesnu slast. Nakon toga malo sam čekao i onda sam napustio svijet.

⁴Gospodin mi je dao toliku vjeru u crkvama, da sam jednostavno molio govoreći: ⁵Klanjamo ti se, Gospodine Isuse Kriste, ovdje i u svim tvojim crkvama koje su po cijelom svijetu, i blagoslivljamo te, jer si po svojem svetom križu otkupio svijet.

⁶Zatim mi je Gospodin dao i daje toliku vjeru u svećenicima koji radi svoga reda žive po propisu svete Rimske Crkve, da se hoću utjecati njima kad bi me i progonili. ⁷I kad bih posjedovao toliku mudrost koliku je imao Salomon i naišao na najsiromašnije svećenike ovoga svijeta, u župama gdje oni borave neću propovijedati protiv njihove volje. ⁸I njima i svima ostalima hoću iskazivati strahopočitanje, ljubiti ću ih i poštivati kao svoje gospodare. ⁹I neću na njima gledati grijeha, jer u njima vidim Sina Božjega i oni su moji gospodari. ¹⁰I to činim zbog toga što od samog Svevišnjeg Sina Božjega ništa ne vidim na tjelesni način na ovom svijetu

osim njegova presvetog tijela i krvi, koje oni uzimaju i jedino oni drugima dijele. ¹¹I tražim da se ove presvete tajne nadasve štiju, časte i čuvaju na dragocjenim mjestima.

¹²Gdje god nađem na nedostojnim mjestima napisana sveta njegova imena i riječi, pokupit ću ih i molim da se pokupe i stave na dostojno mjesto. ¹³I sve teologe i one koji navještaju svete Božje riječi moramo častiti i poštivati jer nam oni daju duh i život.

¹⁴I kad mi je Gospodin dao braću, nitko mi nije pokazao što mi valja činiti, nego mi je sam Svevišnji objavio da moram živjeti po načinu svetog Evanđelja. ¹⁵I ja sam to u nekoliko riječi i jednostavno dao napisati, a gospodin papa mi je potvrdio. ¹⁶I oni koji su dolazili da prihvate ovaj život, dali su siromasima sve što su imali. I bili su zadovoljni jednim habitom zakrpanim iznutra i izvana, pojasom i donjom odjećom. ¹⁷Više nismo htjeli imati.

¹⁸Mi klerici molili smo časoslov kao i klerici, a neklerici su molili Očenaše; i vrlo rado smo se zadržavali u crkvama. ¹⁹I bili smo neuki i svima podložni. ²⁰I ja sam radio svojim rukama i hoću raditi, te odlučno tražim da i sva ostala braća obavljaju kakav pošten posao. ²¹Koji ne znaju, neka nauče, i to ne iz pohlepe kako bi primili plaću za rad, nego radi primjera i da izbjegnju besposlicu. ²²I kad ne bi dobili plaću za rad, utecimo se stolu Gospodnjemu tražeći milostinju od vrata do vrata.

²³Gospodin mi je objavio pozdrav, da kažemo: Gospodin ti dao mir.

²⁴Neka se braća čuvaju da nipošto ne primaju crkava, siromašnih prebivališta niti išta drugo, što se za njih gradi, ako nije kako dolikuje svetom siromaštvu, koje smo u Pravilu obećali; a u njima neka uvijek prebivaju kao pridošlice i putnici.

²⁵Pod poslušnost strogo zapovijedam svoj braći da se ne usuđuju, gdje god se nalazila, tražiti kakvo pismo u Rimskoj kuriji, ni sami ni preko posrednika, ni za crkvu niti za koje drugo mjesto, niti pod izlikom propovijedanja, pa ni zbog tjelesnog progonstva. ²⁶Nego gdje god ne budu primljeni neka bježe u drugu zemlju da s Božjim blagoslovom čine pokoru.

²⁷I čvrsto hoću slušati generalnog upravitelja ovog bratstva i gvardijana kojega mi on htjedne dati. ²⁸I želim da me on tako drži u svojim rukama, da ne mogu nikamo ići niti što činiti mimo poslušnosti i njegove volje, jer je moj gospodar. ²⁹A iako sam priprost i bolestan, ipak želim stalno imati klerika koji će mi obavljati časoslov, kako stoji u Pravilu.

³⁰I neka se od sve ostale braće traži da tako slušaju svoje gvardijane i da obavljaju časoslov prema Pravilu. ³¹I koji bi se našli, koji ne bi obavljali časoslov prema Pravilu i koji bi ga htjeli nekako preinačiti ili ne bi bili katolici, sva su braća, gdje god bila, pod poslušnost dužna, gdje god takvoga nađu, predvesti ga najbližem kustodu onoga mjesta gdje su ga našli. ³²I kustod je strogo pod poslušnost dužan takvoga dobro čuvati danju i noću kao čovjeka u okovima, tako da mu ga nitko ne može oteti iz ruku, dok ga osobno ne preda u ruke svoga ministra. ³³I ministar je strogo pod poslušnost dužan poslati ga po takvoj braći koja će ga kao svezana u okovima čuvati danju i noću, dok ga ne predvedu pred Ostijskog gospodina, koji je gospodar, zaštitnik i popravljatelj cijelog bratstva.

³⁴I neka braća ne govore: Ovo je drugo Pravilo. Jer to je sjećanje, opomena i poticaj i moja oporuka, koju ja, mali brat Franjo, ostavljam vama, svojoj blagoslovljenoj braći, da Pravilo koje Gospodinu obećasmo, što bolje katolički opslužujemo.

³⁵I generalni ministar i svi ostali ministri i kustodi ne smiju pod poslušnost ovim riječima ništa ni dodavati ni oduzimati. ³⁶I neka uvijek uz Pravilo uza se imaju i ovaj spis. ³⁷I na svim skupštinama koje budu držali, kada čitaju Pravilo, neka čitaju i ove riječi. ³⁸I strogo pod poslušnost naređujem svoj svojoj braći, klericima i neklericima, da ne unose u Pravilo i u ove riječi tumačenja, govoreći: Tako se ima shvatiti. ³⁹Nego kao što je Gospodin meni dao da jednostavno i čisto kazujem i napišem Pravilo i ove riječi, tako ih i vi jednostavno i čisto shvatite i svetim djelima opslužujte do konca.

⁴⁰I tko god bude to opsluživao, neka ga na nebu napuni blagoslovom svevišnji Otac, a na zemlji neka ga blagoslovom obaspe njegov ljubljani Sin s presvetim Duhom Utješiteljem, sa

svim silama nebeskim i sa svima svetima. ⁴¹I ja brat Franjo, vaš mali sluga, potvrđujem vam koliko god mogu iznutra i izvana taj sveti blagoslov. Amen.

OPOMENE

1. O tijelu Gospodnjem

Gospodin Isus veli svojim učenicima: *Ja sam put, istina i život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni. Da ste upoznali mene, i Oca biste moga upoznali; odsada ga i poznajete i vidjeli ste ga. Kaže mu Filip: Gospodine, pokaži nam Oca i dosta nam je! Isus će mu: Filipe, toliko sam vremena s vama i još me ne poznaješ? Tko je vidio mene, vidio je i Oca.* (Iv 14, 6-9) Otac prebiva u nepristupačnu svjetlu (1Tim 1, 16) i *Bog je duh* (Iv 4, 24) i *Boga nikada nitko ne vidje* (Iv 1, 18). Budući da je Bog duh, može se samo duhom vidjeti, jer *duh je onaj koji oživljuje; tijelo ne koristi ništa* (Iv 6, 63). Ni Sina međutim, kad je riječ o onom po čemu je jednak Ocu, ne može nitko vidjeti drukčije nego Oca, drukčije nego Duha Svetoga. Stoga su osuđeni svi koji su vidjeli Gospodina Isusa Krista kao čovjeka, a nisu ga gledali i vjerovali po duhu i božanstvu kao pravog Sina Božjega. Isto su tako i sada osuđeni svi oni koji vide sakrament što se Gospodinovim riječima posvećuje po rukama svećenika na oltaru pod prilikama kruha i vina, a ne gledaju i ne vjeruju po duhu i božanstvu da je to uistinu presveto tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista, prema svjedočanstvu samoga Svevišnjega koji kaže: *Ovo je tijelo moje i moja krv novoga Saveza koja se za mnoge prolijeva* (Mk 14, 22. 24) i: *Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju ima život vječni* (Iv 6, 54). Stoga presveto tijelo i krv Gospodnju prima onaj koji posjeduje duh Gospodnji

što prebiva u svojim vjernicima. Svi drugi koji nemaju toga duha a usuđuju se primiti ga, *osudu sebi jedu i piju* (1Kor 11, 29).

Prema tome, *sinovi čovječji, dokle će vam srca ostati tvrda?* (Ps 4, 3) Zašto ne upoznate istinu i ne *vjerujete u Sina Božjega?* (Iv 9, 35) Evo, danomice se ponizuje, kao kad je sišao s *kraljevskih prijestolja* (Mudr 18, 35) u krilo Djevice; danomice dolazi k nama u poniznu obličju; danomice silani iz *krila Očeva* (Iv 1, 18) na oltar po svećenikovim rukama. I kao što se je svetim apostolima pokazao u pravom tijelu, tako se i sada nama pokazuje u svetom kruhu. I kao što su oni svojim tjelesnim pogledom vidjeli samo njegovo tijelo, ali su, promatrajući duhovnim očima, vjerovali da je on Bog; tako i mi, gledajući tjelesnim očima kruh i vino, gledamo i čvrsto vjerujemo da je tu živo i istinito njegovo presveto tijelo i krv. Na taj je način Bog nazočan među svojim vjernicima stalno, kako sam kaže: *Evo, ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta* (Mt 28, 20).

2. O zlu samovolje

Jahve, Bog, zapovijedi čovjeku: Sa svakoga stabla u vrtu slobodno jedi, ali sa stabla spoznajе dobra i zla da nisi jeo! (Post 2, 16-17) Adam je, dakle, mogao jesti sa svakog stabla i, dok se nije suprotivio posluhu, nije sagriješio. Onaj, naime, jede sa stabla spoznajе dobra koji svoju volju smatra svojim vlasništvom i uznosi se dobrima koja Bog u njemu govori i radi; i tako mu je po utjecaju đavla i prijestupu zapovijedi ono voće postalo voće spoznajе zla. Stoga treba da podnosi kaznu.

3. O savršenom posluhu

Gospodin kaže u Evanđelju: *Koji se ne odreče svega što posjeduje ne može biti moj učenik* (Lk 14, 33); i: *Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga* (Lk 9, 24). Onaj čovjek ostavlja sve što posjeduje i gubi svoj život koji se sav predaje posluhu u rukama svoga poglavara. I što god radi i govori što sam znade da nije protiv njegove volje, ako je dobro što čini, to je pravi posluh. I ako bi podložnik kadgod nešto smatrao boljim i korisnijim za svoju dušu negoli je ono što mu poglavar nalaže, neka ono svoje dragovoljno Bogu žrtvuje, a ono poglavarevo neka nastoji izvršiti. To je ono *pokoravanje ljubavi* (1Pt) jer udovoljava Bogu i ljudima.

A ako poglavar zapovijeda nešto što je protiv njegove duše, premda ga ne mora slušati, neka ga ne napušta. Pa kad bi ga stoga neki progonili, neka ih radi Boga još više ljubi. Jer koji radije trpi progonstvo negoli se dijeli od svoje braće, taj zaista ostaje u pravom posluhu, jer *polaže dušu svoju za braću* (Iv 15, 13). Ima, naime, mnogo redovnika koji se, pod izlikom da vide bolje negoli im nalažu njihovi poglavari, *obaziru natrag* (Lk 9, 62) i *vraćaju se na svoju bljuvotinu* (Izr 26, 11; 1Pt 2, 22); to su ubojice i svojim zlim primjerom upropašćuju mnoge duše.

4. Neka nitko sebi ne prisvaja predstojništvo

Nisam došao da budem služen, nego da služim, kaže Gospodin (usp. Mt 20, 28). Oni koji su postavljeni nad druge neka se tim predstojništvom tako hvale kako bi se hvalili kad bi bili određeni za službu da braći peru noge. A koliko se više uznemiruju zbog oduzeta im predstojništva negoli zbog službe pranja nogu, toliko više zarađuju u *kese* (usp. Iv 12, 6) na štetu duše.

5. Neka se nitko ne uznosi, nego neka se hvali križem Gospodinovim

Gledaj, čovječe, na koliku te je uzvišenost postavio Gospodin, jer te je stvorio i oblikovao na sliku svoga ljubljenoga Sina i na njegovu priliku s obzirom na duh (cfr. Post 1, 26). A svi stvorovi pod nebom služe svome Stvoritelju, poznaju ga i pokoravaju mu se bolje nego ti. Pa ni zlodusi ga nisu razapeli, nego si ga ti s njima razapeo i još ga razapinješ naslađujući se u opaćinama i grijesima. Čime se, dakle, možeš hvaliti? Jer, kad bi bio toliko oštrouman i mudar da bi *imao sve spoznanje* (1Kor 13, 2) i kad bi znao tumačiti *razne jezike* (1Kor 12, 28) i oštroumno istraživati o nebeskim stvarima, s ničim se od toga ne bi mogao hvaliti; jer je jedan zao duh o nebeskim stvarima znao, a i sada znade o zemaljskim, više od svih ljudi, ma i postojao koji čovjek koji bi od Boga primio posebnu spoznaju najviše mudrosti. Slično, kad bi bio ljepši i bogatiji od svih, kad bi i čudesa činio da bi i đavle izgonio, sve ti je to strano i ništa ti ne pripada, pa se ničim od toga ne možeš hvaliti; nego se možemo hvaliti ovime: *svojim slabostima* (2Kor 12, 5) i da *svakog dana nosimo križ* Gospodina našega Isusa Krista (usp. Lk 14, 27).

6. O nasljedovanju Gospodina

Svi, braćo, gledajmo dobrog pastira koji je, da spasi svoje ovce, podnio muku križa. Gospodina su njegove ovce slijedile u nevolji i progonstvu, u preziru i gladi, u bolesti i u kušnji i u svemu ostalome; i za to su od Gospodina primile život vječni. Stoga je nama, slugama Božjim, velika sramota da su sveci izveli djela, a mi hoćemo da primimo hvalu i čast govoreći o njima.

7. Znanju neka odgovara dobro djelovanje

Apostol kaže: *Slovo ubija, a Duh oživljuje* (2Kor 3, 6). Slovo je ubilo one koji žele samo riječi znati da bi ih držali mudrijima od ostalih i da bi mogli steći veliko bogatstvo da ga dijele rođacima i prijateljima. I one je redovnike slovo ubilo koji neće da slijede duh božanskog slova, nego više žele samo znati riječi i drugima ih tumačiti. A duh božanskog slova oživio je one koji svako slovo koje znadu i žele znati ne pripisuju tijelu, nego ga riječju i primjerom vraćaju svevišnjem Gospodinu Bogu, komu pripada svako dobro.

8. Treba se kloniti grijeha zavisti

Apostol kaže: *Nitko ne može reći »Gospodin Isus« osim u Duhu Svetomu* (1Kor 12, 3) i: *Nitko da čini dobro, nijednoga nema* (Rim 3, 12). Koji god, dakle, zavidi svom bratu na dobru što ga Gospodin govori i čini u njemu, pada u grijeh svetogrđa jer zavidi samom Svevišnjemu (usp. Mt 20, 15) koji govori i čini svako dobro.

9. O ljubavi

Gospodin govori: *Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone* (Mt 5, 44). Istinski svojega neprijatelja ljubi onaj koji se ne žalosti zbog nepravde koju mu je nanio, nego se iz ljubavi Božje izjeda zbog grijeha njegove duše. I neka mu djelima iskaže ljubav.

10. O kroćenju tijela

Mnogi, dok griješe ili doživljavaju nepravde, okrivljuju đavla ili bližnjega. Ali nije tako; jer svatko ima neprijatelja u svojoj vlasti, to jest svoje tijelo po kojem griješi. Stoga *blago onomu sluzi* (Mt 24, 46) koji takvog neprijatelja, koji mu je predan u vlast, uvijek drži vezana te se mudro od njega čuva; jer mu, dok tako radi, neće nauditi nijedan, ni vidljiv ni nevidljiv neprijatelj.

11. Neka se nitko ne sablažnjava nad tuđim zlom

Sluzi Božjem ne smije biti odvratno ništa osim grijeha. Pa ako bi koja osoba na bilo koji način griješila te bi se zbog toga sluga Božji, ali ne iz ljubavi, uznemirivao i srdio, *zgrtao bi sebi* (Rim 2, 5) grijeh. Onaj sluga Božji koji se ne srđi niti uznemiruje zbog bilo čega pravo živi bez vlasništva. I blago onomu koji sebi ništa ne pridržava, nego *podaje caru carevo, a Božje Bogu* (Mt 22, 21).

12. O raspoznavanju duha Gospodnjeg

Sluga Božji može raspoznati da li ima duha Gospodnjeg ovako: kad po njemu Gospodin učini koje dobro, ako mu se tijelo zbog toga ne uznosi, nego radije pred svojim očima sebe smatra gorim te procjenjuje da je manji od svih ljudi.

13. O ustrpljivosti

Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati (Mt 5, 9). Sluga Božji ne može razabrati koliko ima u sebi ustrpljivosti i poniznosti, dok mu je sve po volji. Kada pak nadođe vrijeme da oni koji bi mu morali udovoljiti rade protivno, koliko ustrpljivosti i poniznosti tada pokaže, toliko je ima i ne više.

14. O siromaštvu duhom

Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko (Mt 5, 3). Mnogo ih je koji, gorljivo se predajući molitvama i službama, nameću svojem tijelu mnoge postove i trapljenja, ali se na samu riječ koja se čini da im vrijeda tijelo, ili zbog koje stvari koja im se oduzima, uvrijeđeni stalno uznemiruju. Oni nisu duhom siromašni, jer siromah duhom sam sebe prezire i ljubi one koji ga *udaraju po obrazu* (Mt 5, 39).

15. O mirotvorcima

Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati (Mt 5, 9). Pravi su mirotvorci oni koji, uza sve što na ovom svijetu pretrpe, radi ljubavi prema Gospodinu našem Isusu Kristu čuvaju mir u duši i u tijelu.

16. O čistoći srca

Blago čistima srcem: oni će Boga gledati (Mt 5, 8). Uistinu čisti srcem jesu oni koji preziru zemaljsko, traže nebesko i ne prestaju čeznuti da se živom i istinitom Gospodinu Bogu uvijek čistim srcem i dušom klanjaju i da ga gledaju.

17. O poniznom Božjem sluzi

Blago onom sluzi (Mt 24, 46) koji se zbog dobra, što ga Gospodin govori i čini po njemu, ne uznosi više negoli zbog dobra što ga govori i čini po drugome. Griješi čovjek koji hoće da primi od svoga bližnjega više negoli hoće da sam daje Gospodinu Bogu.

18. O suosjećanju s bližnjim

Blago čovjeku koji svoga bližnjega podnosi u njegovim slabostima onako kako bi želio da drugi njega podnose kad bi bio u sličnoj prigodi (usp. Gal 6, 2; Mt 7, 12). Blago sluzi koji sva dobra vraća Gospodinu Bogu, jer onaj koji sebi nešto zadržava, *sakriva novac svoga Gospodara, Boga (Mt 25, 18), i oduzet će mu se ono što misli da ima (Lk 8, 18)*

19. O poniznu redovniku

Blago sluzi koji sebe ne smatra boljim kad ga ljudi veličaju i uzdižu negoli kad ga drže prostim, jednostavnim i prezrenim, jer kolik je čovjek pred Bogom, toliko vrijedi i ništa više. Jao onom redovniku koji, kad je od drugih postavljen visoko, po svojoj volji neće da siđe. *A blago onom sluzi (Mt 24, 46)* koji se po svojoj volji ne postavlja visoko, a uvijek želi biti pod nogama drugih.

20. O dobru i taštu redovniku

Blago onom redovniku komu je ugodnost i veselje u presvetim riječima i djelima Gospodinovim i koji po njima privodi ljude k Božjoj ljubavi *u radosti i veselju (Ps 50, 10)*. Jao onom redovniku koji uživa u beskorisnim i taštima riječima kojima navodi ljude na smijeh.

21. O ispraznu i brbljavu redovniku

Blago onom redovniku koji ne govori za plaću i koji ne izbrblje sve svoje, niti je *brz na riječima (Izr 29, 20)*, nego mudro mjeri što ima reći i odgovoriti. Jao onom redovniku koji od

Boga primljena dobra ne *pohranjuje u svome srcu* (Lk 2, 19. 51) i drugima ih ne pokazuje djelima nego ih više želi pokazati ljudima očekujući nagradu. On *prima svoju plaću* (Mt 6, 2. 16), a koji slušaju donose malo ploda.

22. O opominjanju

Blago sluzi koji podnosi stegu, ukor i prigovor od drugoga tako strpljivo kao od sebe. Blago sluzi koji, kad je ukoren, to dobrostivo prima, čedno se podlaže, ponizno priznaje i rado daje zadovoljštinu. Blago sluzi koji nije brz u opravdavanju sebe i ponizno podnosi sramotu i predbacivanje grijeha gdje grijeha nije počinio.

23. O poniznosti

Blago sluzi koji bi bio tako ponizan među svojim podložnicima kao da bi bio među svojim gospodarima. Blago sluzi koji je trajno pod šibom ispravljanja. *Vjerni i razumni sluga* (Mt 24, 45) jest onaj koji ne oklijeva da se za sve svoje prekršaje iznutra kazni žaljenjem, a izvana priznanjem i djelotvornom zadovoljštinom.

24. O pravoj ljubavi

Blago sluzi koji tako ljubi bolesna brata, koji mu ne može uzvratiti, kao i zdrava koji mu može uzvratiti.

25. Još o pravoj ljubavi

Blago sluzi koji toliko ljubi svoga brata i toliko ga se boji kad je daleko od njega kao da bi bio uz njega, te ništa ne govori njemu za leđima što ne bi mogao reći u ljubavi pred njim.

26. Neka sluge Božji poštuju klerike

Blago sluzi koji ima povjerenje u klerike koji ispravno žive po propisu Rimske Crkve. Jao onima koji ih preziru; ako bi i bili grešni, ipak ih nitko ne smije osuđivati, jer jedino sam Gospodin pridržava za sebe da ih sudi. Koliko je, naime, veća njihova služba nad presvetim tijelom i krvlju Gospodina našega Isusa Krista, što oni primaju i samo oni drugima dijele, toliko koji griješe protiv njih imaju veći grijeh negoli da griješe protiv svih ljudi ovoga svijeta.

27. Kako kreposti odgone mane

Gdje je ljubav i mudrost, ondje nema ni straha ni neznanja.
Gdje je ustrpljivost i poniznost, ondje nema ni srdžbe ni nemira.
Gdje je dragovoljno siromaštvo, ondje nema ni pohlepe ni škrtosti.
Gdje je mir i razmatranje, ondje nema ni užurbanosti ni skitanja.

Gdje strah Gospodnji čuva svoj stan (usp. Lk 11, 21) ondje neprijatelj ne može imati mjesta da uđe.

Gdje je milosrđe i razbor, ondje nema ni suviška ni krutosti.

28. O skrivanju dobra da se ne bi izgubilo

Blago sluzi koji *na nebu zgrće sebi blago* (Mt 6, 20) koje mu je Gospodin iskazao i ne želi ga pokazivati ljudima radi nagrade, jer će sam Svevišnji njegova djela očitovati kojima se god bude njemu svidjelo. Blago sluzi koji Gospodinove tajne čuva u svom srcu (Lk 2, 9. 51).

POHVALE STVOROVA (Pjesma brata Sunca)

Svevišnji, svemožni, Gospodine dobri,
tvoja je hvala i slava i čast i blagoslov svaki.
Tebi to jedinom pripada, Svevišnji,
dok čovjek nijedan dostojan nije ni da ti sveto spomene ime.

Hvaljen budi, Gospodine moj, sa svim stvorenjima svojim,
napose s bratom gospodinom Suncem.
Od njega nam dolazi dan i svojim nas zrakama grije.
Ono je lijepo i sjajne je svjetlosti puno:
slika je, Svevišnji, tvoga božanskoga sjaja.

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Mjesecu i sestrama Zvijezdama.
Njih si sjajne i drage i lijepe po nebu prosuo svojem.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po bratu našem Vjetru,
po Zraku, Oblaku, po jasnoj Vedrini,
i po svakom vremenu tvojem
kojim uzdržavaš stvorove svoje.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri Vodi.
Ona je korisna, ponizna, draga i čista.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po bratu našem Ognju
koji nam tamnu rasvjetljuje noć.
On je lijep, ugodan, silan i jak.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri i majci nam Zemlji.
Ona nas hrani i nosi,
slatke nam plodove, cvijeće šareno i bilje donosi.

Hvaljen budi, Gospodine moj,

po onima koji opraštaju iz ljubavi tvoje
i podnose rado bijede života.

Blaženi koji sve podnose s mirom
jer ćeš ih vječnom okruniti krunom.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri našoj tjelesnoj Smrti,
kojoj nijedan smrtnik umaći neće.

Jao onima koji u smrtnom umiru grijehu.

A blaženi koje ti nađeš po volji presvetoj svojoj,
jer druga im smrt nauditi neće.

Hvalite i blagoslivljajte Gospodina moga,
zahvaljujte njemu, služite njemu u poniznosti velikoj.

Pohvale Bogu (za brata Leona)

Ti si svet Gospodin, Bog jedini, *koji čudesa stvaraš* (Ps 77, 15). Ti si jak, Ti si velik (Ps 86, 10), Ti si svevišnji. Ti si svemogućí kralj. Ti si, *Oče Sveti*, (Iv 17, 11), kralj neba i zemlje (usp. Mt 11, 25). Ti si trojstven i jedini Gospodin *Bog nad bogovima* (Ps 136, 2). Ti si dobro, svako dobro, vrhovno dobro, Gospodin Bog živi i istiniti (usp. Sol 1, 8). Ti si ljubav, sveta ljubav. Ti si mudrost, Ti si poniznost, Ti si *ufanje moje* (Ps 71, 5), Ti si ljepota, Ti si blagost, Ti si sigurnost, Ti si mi spokojstvo, Ti si radost, Ti si nada naša i veselje. Ti si pravednost, Ti si umjerenost, Ti si sve naše bogatstvo do zasićenosti. Ti si ljepota i blagost, Ti si *moje utočište* (Ps 31, 5). Ti si mi čuvar i branitelj, Ti si zaklon moj (usp. Ps 43, 2). Ti si rashlada. Ti si naša nada, Ti si vjera naša. Ti si naša ljubav. Ti si sva naša naslada, Ti si naš vječni život: Veliki i divni Gospodine, svemogućí Bože, milosrdni Spasitelju.

Blagoslov bratu Leonu

Gospodin te blagoslovio i sačuvao! Pokazao ti lice svoje i smilovao ti se! Svratio pogled svoj na tebe i dao ti mir! Bog te blagoslovio!

PISMO BRATU LEONU

Bratu Leonu: tvoj brat Franjo pozdrav i mir! Tako ti govorim, sine moj, kao majka da sve što smo putem govorili ukratko sažimam i savjetujem, i ako bi ti kasnije trebalo doći k meni radi savjetovanja, savjetujem ti ovako: Na koji god način ti se čini da ćeš bolje služiti Gospodinu Bogu i slijediti njegove stope i njegovo siromaštvo, učini to s blagoslovom Gospodina Boga i iz poslušnosti prema meni. Ako je pak tebi potrebno radi druge utjehe tvoje duše te želiš, Leone, doći k meni, dođi.

BLAGOSLOV DAN BRATU BERNARDU

Piši kako ti kazujem: Prvi brat kojega mi je Gospodin dao bio je brat Bernardo. On je prvi počeo i na savršen je način ispunio evanđeoski savjet razdavajući sva svoja dobra siromasima. Zbog toga i zbog njegovih prednosti dužan sam ga ljubiti više nego ijednog drugog brata čitavoga Reda. Stoga hoću i koliko mogu naređujem da generalni ministar, koji god bude, njega ljubi i poštuje kao mene samoga, a i drugi ministri provincijalni i braća čitavoga Reda neka ga drže mjesto mene.

PISMO SV. KLARI O POSTU

O stvarima pak, o kojima si mi poručila da ti razložim, to jest koje su svetkovine što nam ih je – kako mislim da si donekle upućena – preslavni naš otac Franjo posebno napomenuo da ih svetkujemo uz raznoliku hranu, pomislih da moram tvojoj ljubavi odgovoriti. Neka znade tvoja razboritost da osim onih koje su slabašne i bolesne, o kojima nas je opomenuo i zapovjedio nam da im iskazujemo svu moguću pažnju bilo kojim jelima, svaka od nas zdrava i jaka smije blagovati samo korizmena jela, kako na radne dane tako na blagdane, posteći svaki dan osim nedjelje i Božića, kad moramo dvaput dnevno blagovati. Također četvrtkom u obično vrijeme nismo dužne postiti po volji svake pojedine koja, naime, ne bi htjela. Ipak mi koje smo zdrave postimo svaki dan osim nedjeljom i na Bižić. A na Vazam, kako kaže pismo blaženoga Franje, i na svetkovine svete Marije i svetih apostola nismo dužne postiti, osim da te svetkovine padnu u petak; i kako je gore rečeno, mi koje smo zdrave i jake uvijek blagujemo.

OBLIK ŽIVOTA DAN SVETOJ KLARI

Budući da ste po božanskom nadahnuću postale kćerima i službenicama vrhovnoga svevišnjeg Kralja i nebeskoga Oca i zaručile se s Duhom Svetim odabirući da živite prema savršenosti svetog Evanđelja: hoću i obećajem, za sebe i za svoju braću, uvijek voditi o vama marljivu brigu i posebnu skrb.

POSLJEDNJA VOLJA NAPISANA SVETOJ KLARI

Ja, neznatni brat Franjo, hoću da nasljeđujem život i siromaštvo najvišeg Gospodina našega Isusa Krista i njegove presvete majke i hoću da ustrajem u njemu do kraja; i molim vas, moje gospođe, i savjetujem vas da u tom presvetom životu i siromaštvu trajno živite. I mnogo se čuvajte da po čijoj nauci ili savjetu nikada ni najmanje od njega ne odstupite.

PISMO SVETOM ANTUNU

Bratu Antunu, svome biskupu, brat Franjo pozdrav. Drago mi je da predaješ braći svetu teologiju, samo da zbog toga studija ne gasiš duha molitve, kako stoji u Pravilu.

PISMO VJERNICIMA I.

U Ime Gospodnje.

I. O onima koji čine pokoru.

Svi koji ljube Gospodina *iz svega srca, iz sve duše, iz svega uma i iz sve snage* (Mk 12, 30) i ljube svoje bližnje kao sami sebe (usp. Mt 22, 49) i mrze svoja tjelesa s njihovim nedostacima i grijesima te primaju tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista, i koji donose plodove dostojne pokore: O kako li su blaženi i blagoslovljeni oni i one dok to čine i u tome ustraju, jer *će na njima počiniti duh Gospodnji* (usp. Iz 11, 2) i *k njemu će doći i kod njega se nastaniti* (Iv 14, 23) i oni su sinovi nebeskoga Oca (usp. Mt 5, 45) te su zaručnici, braća i majke Gospodina našega Isusa Krista (usp. Mt 12, 50). Zaručnici smo kad se vjerna duša po Duhu Svetom sjedinjuje s Gospodinom našim Isusom Kristom. Braća smo mu kad *vršimo volju Oca koji je na nebesima* (Mt 12, 50). Majke smo kad ga nosimo u svom srcu i tijelu (usp. 1Kor 6, 20) po božanskoj ljubavi i po čistoj i iskrenoj savjesti: rađamo ga po svetom djelovanju koje treba da drugima svijetli dobrim primjerom (usp. Mt 5, 16). O kako je slavno, sveto i veliko imati oca na nebesima. O kako je sveto, utješno, lijepo i divno imati takva zaručnika. O kako je sveto i kako drago imati ljupka, ponizna, miroljubiva, slatka ljubežljiva i nadasve poželjna takva brata i takva sina: Gospodina našega Isusa Krista, koji je svoj život položio za svoje ovce (usp. Iv 10, 15) i molio je Oca govoreći: *Oče sveti, sačuvaj ih u svom imenu* (Iv 17, 11) *koje si mi dao na svijetu; tvoji bijahu, meni ih dade* (Iv 17, 6). *I riječi koje si mi dao njima predadoh, i oni ih primiše i uistinu spoznaše da sam od tebe izišao te povjerovaše da si me ti poslao* (Iv 17, 8). *Ja za njih molim, ne za svijet* (Iv 17, 9). Blagoslovi ih i *posveti* (Iv 17, 17) i *za njih posvećujem samoga sebe* (Iv 17, 19). *Ne molim samo za ove nego i za one koji će na njihovu riječ vjerovati u mene* (Iv 17, 20) *da budu posvećeni u jedno* (usp. Iv 17, 23) *kao i mi* (Iv 17, 11). I, Oče, *hoću da gdje sam ja budu i oni sa mnom: neka gledaju moju slavu* (Iv 17, 24) *u tvome kraljevstvu* (Mt 20, 21). Amen.

II. O onima koji ne čine pokore.

A svi oni koji nisu u pokori i koji ne primaju tijela ni krvi Gospodina našega Isusa Krista i koji čine zlo i grijeh, koji idu za opakom požudom i zlim željama svoga tijela i ne izvršuju što su obećali Gospodinu te na tjelesni način robuju svijetu, putenim željama te svjetovnim težnjama i brigama za ovaj život; zarobljeni u đavla čiji su sinovi i čine njegova djela (usp. Iv 8, 41). Slijepi su, jer ne vide pravo svjetlo, Gospodina našega Isusa Krista. Nemaju duhovne mudrosti, jer nemaju Sina Božjega, koji je mudrost Očeva. O njima se kaže: *Sva ih je mudrost izdala* (Ps 106, 27) i: *Prokleti koji odstupaju od zapovijedi tvojih* (Ps 118, 21). Vide i spoznaju, znadu i čine zlo i hotimice upropašćuju duše. Progledajte, slijepi, koji ste prevareni od vaših neprijatelja: tijela, svijeta i đavla: jer je tijelu ugodno griješiti, a gorko je činiti da tijelo služi Bogu; jer sve mane i grijesi *izlaze iz srca čovječjega*, kako Gospodin govori u Evanđelju (Mk 7, 21). I ništa nemate ni u sadašnjem vremenu ni u budućem. I mislite da ćete dugo posjedovati ispraznosti ovoga

vremena, ali se varate, jer će doći dan i sat na koji ne mislite, ne znate ih i ostaju vam nepoznati; tijelo oboli, smrt se približi i tako se umire gorkom smrću. I bilo gdje, bilo kada i bilo kako čovjek umre u smrtnom grijehu bez pokajanja i zadovoljštine, ako je mogao zadovoljiti a nije zadovoljio, davao mu dušu iz njegova tijela grabi s tolikom tjeskobom i boli da to nitko ne može znati osim onoga koji prima. I svi talenti i vlast, *znanje i mudrost* (2Ljet 1, 12) i sve što mišljahu da imaju, sve će to biti oduzeto od njih (usp. Lk 8, 18; Mk 4, 25). Oni su to ostavili rođacima i prijateljima, a ovi su raznijeli i podijelili njihovo imanje i nakon toga su rekli: Prokleta mu duša, jer nam je mogao dati i privrijediti više nego što je privrijedio! Crvi pojedu tijelo i tako izgube i tijelo i dušu u ovom kratkom vremenu i odlaze u pakao gdje će se mučiti bez kraja.

Sve one do kojih dospije ovo pismo molimo u ljubavi koja je Bog (usp. 1Iv 4, 16) da navedene miomirisne riječi Gospodina našega Isusa Krista dobrohotno prime s božanskom ljubavlju. Koji ne umiju čitati, neka ih često dadu čitati; neka ih zadrže kod sebe svetim djelovanjem do svršetka, jer *su duh i život* (Iv 6, 64). A koji to ne budu činili, morat će *dati račun na dan sudnji* (Mt 12, 36) *pred sudištem* Gospodina našega Isusa Krista (Rim 14, 10).

PISMO VJERNICIMA II.

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

Svim kršćanima redovnicima, klericima i laicima, muževima i ženama, svima koji prebivaju na cijelom svijetu, BRAT FRANJO, njihov sluga i podložnik, poklon i poštovanje, istiniti mir s neba i pravu ljubav u Gospodinu.

Budući da sam sluga sviju, dužan sam svima služiti i donositi miomirisne riječi Gospodina našega. Zato, razmišljajući u srcu kako zbog bolesti i slabosti tijela ne mogu osobno posjetiti pojedince, odlučio sam ovim pismom i po glasnicima iznijeti pred vas riječi Isusa Krista, koji je Riječ Očeva, i riječi Duha Svetoga koje *su duh i život* (Iv 6, 64).

Svevišnji je Otac s neba po svetom Gabrijelu arkandelu javio da će tako sveta i tako slavna Riječ Očeva doći u utrobu svete i slavne djevice Marije; iz njezine je utrobe primila pravo tijelo naše ljudskosti i lomnosti. On, *premda bogat* (2Kor 8, 9), ipak je htio da sa svojom preblaženom Djevicom iznad svega izabere siromaštvo. A prije svoje muke slavio je Pashu sa svojim učenicima i dok su blagovali uze Isus kruh, blagoslovi Boga pa razlomi i reče: *Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje* (Mt 26, 26). *Isus uze čašu, zahvali i dade im govoreći: Pijte iz nje svi. Ovo je krv moja, krv Saveza, koja se za mnoge proljeva na otpuštenje grijeha* (Mt 26, 26-28). Zatim je molio Oca govoreći: *Oče, ako je moguće neka me mimoide ova čaša* (Mt 26, 39). *I bi znoj njegov kao kaplje krvi koje su padale na zemlju* (Lk 22, 44). Ipak je svoju volju predao volji Očevoj, govoreći: *Oče, budi volja tvoja* (Mt 26, 42); *ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti* (Mt 26, 39). Volja Očeva bila je da njegov blagoslovljeni i slavni Sin, koji nam je dan i koji je za nas bio rođen, samoga sebe prinese na žrtveniku križa po vlastitoj krvi kao žrtvu i žrtveni prinos; ne za sebe, po kojemu je sve postalo (usp. Iv 1, 3), nego za naše grijeha, i ostavio nam je primjer da idemo stopama njegovim (usp. 1Pt 2, 21). On hoće da se svi spasimo po njemu i da ga primamo čista srca i neokaljana tijela. No malo ih je koji bi ga htjeli primiti i po njemu biti spašeni, premda je njegov jaram sladak i njegovo breme lako (usp. Mt 11, 30).

Koji neće da kušaju kako je dobar Gospodin (usp. Ps 33, 9) i više ljube *tamu nego svjetlo* (Iv 3, 19), jer neće da ispunjavaju Božje zapovijedi, prokleti su; o njima je rečeno po proroku: *Prokleti koji odstupaju od zapovijedi tvojih* (Ps 118, 21). Ali, o kako su blaženi i blagoslovljeni oni koji Gospodina ljube i čine kako sam Gospodin kaže u Evanđelju: *Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, i svoga bližnjega kao sebe samoga* (Mt 22, 27. 39). Ljubimo, dakle, Boga i klanjajmo mu se čistim srcem i čistim duhom, jer on, tražeći ovo

iznad svega, kaže: *Istinski će se klanjaoci klanjati Ocu u duhu i istini* (Iv 4, 23). Svi, naime, *koji mu se klanjaju treba da mu se klanjaju u duhu* istinitosti (usp. Iv 4, 24). I iskazujmo mu pohvale *danju i noću* (Ps 31, 4) govoreći: *Oče naš, koji jesi na nebesima* (Mt 6, 9), *jer valja svagda moliti i nikada ne sustati* (Lk 18, 1).

Dužni smo svećeniku ispovijedati sve svoje grijeha i od njega primati tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista. Tko ne jede tijela njegova i ne pije krvi njegove (usp. Iv 6, 53) *ne može ući u kraljevstvo Božje* (Iv 3, 5). Ipak neka svatko dostojno blaguje i pije, jer koji nedostojno prima *sud sebi jede i pije, ako ne razlikuje tijela* Gospodnjega (1Kor 11, 29). Osim toga moramo donositi *plodove dostojne obraćenja* (Lk 3, 8). I ljubimo bližnje kao sami sebe (usp. Mt 22, 39). Ako ih tko neće ljubiti kao sebe, neka im barem ne nanosi zla, nego neka im čini dobro.

A koji su dobili vlast da drugima sude, neka sudačku službu izvršuju s milosrđem, kao što sami hoće da od Gospodina zadobiju milosrđe. *Ta, nemilosrdan je sud onome koji ne čini milosrđa* (Jak 2, 3). Imajmo tako ljubavi i poniznosti i dijelimo milostinju, jer ona čisti dušu od mrlja grijeha (usp. Tob 4, 11; 12, 9). Ljudi, naime, sve gube što ostavljaju na ovome svijetu; a ipak sobom nose nagradu za ljubav i milostinju što su je podijelili, i zato će od Gospodina primiti nagradu i primjerenu naplatu.

Moramo postiti i suzdržavati se od mana i grijeha (usp. Sir 3, 32) i od suvišna jela i pila, i moramo biti katolici. Moramo često posjećivati crkve te cijeniti i poštivati klerike, ne radi njih samih, ako bi bili grešnici, nego radi službe i brige za presveto tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista, što na oltaru žrtvuju, primaju i drugima dijele. I budimo svi čvrsto uvjereni da se nitko ne može spasiti osim po svetim riječima i po krvi Gospodina našega Isusa Krista, a to klerici govore, naviještaju i poslužuju. I samo oni to smiju posluživati, ne drugi. A napose redovnici, koji su se odrekli svijeta, dužni su mnogo toga i više činiti, ali ovo ne zanemariti (usp. Lk 11, 42).

Moramo mrziti svoja tjelesa s manama i grijesima, jer Gospodin u Evanđelju kaže: *Sva zla, mane i grijesi iz srca izviru* (Mt 15, 19; Mk 7, 23). Moramo ljubiti svoje *neprijatelje* i dobro činiti onima koji nas mrze (usp. Mt 5, 44; Lk 6, 22). Moramo opsluživati zapovijedi i savjete Gospodina našega Isusa Krista. Moramo se odreći samih sebe (usp. Mt 16, 24) i podvrgnuti svoje tijelo pod jaram pokornosti i svete poslušnosti, kako je svaki obećao Gospodinu. I nijedan se čovjek ne smije obvezati da se pod posluš pokorava onome gdje se počinja zločin i grijeh.

Komu je pak povjerena vlast i koji se smatra većim neka bude manji i poslužitelj druge braće (Lk 22, 26). I neka prema pojedinoj svojoj braći bude milosrdan kao što bi htio da se njemu iskaže milosrđe kad bi bio u sličnoj prilici (usp. Mt 7, 12). I neka se zbog bratova prekršaja ne srdi na brata, nego neka ga svom strpljivošću dobronamerno opominje i podnosi.

Ne smijemo biti *mudri* i pametni *po tijelu* (1Kor 1, 26) nego radije jednostavni, ponizni i čisti. I pokazujmo prema svojim tjelesima porugu i prezir, jer smo svi po svojoj grešnosti bijedni i truli, zaudaramo i crvi smo, kao što kaže Gospodin po proroku: *Crv sam, a ne čovjek, ruglo ljudi i naroda prezir* (Ps 21, 7). Nikad ne smijemo željeti da budemo iznad drugih, nego radije moramo biti sluge i *pokorni svakoj ljudskoj ustanovi radi Gospodina* (1Pt 2, 13). I nad svima, muževima i ženama, dok budu tako činili i ustrajali do kraja, *počivat će duh Gospodnji* (Iz 11, 2) i kod njih će učiniti boravište i *nastanit se* u njima (Iv 14, 27). I bit će sinovi nebeskoga Oca čija djela čine (usp. Mt 5, 45). Zaručnici su, braća i majke Gospodina našega Isusa Krista. Zaručnici smo kad se vjerna duša po Duhu Svetom sjedini s Kristom. Braća smo mu kad izvršujemo volju Oca njegova koji je na nebesima (usp. Mt 12, 50); majke smo mu, kad ga nosimo u čistu srcu i *u tijelu svojemu* (1Kor 6, 20) po ljubavi u čistoj i iskrenoj savjesti, i kad ga rađamo svetim djelovanjem koje mora služiti drugima za primjer (usp. Mt 5, 16).

O, kako je slavno i sveto i veliko imati Oca na nebesima! O, kako je sveto, utješno, lijepo i divno imati takva Zaručnika! O, kako je sveto i drago, ugodno, milo, smirujuće, slatko i umiljato i iznad svega poželjno imati takva brata i sina, koji je život svoj položio za svoje ovce (usp. Iv 10, 15) i koji je Oca molio za nas govoreći: *Oče sveti, sačuvaj ih u svom Imenu, one koje si mi dao* (Iv 17, 11). Oče, svi *koje si mi dao od svijeta, tvoji bijahu, meni ih dade* (Iv 17, 6) i *riječi koje si mi dao njima predadoh, a oni ih primiše i uistinu spoznaše da sam od tebe izišao, i povjerovaše da si me ti poslao* (Iv 17, 8); *ja za njih molim, ne za svijet* (Iv 17, 9); *blagoslovi ih i posveti ih* (Iv 17, 17). *Za njih posvećujem samoga sebe, da i oni budu posvećeni u* (Iv 17, 19) *jedno, kao i mi* (Iv 17, 17) što smo jedno. I hoću, Oče, *gdje sam ja da i oni budu sa mnom: neka gledaju moju slavu* (Iv 17, 24) *u tvom kraljevstvu* (Mt 20, 21).

Njemu koji je toliko podnio za nas, koji nam je toliko dobra pribavio i pribavljat će ubuduće, neka svako stvorenje na nebu, na zemlji, u moru i u bezdanima poda kao Bogu hvalu, slavu, čast i blagoslov (usp. Otk 5, 13), jer on je naša snaga i jakost; on je jedini dobar, jedini svevišnji, jedini svemogućí, divan, slavan i jedini svet, dostojan hvale i blagoslovljen u beskonačne vijeke vjekova. Amen.

A svi oni koji nisu u pokori i koji ne primaju tijela ni krvi Gospodina našega Isusa Krista i koji čine zlo i grijeha i koji idu za opakom požudom i zlim željama i ne izvršuju što su obećali i na tjelesni način služe svijetu putenim željama te svjetovnim težnjama i brigama za ovaj život, prevareni od đavla čiji su sinovi i čija djela čine (usp. Iv 8, 41), slijepi su, jer ne vide pravo svjetlo, Gospodina našega Isusa Krista. Nemaju duhovne mudrosti, jer nemaju Sina Božjega koji je prava mudrost Očeva. O njima je rečeno: *Sva ih je mudrost izdala* (Ps 106, 27). Vide i spoznavaju, znadu i čine zlo i svjesno gube duše. Progledajte, slijepi, koji ste prevareni od svojih neprijatelja: tijela, svijeta i đavla, da je tijelu slatko grijehiti, a gorko služiti Bogu, jer sva zla, mane i grijesi *izlaze iz srca čovječjega*, kako Gospodin kaže u Evandjelju (Mt 7, 17. 21. 23). I ništa nemate ni u sadašnjem vremenu ni u budućem. Mislite da ćete dugo posjedovati ispraznosti ovoga vremena, ali se varate, jer će doći dan i sat na koje ne mislite, ne znate ih i ostaju vam nepoznati.

Tijelo oboli, smrt se približi; dolaze rođaci i prijatelji i govore: Sredi svoje stvari! Eno mu se žena i djeca, rođaci i prijatelji pretvaraju da plaču. Obazrevši se vidi gdje plaču i, lošim ganućem ganut, promisli u sebi i reče: Evo, dušu svoju i tijelo i sve što imam stavljam u vaše ruke. I zaista je proklet čovjek koji povjerava i polaže svoju dušu i tijelo i sve svoje u takve ruke. Zato Gospodin govori po proroku: Proklet čovjek koji se uzdaje u čovjeka (Jer 17, 5). I odmah pozovu svećenika. I svećenik mu reče: "Hoćeš li primiti pokoru za sve svoje grijeha?" On odgovara: "Hoću". - "Hoćeš li, koliko možeš svojim imetkom, zadovoljiti za sve što si počinio time što si prevario i oštetiio ljude?" On odgovara: "Ne!" A svećenik: "Zašto ne?" - "Jer sam sve predao u ruke rođacima i prijateljima." Tada počinje gubiti govor, i tako taj bijednik umre.

Ali neka svi znadu da gdje god i na koji god način čovjek umire u smrtnome grijehu bez zadovoljštine, kad je mogao zadovoljiti a nije zadovoljio, đavao mu grabi dušu iz njegova tijela s tolikom tjeskobom i boli da to nitko ne može shvatiti osim onoga koji prima. I svi talenti i vlast i znanje i mudrost što misli da ima (usp. Lk 8, 18) *oduzet će mu se* (Mk 4, 25). Sve svoje ostavlja rođacima i prijateljima i oni sve uzimaju i dijele i poslije govore: "Prokleta mu duša, jer nam je mogao više dati i steći negoli je stekao!" Tijelo pojedu crvi. I tako gubi i dušu i tijelo u ovom kratkom životu i ide u pakao gdje će se mučiti bez svršetka.

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen. Ja brat Franjo, vaš maleni sluga, molim vas i zaklinjem u ljubavi koja je Bog (1Iv 4, 15) i voljan da vam poljubim noge, da ove i druge riječi Gospodina našega Isusa Krista ponizno i s ljubavlju primite da ih provedete u djelo i opslužujete. A sve muževe i žene koji ih blagohotno prime, razumiju i pruže drugima za primjerak prijepisa, ako u njima *ustraju do svršetka* (Mt 24, 13), neka blagoslovi Otac, Sin i Duh Sveti. Amen.

PISMO KUSTODIMA I.

Svim kustodima Manje braće, do kojih bude prispjelo ovo pismo, brat Franjo, vaš najmanji u Gospodinu Bogu i sluga, šaljem pozdrav uz nove znakove neba i zemlje koji su pred Bogom veliki i uzvišeni, a mnogi ih redovnici i drugi ljudi ne cijene.

Molim vas većma nego za samoga sebe da, onda kad bude zgodno i kad vidite da je prikladno, ponizno zamolite klerike da presveto tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista i sveta imena i napisane njegove riječi, koje posvećuju tijelo, moraju štovati iznad svega. Kaleže, korporale i sav ures oltara, koji treba za žrtvu, neka imaju dragocjeno. I ako bi u kojem mjestu presveto Gospodinovo tijelo bilo jako siromašno smješteno, neka ga prema zapovijedi Crkve postave na dragocjeno mjesto, neka ga zatvore i neka ga s velikim poštovanjem nose i s ozbiljnošću drugima dijele. Napisana Gospodinova imena i riječi, gdje god ih nađu na nečistim mjestima, neka pakupe i smjeste na pristojno mjesto. U svakoj propovijedi koju držite opominjite narod na pokoru i kako se nitko ne može spasiti osim koji prima presveto tijelo i krv Gospodinovu (usp. Iv 6, 54). I kad svećenik na oltaru žrtvuje i kad na koju stranu nosi, neka sav narod klečeći na koljenima oda poštovanje, slavu i čast Gospodinu Bogu živomu i pravomu. O slavi ćete njegovoj svim narodima naviještati i propovijedati da svaki sat i kad zvona zvone uvijek sav narod po cijeloj zemlji Gospodinu Bogu govori pohvale i zahvaljivanja.

I kojoj god mojoj braći kustodima prispije ovo pismo i koji god ga prepisu i koji ga budu uza se imali, koji ga god budu dali prepisati za braću koja imaju službu propovijedanja i upravljanja braćom, i koji budu do kraja propovijedali sve što je sadržano u ovom pismu, neka znadu da imaju blagoslov od Gospodina i moj. I neka im to bude naloženo po pravoj i svetoj poslušnosti. Amen.

PISMO KUSTODIMA II.

Svim kustodima Manje braće, do kojih bude prispjelo ovo pismo, Brat Franjo, najmanji sluga Božji, pozdrav i sveti mir u Gospodinu!

Znajte da su pred Bogom neke stvari silno velike i uzvišene, a ljudi ih gdjekada smatraju neznatnima i bezvrijednima; a druge su drage ljudima i drže ih u cijeni, a pred Bogom su neznatne i posve bezvrijedne. Koliko mogu, molim vas pred našim Gospodinom Bogom, da ona pisma u kojima je riječ o presvetom tijelu i krvi našega Gospodina, predate biskupima i drugim klericima i upamtite što smo vama s obzirom na to preporučili. Odmah umnožite mnogo primjeraka drugih pisama, što vam ih šaljem da biste ih predali upravljačima, konzulima i ravnateljima, a u njima je rečeno da se pohvale Božje objave po narodima i po trgovima. S velikom zdušnošću predajte ih onima kojima ih treba dati.

PISMO KLERICIMA

Čuvajmo se, svi mi klerici, velikoga grijeha i neznanja što ga neki imaju s obzirom na presveto tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista i s obzirom na presveta imena i njegove napisane riječi koje posvećuju tijelo. Znamo da ne može postojati tijelo, ako ga prije ne posveti riječ. Ništa, naime, nemamo i ne vidimo tjelesno na ovome svijetu od samoga Svevišnjega osim tijela i krvi, imena i riječi po kojima smo stvoreni i otkupljeni *iz smrti u život* (1Iv 3, 14). Neka

svi oni, koji služe tako svetim otajstvima, u sebi razmisle, a napose oni koji služe rastreseno, kako su otrcani kaleži, korporali, oltarnici gdje se žrtvuje tijelo i krv našega Gospodina. A mnogi to na bijednim mjestima pohranjuju i ostavljaju, upravo sažalno putem nose, nedostojno primaju i neprikladno drugima dijele. Također se gdjekad njegova napisana imena i riječi nogama gaze; jer *naravan čovjek ne prima što je od Duha Božjega* (1Kor 2, 14). Zar da nas zbog svega toga ne gane ljubav, kad se blagi Gospodin predaje u naše ruke da s njime raspoložemo i da ga danomice u svoja usta primamo? Zar nam nije poznato da moramo doći u njegove ruke? Sve ovo, dakle, i sve drugo brzo i odlučno ispravimo; i gdje god bi presveto tijelo Gospodina našega Isusa Krista bilo nedolično smješteno i ostavljeno, neka se s onoga mjesta ukloni i neka se postavi na dragocjeno mjesto i dobro zatvori. Isto tako, gdje god se nađu napisana Gospodinova imena i riječi na nečistim mjestima neka se pokupe i moraju se smjestiti na dolično mjesto. A znamo da sve ovo moramo iznad svega opsluživati prema zapovijedima Gospodinovim i prema odredbama svete majke Crkve. I tko ovo ne bi učinio neka znade da će pred našim Gospodinom *na dan suda* polagati račun (usp. Mt 12, 36). Ovaj se spis mora čuvati, a koji načine prijepis, da bi se bolje opsluživao, neka znadu da su blagoslovljeni od Gospodina Boga.

PISMO UPRAVLJAČIMA NARODA

Svim oblastima, konzulima, sucima i upraviteljima na cijelome svijetu i svima ostalima do kojih prispije ovo pismo, BRAT FRANJO, vaš neznatni i prezreni sluga u Gospodinu, šalje svima pozdrav i mir.

Promislite i gledajte kako se dan smrti približava (usp. Post 47, 29). Molim vas, dakle, sa svim poštovanjem da, zbog brige i skrbi koju vodite za ovaj svijet, ne zaboravite Gospodina i ne skrenete s njegovih zapovijedi, jer su *prokleti oni koji ga zaboravljaju i koji odstupaju od zapovijedi* njegovih (Ps 118, 21) i bit će od njega *predani zaboravi* (Ez 33, 13 Vulg.). A kad dođe dan smrti, sve će im se ono što su mislili da imaju oduzeti (usp. Lk 8, 18). I što budu mudriji i mogućniji na ovome svijetu, to će veće muke podnositi u paklu (usp. Mudr 6, 7). Stoga uporno savjetujem vama, svojim gospodarima, da podredivši svaku brigu i skrb ponizno primete presveto tijelo i presvetu krv Gospodina našega Isusa Krista na njegov sveti spomen. I takvu čast iskazujte Gospodinu u povjerenom vam narodu da svake večeri razglasite po glasniku ili kojim drugim znakom da sav narod oda čast i hvalu Gospodinu Bogu. A ako to ne budete činili, znajte da ćete morati pred Gospodinom Bogom vašim Isusom Kristom *dati račun na dan sudnji* (Mt 12, 36).

Koji budu ovo pismo kod sebe zadržali neka znadu da su blagoslovljeni od Gospodina Boga.

PISMO MINISTRU

Bratu N ministru.

Neka te blagoslovi Gospodin (Br 4, 24a). Govorim ti kako mogu za dobro tvoje duše, da ono što te sprečava ljubiti Gospodina Boga i svakoga koji bi ti pravio poteškoće, bilo braća bilo drugi, pa kad bi te i šibali, sve to treba da smatraš milošću. I to treba da hoćeš i ništa dugo. I neka ti to bude pravi posluš prema Gospodinu Bogu i prema meni, jer sam čvrsto uvjeren da je to pravi posluš. I ljubi one koji s tobom tako postupaju. I ne želi od njih drugo nego što ti Gospodin dade. I u tome ih ljubi i ne želi da radi tebe budu bolji kršćani. I neka ti to bude draže od samotišta. I po tome hoću da spoznam da ljubiš Boga i mene, njegova i tvojega slugu, ako to

činiš, to jest da ne bude nijednog brata na svijetu koji bi sagriješio koliko god bi mogao sagriješiti koji bi, kad vidi tvoje oči, otišao bez tvojega smilovanja, ako je smilovanje zatražio. A ako nije zatražio smilovanja, ti zatraži od njega da li hoće smilovanje. Pa kad bi nakon toga tisuću puta pred tobom sagriješio, ljubi ga više nego mene zato da bi ga privukao Gospodinu, i uvijek budi samilostan prema takvima. I o tom, kad uzmogneš, obavijesti gvardijane da si ti odlučio tako postupati.

A od svih poglavlja u Pravilu koja govore o smrtnim grijesima učinit ćemo, uz pomoć Gospodinovu i uz savjet braće na Duhovskom kapitolu, takvo poglavlje ovako: Ako tko od braće zaveden od neprijatelja smrtno sagriješi, dužan je pod poslušnost obratiti se svome gvardijanu. A sva braća koja bi znala da je sagriješio neka ga ne sramote niti ogovaraju, nego neka imaju prema njemu veliko milosrđe i neka grijeh svoga brata nipošto ne iznose u javnost, jer *ne trebaju zdravi liječnika nego bolesni* (Mt 9, 12). Isto su tako dužni pod poslušnošću poslati ga s pratiocem njegovom kustodu. A kustod neka se za njega pobrine, kako bi želio da se za njega brinu, kad bi se našao u sličnom položaju (usp. Mt 7, 12). A ako bi tko upao u koji laki grijeh, neka ga ispovijedi svome bratu svećeniku; a ne bude li ondje svećenika, neka ga ispovijedi svome bratu, dok ne dođe do svećenika koji će ga kanonski odriješiti. A ovi nemaju nikakve vlasti da nalože drugu pokoru osim ove: *Idi i odsada više nemoj griješiti* (Iv 8, 11).

Da bi se ovo pismo moglo bolje opsluživati, imaj ga kod sebe do Duhova. Ondje ćeš biti sa svojom braćom. I ovo i sve drugo što je manjkavo u Pravilu nastojat ćeš uz pomoć Gospodina Boga ispuniti.

PISMO ČITAVOM REDU

U ime višnjega Trojstva i svetoga Jedinstva Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

Svoj poštovanoj i mnogo ljubljenoj braći, bratu N generalnom ministru Reda Manje braće, svome gospodaru, i ostalim generalnim ministrima koji će doći poslije njega, i svim ministrima i kustodima i svećenicima istoga Reda, poniznima u Kristu, i svoj jednostavnoj i poslušnoj braći, prvima i posljednjima, BRAT FRANJO, čovjek priprost i neznatan, vaš maleni sluga, POZDRAV u onome *koji nas predragocjenom krvlju svojom otkupi* (Otk 1, 5). Kad njegovo ime čujete, poklonite mu se sa strahom i poštovanjem *licem do zemlje* (Neh 8, 6). Ime mu je Gospodin Isus Krist, *Sin Svevišnjega* (Lk 1, 32), *koji je blagoslovljen u vjekove* (Rim 1, 25).

Čujte, moji gospodari, sinovi i braćo moja, *i riječi mi poslušajte* (Dj 2, 14). *Priklonite uho* (Iz 55, 3) svojega srca i pokorite se glasu Sina Božjega. Čuvajte svim srcem svojim zapovijedi

njegove i izvršujte njegove savjete svom svojom dušom. *Hvalite Gospodina jer je dobar* (Ps 135, 1), *uzvisujte ga u djelima svojim, jer vas je rasuo* (Tob 13, 3) po cijelome svijetu da riječju i djelom svjedočite za njegov glas i svima dadete do znanja da *nema drugoga svemogućega osim njega* (Tob 13, 4 Vulg.). *Ustrajte pod stegom* i svetim posluhom i izvršujte što ste dragovoljno i čvrstom odlukom obećali. Gospodin *Bog* postupa s nama *kao sa sinovima* (Heb 12, 7).

Molim vas, dakle, svakolika braćo, ljubeći vam noge koliko god mogu većom ljubavlju, da iskazujete svako poštovanje i svaku čast, koliko vam je god moguće, presvetom tijelu i krvi Gospodina našega Isusa Krista, *u kojoj je izmireno* i privedeno svemogućem Bogu *sve, bilo ne zemlji bilo na nebesima* (Kol 1, 20).

Još molim u Gospodinu svu svoju braću svećenike, koji jesu i koji će biti i koji žele biti svećenici Svevišnjega da, kad god budu htjeli slaviti misu, obave čisti i na čist način s poštovanjem pravu žrtvu presvetoga tijela i krvi Gospodina našega Isusa Krista svetom i čistom nakanom, ni za kakvu zemaljsku stvar niti iz straha ili ljubavi prema kojem čovjeku, *kao oni koji se ulaguju ljudima* (Ef 6, 6; Kol 3, 22); nego neka svu volju, koliko pomogne milost, uprave k Bogu želeći se svidjeti samo njemu, vrhovnomu Gospodararu, jer tu on sam djeluje kako je njemu po volji, jer je sam rekao: *Ovo činite meni na spomen* (Lk 22, 19; 1Kor 11, 24); kad bi netko drukčije činio, postao bi Juda izdajnik i bio bi *krivac tijela i krvi Gospodnje* (1Kor 11, 27).

Sjetite se, braćo moja svećenici, kako je napisano o Mojsijevu zakonu: *Je li ga tko prekršio* u tjelesnim stvarima, *bivao je* po odluci Gospodnjoj *pogubljen bez milosrđa* (Heb 10, 28). *Koliko li goru kaznu zavređuje koji Sina Božjega pogazi i nečistom smatra krv Saveza kojim je posvećen i Duha milosti pogrdi* (Heb 10, 19)? Čovjek, naime, prezire, kalja i gazi Jaganjca Božjeg, kada, kako veli apostol, *ne razlikuje* (1Kor 11, 29) i ne razlučuje sveti kruh Kristov od drugih jela i čina, ili ga nedostojan blaguje, ili ga, ako bi i bio dostojan, blaguje isprazno i nedostojno, jer Gospodin po proroku veli: *Proklet bio tko nemarno obavlja poslove Gospodnje* (Jer 48, 10). A svećenike *koji neće da to uzmu k srcu* zaista osuđuje: *Proklet ću vaš blagoslov* (Mal 2, 2).

Čujte, braćo moja: Ako se blažena Djevica časti, kako se i dostoji, jer Ga je nosila u svojoj prečistoj utrobi; ako je blaženi Krstitelj uzdrhtao i nije se usudio dotaknuti sveto tjeme Gospodinovo; ako se časti grob u kojemu je neko vrijeme ležao, koliko mora biti svet, pravedan i dostojan onaj što onoga koji više neće umrijeti nego će vječno živjeti i biti proslavljen i *nad kojega se i anđeli žude nadviti* (1Pt 1, 12) dotiče svojim rukama, srcem i ustima blaguje i drugima pruža da ga blaguju!

Ta gledajte, braćo svećenici, svoje dostojanstvo (usp. 1Kor 1, 26) i budite sveti jer je on svet (usp. Lev 19, 2). I kao što je Gospodin Bog vas počastio iznad sviju poradi ovoga otajstva, tako i vi njega ljubite, poštujujte i častite više nego svi drugi. Velika je bijeda i sažaljenja vrijedna slabost imati njega tako nazočna i brinuti se za bilo što drugo na svijetu. Neka čovjeka prođu trnci, nek se potrese cijeli svijet i neka nebo klikće kad je na oltaru u svećeničkim rukama *Krist, Sin Boga* živoga (Iv 11, 27)! O divne li veličine i zadivljujućeg udostojanja! O uzvišene li poniznosti! O ponizne li uzvišenosti, gdje se Gospodar svega, Bog i Sin Božji tako snizuje da se za naše spasenje sakriva pod nezatno obličje kruha! Pogledajte, braćo, Božju poniznost *i pred njim srca izlijevajte* (Ps 61, 9). *Ponizite se i vi, da vas on uzvisi* (1Pt 5, 6; Jak 5, 10). Ništa, dakle, svoga ne pridržite za sebe, da vas primi cijele onaj koji se vama cio predaje.

Zato upozoravam i potičem u Gospodinu da se u mjestima gdje braća borave dnevno slavi samo jedna misa po obredu svete Crkve. Ako u mjestu bude više svećenika, neka se jedan iz ljubavi zadovolji slušanjem slavlja drugoga svećenika; jer Gospodin Isus Krist ispunja i prisutne i odsutne koji su ga dostojni. On, premda se čini da je na mnogo mjesta, ipak ostaje nerazdijeljen i *ne pozna štete* (prekonij Uskrsnog bdijenja), nego kao jedan djeluje svagdje kako mu se sviđi s Bogom Ocem i Duhom Svetim Tješiteljem u vijeke vjekova. Amen.

A budući da *tko je od Boga Božje riječi sluša* (Iv 8, 44), moramo mi, koji smo određeni posebnije za božansku službu, ne samo poslušati i izvršiti što Gospodin govori, nego također, zato da u sebi naslutimo uzvišenost našeg Stvoritelja i da mu se pokoravamo, čuvati posuđe i ostale predmete za božansku službu što u sebi sadrže njegove svete riječi. Stoga opominjem svu svoju braću i potičem u Kristu da napisane božanske riječi, gdje god ih nađu, poštuju koliko mogu i, koliko je do njih, ako nisu dobro smještene ili nedolično leže razbacane na kakvom mjestu, neka ih pokupe i spremne, poštujući Gospodina *u njegovim riječima koje je govorio* (1Kr 2, 4). Mnogo se toga *posvećuje riječju Božjom* (1Tim 4, 5) i snagom se Kristovih riječi tvori oltarski sakrament.

K tomu isповijedam sve svoje grijehe Gospodinu Bogu, Ocu i Sinu i Duhu Svetomu, blaženoj Mariji vazda Djevici i svim svetima na nebu i na zemlji, bratu N ministru našega Reda kao časnom svome gospodaru, i svećenicima našega Reda i svoj drugoj braći svojoj blagoslovljenoj. Mnogo sam sagriješio po svojoj teškoj krivnji, posebno što nisam obdržavao Pravilo koje sam Gospodinu obećao; što nisam molio časoslova kako propisuje Pravilo, bilo iz nemara ili u slučaju moje bolesti ili što sam nezalica i nedoučen. Radi svega toga molim, koliko god mogu, brata N, mojega gospodara, generalnog ministra, neka učini kako bi svi besprijekorno opsluživali Pravilo; i da klerici pobožno pred Bogom mole časoslov, ne pazeći toliko na napjev glasa koliko na sklad duha, da bi se glas slagao s duhom, a duh s Bogom, i da bi čistoćom srca mogli ublažiti Boga, a ne da raspuštenim glasom draškaju uši narodu. Ja obećajem da ću se toga čvrsto držati, koliko mi Bog dade milost, i braći koja su sa mnom predat ću da to opslužuju u časoslovu i u ostalim redovničkim uredbama.

A bilo koju braću koja to ne bi htjela obdržavati ne smatram katolicima ni svojom braćom; neću ni da ih vidim ni da govorim s njima dok se ne obrate. A ovo kažem i za druge, koji se skitaju ne mareći za stegu Pravila; jer je Gospodin naš Isus Krist dao svoj život da ne povrijedi posluha prema presvetom Ocu (usp. Fil 2, 8).

Ja BRAT FRANJO, čovjek beskoristan i nedostojan stvor Gospodina Boga, naređujem po Gospodinu Isusu Kristu bratu N, ministru svega našega Reda i svim generalnim ministrima koji će ga naslijediti, i ostalim kustodima i gvardijanima braće, sadašnjima i budućima, da ovaj spis drže kod sebe, da ga stave u djelo i pomnjivo čuvaju. I zaklinjem ih da marno vrše što je u njem napisano i da čine još marnije opsluživati kako se sviđi svemogućem Bogu, sada i vazda dok je svijeta.

Blagoslovio Gospodin vas (Ps 115, 15) koji budete ovo vršili i neka Gospodin uvijek bude s vama. Amen.

Svemogući, vječni, pravedni i milosrdni Bože, podaj da mi slabi radi tebe vršimo ono što znamo da ti hoćeš, i da uvijek hoćemo što se tebi sviđa, da, iznutra očišćeni, iznutra prosvijetljeni i raspaljeni ognjem Duha Svetoga, uzmognemo slijediti stope tvoga Sina (usp. 1Pt 2, 21), Gospodina našega Isusa Krista i da samo po tvojoj milosti dođemo k tebi, Svevišnji, koji u savršenom Trojstvu i jednostavnom Jedinstvu živiš i kraljuješ i slavno vladaš, svemogući Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

OPORUKA UČINJENA U SIJENI

Piši da blagoslivljam svu svoju braću koja su u Redu i koja će doći do svršetka svijeta...
Budući da zbog slabosti i zbog bolova od bolesti ne mogu govoriti, ovim trim riječima ukratko izražavam svoj braći svoju volju, naime: Neka se u znak sjećanja na moj blagoslov, na moju oporuku, uvijek međusobno ljube; neka uvijek ljube i obdržavaju našu gospođu svetu siromaštinu; i neka uvijek budu vjerni i podložni prelatima i svećenicima svete majke Crkve.

TUMAČENJE OČENAŠA

O presveti *Oče naš*, stvoritelju, otkupitelju, tješitelju i spasitelju naš.

Koji jesi na nebesima: u anđelima i svetima prosvjetljujući ih da spoznaju kako si ti, Gospodine, svjetlo koje raspaljuje ljubav; ti si, Gospodine, ljubav koja stanuje u njima i ispunja ih do blaženstva; ti si, Gospodine, vrhovno dobro, vječno dobro, od kojega je svako dobro, bez kojega nema dobra.

Sveti se ime tvoje: neka bude u nama jasna spoznaja o tebi, kolika je širina tvojih dobročinstava, duljina tvojih obećanja, visina veličanstva i dubina tvojih sudova (usp. Ef 3, 18).

Dođi kraljevstvo tvoje: da ti, po milosti, u nama kraljuješ i učiniš da dođemo u tvoje kraljevstvo gdje vlada jasno gledanje tebe, savršena ljubav prema tebi, blaženo zajedništvo s tobom i vječno uživanje tebe.

Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji: da te ljubimo svim srcem (usp. Lk 10, 27) misleći uvijek na tebe; svom dušom, čeznući uvijek za tobom; svim umom, upravljajući prema tebi sve svoje nakane tražeći u svemu tvoju slavu; i svom snagom svojom, trošeći svoje sile i osjećaje duše i tijela na službu tvoje ljubavi i ni na što drugo; ljubeći bližnjega kao sami sebe, privlačeći koliko možemo druge k tvojoj ljubavi, radujući se dobru drugih kao svojemu dobru i suosjećajući s drugima u nevolji, da *ni u čemu ne dajemo nikakve sablazni* (2Kor 6, 3).

Kruh naš svagdanji, ljubljenoga Sina svoga, Gospodina našega Isusa Krista, daj nam danas: na spomen, na razumijevanje i na poštivanje ljubavi koju je pokazao prema nama i svega što je za nas rekao, učinio i pretrpio.

I otpusti nama duge naše: po svom neizrecivom milosrđu, po kreposti muke Sina tvoga, po zaslugama preblazene Djevice i svih odabranih tvojih.

Kako i mi otpuštamo dužnicima našim: što još posve ne otpustismo, ti, Gospodine, učini da otpustimo, da radi tebe istinski ljubimo neprijatelje i za njih kod tebe pobožno zagovaramo, nikom zlo za zlo ne uzvraćajući (usp. Sol 5, 15) i nastojeći u tebi svima biti od koristi.

I ne uvedi nas u napast: skrivenu ili očitu, iznenadnu ili nepogodnu.

Nego izbavi nas od zla: prošloga, sadašnjega i budućega. Slava Ocu itd.

O PRAVOM I SAVRŠENOM VESELJU

Isti (brat Leonard) donosi na istom mjestu da je jednog dana blaženi Franjo kod Svete Marije pozvao brata Leona i rekao: Brate Leone, piši. Ovaj odgovori: Evo sam spreman. Piši – reče – u čemu je pravo veselje. Dođe glasnik i kaže da su svi magistri iz Pariza stupili u Red; piši: u tom nije pravo veselje. Zatim da su stupili u Red svi prelati s onu stranu Alpa, nadbiskupi i biskupi, zatim da su stupili u Red francuski i engleski kralj; piši: u tom nije pravo veselje. Zatim da su moja braća pošla k nevjernicima i sve ih obratila na vjeru. Zatim da ja imam toliku milost od Boga da ozdravljam bolesne i činim mnoga čudesa, kažem ti da ni u čem od toga nije pravo veselje. Nego u čemu je pravo veselje? Ja se vraćam iz Peruđe i u dubokoj noći dođem ovamo, a vrijeme je zimsko, puno blata i tako studeno da mosuri zaleđene vode vise na okrajcima tunike i stalno tuku po goljenima i krv teče iz tih rana. I sav blatan i promrzao i ukrućen od leda dođem na vrata i nakon dugog lupanja i dozivanja dođe brat i pita: Tko si ti? Ja odgovorim: Brat Franjo. A on će: Idi, nije sada vrijeme za skitanje, nećeš ući. Kad sam ponovno navaljivao, odgovori mi: Idi, ti si prostak i nezalica; nećeš više doći k nama; nas ima toliko, a i takvi smo da nam ti ne trebaš. A ja ponovno stojim na vratima i kažem: Za ljubav Božju primite me noćas. A on odgovori: Neću. Idi u dom Križara i tamo pitaj. Kažem ti, ako bih imao ustrpljivosti te se ne bih uzrujao, u tome bi bilo pravo veselje i savršena krepost i spas duše.

MOLITVA «ABSORBEAT»

Vatrena i slatka sila tvoje ljubavi, molim, Gospodine, neka obuzme moj um i moje srce i neka ga odijeli od svega, što je pod nebom, da umrem od ljubavi ljubeći tebe, koji si se udostojao umrijeti od ljubavi ljubeći mene.

MOLITVA PRED RASPELOM

Svevišnji, slavni Bože, prosvijetli tamu moga srca i podaj mi ispravnu vjeru, sigurno ufanje i savršenu ljubav; smisao i spoznaju, Gospodine, da izvršim tvoju svetu i istinsku volju.

POZDRAV BLAŽENOJ DJEVICI

Zdravo Gospodarice, sveta Kraljice, Bogorodice Marijo, ti si djevica koja si postala crkvom, i izabrana od presvetog Oca na nebu da te posveti sa presvetim Sinom svojim i Duhom Svetim Utješiteljem. U tebi je bila i jest sva punina milosti i svako dobro. Zdravo palačo njegova, zdravo njegovo svetohranište, zdravo kućo njegova. Zdravo odjećo njegova, zdravo njegova službenice, zdravo majko njegova, i sve vi, o svete kreposti koje se po milosti i rasvjetljenju Duha Svetoga ulijevate u srca vjernika da Bogu od nevjernika napravite vjernika.

POZDRAV KREPOSTIMA

Zdravo, kraljice mudrosti, Gospodin te sačuvao s tvojom sestrom svetom jednostavnošću.
Gospođo, sveta siromaštino, Gospodin te sačuvao s tvojom sestrom svetom poniznošću.
Gospođo, sveta ljubavi, Gospodin te sačuvao s tvojom sestrom svetom poslušnošću.
O presvete kreposti, svekolike vas sačuvao Gospodin od kojega dolazite i proistječete.

Nema na svijetu čovjeka koji bi jednu od vas mogao imati, ako prije ne umre. Koji ima jednu, a druge ne povređuje, ima sve. A tko jednu povređuje, nema nijedne, i povređuje sve (usp. Jak 2, 10). A svaka pojedina suzbija mane i grijeha:

Sveta mudrost suzbija sotonu i svu njegovu zloću.

Čista i sveta jednostavnost suzbija svaku mudrost ovoga svijeta (usp. 1Kor 2, 6) i mudrost tijela.

Sveto siromaštvo suzbija požudu, gramzljivost i brige ovoga svijeta.

Sveta poniznost suzbija oholost i sve ljude ovoga svijeta, a isto tako sve što je na svijetu.

Sveta ljubav suzbija sve đavolske i putene napasti, sve tjelesne strahove (usp. 1Iv 4, 18).

Sveta poslušnost suzbija svaku tjelesnu i putenu volju, te drži svoje tijelo umrtveno i spremno da se podloži duhu i svome bratu te čini da je čovjek podložan i pokoran svim ljudima koji su na svijetu, a ne samo ljudima nego i svim životinjama i zvijerima da mogu od njega činiti što hoće, ukoliko im to bude *dano odozgor* (usp. Iv 19, 11) od Gospodina.

POTICAJ NA HVALU BOŽJU

Bojte se Boga i dajte mu slavu (Otk 14, 7).

Dostojan je Gospodin primiti hvalu i čast (Otk 4, 11).

Svi koji se bojite Gospodina hvalite njega (Ps 21, 24).

Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom (Lk 1, 28).

Neka ga hvale nebesa i zemlja (Ps 68, 35 – R).

Sve rijeke, hvalite Gospodina (usp. Dan 3, 78).

Sinovi Božji, hvalite Gospodina (Dan 3, 82).

Ovo je dan što ga učini Gospodin: kličimo i radujmo se u njemu (Ps 117, 24 – R). Aleluja, Aleluja, *Kralju Izraelov* (Iv 12, 13)!

Sve što god diše, Gospodina neka slavi (Ps 150, 6).

Hvalite Gospodina jer je dobar (Ps 156, 1); svi koji ovo čitate, *blagoslivljajte Gospodina* (Ps 102, 22).

Sva stvorenja, blagoslivljajte Gospodina (usp. Ps 102, 22).

Sve ptice nebeske, blagoslivljajte Gospoda (Dan 3, 80).

Hvalite, sva djeco, Gospodina (Ps 112, 1 Vulg.)

Mladići i djevojke, hvalite Gospodina (Ps 148, 12).

Dostojan je zaklani Jaganjac primiti hvalu, slavu i čast (Otk 5, 12).

Blagoslovljeno bilo sveto Trojstvo i nerazdijeljeno Jedinstvo (lit. presv. Trojstva).

Sveti Mihaele, akranđele, brani nas u boju (misa sv. Mihaela).

Pjesma utješnica siromašnim gospođama

Čujte, sirotice, pozvane od Gospoda,
koje se sa mnogih strana i krajeva skupiste:
živite uvijek u istini
da u posluhu umrete.
Ne gledajte vanjskoga života
od kojeg je onaj duhovni vredniji.
Velikom vas ljubavlju molim
da milostinju što vam je Gospodin daje
trošite obzirno.
I one koje pritišće bolest
i druge koje se umaraju zbog njih
svekolike to s mirom podnosite,
jer taj će umor vrlo biti vrijedan.
Svaka će ko kraljica u nebu okrunjena biti
s Djevicom Marijom.

POHVALE SVIH ČASOVA

Svet! Svet! Svet! Gospodin Bog, Svevladar! Onaj koj bijaše, koji jest i koji dolazi (Otk 4, 8):

I hvaljen i uzvisivan dovijeka.

Dostojan si, Gospodine, Bože naš, primiti *hvalu*, slavu i čast i *blagoslov* (usp. Otk 4, 11):

I hvaljen i uzvisivan dovijeka.

Dostojan je zaklani Jaganjac primiti moć i božanstvo i mudrost i snagu i čast i slavu i *blagoslov* (usp. Otk 5, 12):

I hvaljen i uzvisivan dovijeka.

Blagoslivljajmo Oca i Sina sa Svetim Duhom:

I hvalimo i uzvisujemo ga dovijeka.

Sva djela Gospodnja blagoslivljajte Gospoda (Dan 3, 57):

I hvalimo i uzvisujemo ga dovijeka.

Hvalite Boga našega sve sluge njegove, svi koji se njega bojite, i mali i veliki (Otk 19, 5):

I hvalimo i uzvisujemo ga dovijeka.

Neka ga *slavnoga* hvale nebesa i zemlja (Ps 68, 35):

I hvalimo i uzvisujemo ga dovijeka.

Sve stvorenje, i na nebu i na zemlji, i pod zemljom i more i sve što je u njemu (usp. Otk 5, 13):

I hvalimo i uzvisujemo ga dovijeka.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu:

I hvalimo i uzvisujemo ga dovijeka.

Kako bijaše na početku tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

I hvalimo i uzvisujemo ga dovijeka.

MOLITVA. Svemogući, presveti, svevišnji i najviši Bože, svako dobro, vrhovno dobro, sve dobro koji si jedini dobar (usp. Lk 18, 19), tebi uzdajemo svaku hvalu, svaku slavu, svaku zahvalnost, svaku čast, svaki blagoslov i svako dobro. Tako budi, tako budi. Amen.

SLUŽBA MUKE GOSPODNE

POVEČERJE

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (I)

Ti izbroji dane moga progonstva + sabrao si suze moje u mijehu svom (Ps 55,9)

Mrzitelji moji svi zlobno šapuću o meni (Ps 40,8) + i koji me vrebaju, složno se svjetuju (Ps, 70,10).

Uzvrćaju mi zlo za dobro + mržnju za ljubav moju (Ps 108,5).

Za moju me ljubav oni optužuju + a ja se samo molim (Ps 108,4).

Moj Oče sveti, kralju neba i zemlje, ne udaljuj se od mene + blizu je nevolja, a nikog nema da mi pomogne (Ps 24,12).

Moji će dušmani uzmaknuti + čim te zazovem. Ovo sigurno znam: Bog je za mene (Ps 55,10-12).

Prijatelji i drugovi od rana mojih uzmaknuše + i moji najbliži stoje daleko (Ps 37,12).

Udaljio si od mene znance moje + učini da im gnusan budem, zatvoren sam ne mogu izaći (Ps 89,9).

Oče Sveti (Iv 17,11), daleko mi ne budi + Bože moj, pohiti mi u pomoć (Ps 70,12).

Požuri se meni u pomoć + Gospodine, Spase moj (Ps 37,23).

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu, kako bijaše na početku tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Antifona – Sveta Djevice Marijo, nema tebi slične na svijetu među ženama rođene, kćeri i službenice svevišnjega Kralja, majko presvetoga Gospodina našega Isusa Krista, zaručnice Duha Svetoga: moli za nas sa svetim Mihaelom arkanđelom i svim nebeskim silama i sa svima svetima kod svoga svetoga ljubljenoga Sina, Gospodina i Učitelja. Slava Ocu. Kako bijaše.

Pazi! Ovdje navedena antifona govori se kod svih časova; a govori se mjesto antifone, kratkog čitanja, himna, retka i molitve. I samo je ovu antifonu govorio sa svojim psalmima.

Na završetku službe uvijek je blaženi Franjo govorio:

Molitva: Blagoslivljajmo Gospodina Boga živoga i pravoga: iskazujmo mu uvijek hvalu, slavu, čast, blagoslov i sva dobra. Amen. Amen. Tako budi. Tako budi.

JUTARNJA

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (II)

Gospodine, Bože moj + vapijem danju, a noću naričem pred tobom.

Neka dopre do tebe molitva moja + prigni uho k vapaju mome (Ps 87,2-3).

Približi se duši mojoj i spasi je + zbog dušmana mojih oslobodi me (Ps 68,19).

Iz krila majčina ti si me izveo + mir mi dao na grudima majke ' tebi sam predan iz materine utrobe.

Iz krila majčina ti si Bog moj + ne udaljuj se od mene (Ps 21,10-12a).

Ti mi znadeš porugu i stid + i sramotu moju.

Pred tvojim su očima svi koji me muče + rujanje je slomilo srce moje i klonuh.

Čekao sam da se tko sažali na me, ali ga ne bi + i da me tko utješi, ali ga ne nađoh (Ps 68,20-21).

O Bože, oholice se digoše na me + mnoštvo silnika život mi vreba, i nemaju tebe pred očima (Ps 85,14).

Broje me k onima što u grob silaze + postadoh sličan nemoćniku, među mrtvima moj je ležaj (Ps 87,5-6a).

Ti si moj presveti Otac + Kralju moj i Bože (Ps 43,5).

Požuri se meni u pomoć + Gospodine, + Gospodine, Bože, spase moj (Ps 37,23).

PRVI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (III)

Smiluj mi se, Bože, o smiluj se meni + jer mi se duša utječe tebi.

U sjeni krila tvojih zaklanjam se + dok pogibao ne mine.

Vapijem svom presvetom Ocu svevišnjemu + Bogu, koji mi čini dobro.

Nek pošalje s nebesa i spasi me + nek postidi sve koji me progone.

Nek Bog pošalje milosrđe svoje i vjernost (Ps 56,2-5a) + od protivnika me moćnog oslobodi i od dušmana mojih jačih od mene (Ps 17,18).

Mrežu postaviše nogama mojim + stisnuše dušu moju.

Iskopaše preda mnom jamu + sami nek u nju padnu.
Postojano je srce moje, Bože, postojano je srce moje + pjevat ću i svirati.
Probudi se, harfo i citro + probudit ću zoru jutarnju.
Hvalit ću te, Gospodine, među narodima + među pucima pjevat ću tebi.
Jer do neba je dobrota tvoja + do oblaka vjernost tvoja.
Uzvisi se, Bože, nad nebesa + slava tvoja nek je nad svom zemljom (Ps 56,5b-12)

Pazi! Gornji se psalam uvijek govori na prvom času.

TREĆI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (IV)

Smiluj mi se, moj Bože, jer me dušmanin hoće zgaziti + napadač me moj neprestano tlači.
Dušmani moji nasrcu na me povazdan + mnogo ih je koji se na me obaraju (Ps 55,2-3).
Mrzitelji moji svi zlobno šapuću o meni + zlo mi dosuđuju (Ps 40,8).
Koji me vrebaju + složno se svjetuju (Ps 70,10).
U srcu pakosti skupljaju + i vani opadaju (Ps 40,7).
Koji me vide podruguju se meni + razvlače usne i mašu glavom. (Ps 21,8).
A ja, crv sam a ne čovjek + ruglo ljudi i naroda prezir (Ps 21,7).
Dušmanima svojim postao sam ruglo, susjedima podsmijeh + a znancima strašilo (Ps 30,12).
Oče Sveti (Iv 17,11), daleko mi ne budi + snago moja, pohiti mi u pomoć (21,20).
Požuri se meni u pomoć + Gospode, spase moj (Ps 37,23).

ŠESTI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (V)

Iz svega glasa vapijem Gospodinu + iz svega glasa Gospodina zaklinjem.
Pred njim svoju izlijevam tužaljku + tjeskobu svoju pred njim razastirem.
Ako duh moj i klone u meni + ti put moj poznaješ.
Na putu kojim prolazim + potajnu mi zamku staviše.
Obazrem li se na desno i pogledam + nitko ne zna za mene.
Nemam kamo pobjeći + nitko za život moj ne mari (Ps 141,2-5).
Jer zbog tebe podnesoh pogrdu + i stid mi pokri lice.
Tuđinac postadoh braći + i stranac djeci majke svoje (Ps 68,8-9).

Oče Sveti (Iv 17,11), izjela me revnost za Dom tvoj + i poruge onih koji se rugaju tebi padoše na me (Ps 68,10).

A sada kad posrnuh ja, oni se raduju + skupiše se protiv mene da udare iznenada (Ps 34,15).

Brojniji su nego vlasi na glavi mojoj + oni koji me mrze nizašto.

Tvrđi su od kostiju mojih oni što mi se nepravедno protive + zar mogu vratiti što nisam oteo? (Ps 68,5).

Ustadoše svjedoci opaki + pitaju me za ono što ne znam.

Vraćaju mi zlo za dobro i protive mi se + što tražim dobro (Ps 37,21).

Ti si presveti moj Otac + o moj Kralju i Bože moj (Ps 43,5).

Požuri se meni u pomoć + Gospode, spase moj (Ps 37,23).

DEVETI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (VI)

Svi vi što putem prolazite + pogledajte i vidite ima li boli kakva je bol kojom sam ja pogođen (Tuž 1,12)?

Opkolio me čopor pasa + rulje me zločinačke okružiše (Ps 21,17).

Oni me gledaju i zure na me + haljine moje dijele među sobom i kocku bacaju na odjeću moju (Ps 21,18b-19).

Probodoše mi ruke i noge + sve kosti moje prebrojiti mogu (Ps 21,17c-18a).

Ždrijela svoja razvaljuje na me + ko lav koji plijen kida i riče.

Kao voda razlih se + sve mi se kosti rasuše.

Srce mi posta poput voska + topi se u grudima mojim.

Grlo mi je ko crijep suho + i moj se jezik uz nepce slijepi (Ps 21,14-16).

U jelo mi žuči umiješашe + u mojoj me žeđi octom napojiše (Ps 68,22).

U prah smrtni bacio si mene (Ps 21,16) + bol povećашe onomu koga ti rani (Ps 68,27).

Sad mogu leći i usnuti i onda ustati (Ps 3,6) + da me zatim moj presveti Otac uzme u slavu svoju (Ps 72,24).

Oče Sveti (Iv 17,11), ti prihvati desnicu moju, vodit ćeš me po naumu svojem + da me onda uzmeš u slavu svoju.

Koga ja imam u nebu osim tebe? + kad sam s tobom ne veselim se zemlji (Ps 72,23-25).

Znajte, znajte da sam ja Bog, govori Gospodin + uzvišen nad pucima, nad svom zemljom uzvišen (usp. Ps 45,11).

Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov (Lk 1,68) koji izbavlja duše slugu svojih presvetom svojom vlastitom krvlju + i neće platiti tkogod se njemu utječe (Ps 33,23).

I znamo da dolazi + dolazi suditi zemlji (Ps 95,13).

VEČERNJA

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (VII)

Narodi svi plješćite rukama + kličite Bogu glasom radosnim.

Jer Gospodin je to, svevišnji, strašan + Kralj velik nad zemljom svom (Ps 46,2-3).

Jer presveti Otac nebeski, Kralj naš od davnine + posla ljubljenoga Sina svoga s visine i on posred zemlje spasava.

Raduj se nebo i kliči zemljo ' nek huči more i sve što je u njemu + nek se raduje polje i sve što je na njemu (Ps 95,11-12).

Pjevajte mu pjesmu novu + pjevaj Gospodinu, sva zemljo (Ps 95,1).

Jer velik je Gospodin i hvale predostojan + strašniji od svih bogova (Ps 95,4).

Dajte Gospodinu narodna plemena ' dajte Gospodinu slavu i čast + dajte Gospodinu slavu imenu njegovu (Ps 95,7-8a).

Prinosite tjelesa svoja i nosite sveti križ njegov + i do kraja slijedite sve zapovijedi njegove (usp. Lk 14,27; 1Pt 2,21).

Strepi pred njim, zemljo sva + nek se govori među poganima: Gospodin kraljuje sa drveta (Ps 95,9-10).

Napomena: Dogle se govori od Velikog petka sve do svetkovine Uzašašća, svaki dan. A od svetkovine Uzašašća dodaju se ovi reci:

Uzašao na nebo i sjedi s desne presvetoga Oca na nebesima (*Kazalo II*).

Uzvisi se, Bože, nad nebesa + i slava tvoja nek je nad svom zemljom (Ps 56,12).

I znam da dolazi + dolazi suditi po pravdi (usp. Ps 71,2).

Napomena: Od Uzašašća Gospodnjega govori se na isti način svaki dan isti psalam, to jest: Narodi svi, s gornjim recima, govoreći na svršetku psalma: Slava Ocu, odnosno: dolazi suditi po pravdi.

Gornji se psalmi govore od Velikog petka do Nedjelje Uskrsnuća. Na isti se način govore od osmine Duhova do Došašća Gospodnjega i od osmine Bogojavljenja do Nedjelje Uskrsnuća izuzevši nedjelje i velike svetkovine, u kojima se ne govore, a govore se u ostale dane.

/ II. dio: USKRSNO VRIJEME /

Na Veliku subotu, tj. na svršetku subotnjega dana

POVEČERJE

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (VIII)

O Bože, spasi me + Gospodine, u pomoć mi priteci.

Nek se postide i smetu + svi koji mi o glavi rade.
Nek odstupe i nek se posrame + koji se nesreći mojoj raduju.
Nek uzmaknu u sramoti svojoj + koji zlorado na me grohoću.
Neka kliču i nek se vesele u tebi svi koji te traže + neka govore svagda: Velik je Bog! svi koji spasenje tvoje ljube.
A bijedan sam ja i nevoljan + o Bože, u pomoć mi pohitaj.
Ti si pomoć moja i spasitelj moj + Gospodine, ne kasni (Ps 69,2-6).

Napomena: Govori se na povečerju svaki dan do osmine Duhova.

JUTARNJA

U nedjelju Uskrsnuća

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (IX)

Pjevajte Gospodinu pjesmu novu + jer učini djela čudesna (Ps 97,1a-b).
Pobjedu pribavi ljubljennom Sinu svome desnica njegova + i sveta mišica njegova (usp. Ps 97,1c-d).
Gospodin obznani spasenje svoje + pred poganima pravednost objavi (Ps 97,2).
Nek mi u ovom danu Gospodin naklonost udijeli + a noću pjesmom ću hvaliti Boga života svog (Ps 41,9a-b).
Ovo je dan što ga učini Gospodin + kličimo i radujmo se njemu (Ps 117,24).
Blagoslovljen koji dolazi u imenu Gospodnjem + obasjao nas Bog Gospodin (Ps 117,26a.27a).
Raduj se, nebo, i kliči zemljo ' neka hući more i sve što je u njemu + nek se raduje polje i što je na njemu (Ps 95,11-12a).
Dajte Gospodinu narodna plemena ' dajte Gospodinu slavu i čast + dajte Gospodinu slavu imenu njegovu (Ps 95,7-8a).

Napomena: Dogle se govori od nedjelje Uskrsnuća do svetkovine Uzašašća svaki dan na svakom času osim na večernji, povečerju i na prvom času. A u noći Uzašašća dodaju se ovi reci:

Sva kraljevstva svijeta, pjevajte Bogu + slavite Gospodina (Ps 67,33a).
Koji se vozi po nebu + po nebu iskonskom (Ps 67,34a).

Čuj, glasom svojim grmi, glasom svojim silnim ' Priznajte silu Božju. Nad Izraelom je veličanstvo njegovo + nad oblacima sila njegova.

Strašan je Bog iz svojega svetišta + Bog Izraelov daje moć i silu narodu svojem. Blagoslovljen Bog! (Ps 67,34b-36). Slava Ocu.

Napomena: Ovaj se psalam govori svaki dan od Uzašašća Gospodnjega do osmine Duhova, skupa sa gornjim recima, na jutarnjoj, na trećem, šestom i devetom času, a Slavaocu se govori ondje gdje se kaže: Blagoslovljen Bog, i ne drugdje.

Na isti se način govori samo na jutarnjoj u nedjeljne dane i na glavne svetkovine od osmine Duhova do Došašća Gospodnjeg i od osmine Bogojavljenja do Velikog četvrtka, jer je tada Gospodin sa svojim učenicima blagovao pashu, ili, ako se hoće može se na jutarnjoj ili na večernji reći drugi psalam, to jest: Veličam te, Gospodine (Ps 29), kako stoji u psaltiru, i to od nedjelje Uskrsnuća do svetkovine Uzašašća, i ne više.

PRVI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Smiluj mi se, Bože, o smiluj se meni. Kao gore (Ps III).

Psalam: Pjevajte Gospodinu. Kao gore (Ps IX).

TREĆI, ŠESTI I DEVETI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Pjevajte. Kao gore (IX).

VEČERNJA

Psalam: Narodi svi. Kao gore (Ps VII)

(III. dio: U nedjelje i glavne svetkovine)

Počinju ostali psalmi, što ih je na sličan način rasporedio preblaženi naš otac Franjo, koje treba uzimati mjesto navedenih psalama Muke Gospodnje u nedjeljne dane i glavne svetkovine od osmine Duhova do Došašća i od osmine Bogojavljenja do Velikog četvrtka: a bez sumnje razumiješ da se govore i na sam taj dan, jer je pasha Gospodnja.

POVEČERJE

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: O Bože, spasi me, kako stoji u psaltiru (Ps VIII).

JUTARNJA

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Pjevajte Gospodinu. Kao gore (Ps IX)

PRVI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Smiluj mi se, Bože, o smiluj se meni. Kao gore (Ps III).

TREĆI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (X)

Kliči Gospodinu zemljo sva ' opjevaj slavu imena njegova + podaj mu hvalu dostojnu.

Recite Bogu: Kako su potresna djela tvoja + zbog velike sile tvoje dušmani ti laskaju.

Sva zemlja nek ti se klanja i nek ti pjeva + neka pjeva tvome imenu (Ps 65,1-4).

Dođite, počujte, koji se Boga bojite + pripovjedit ću što učini duši mojoj.

Na svoja sam usta njega zvao + jezikom ga hvalio (Ps 65,16-17).

Iz svog hrama zov mi začu + i vapaj moj mu do ušiju doprije (Ps 17,7c-d).

Blagoslivljajte, narodi, Gospodina našega + razglašujte hvalu njegovu (Ps 65,8).

Njim se blagoslivljala sva plemena zemlje + svi narodi nazivali blaženima (Ps 65,8).

Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov + koji jedini tvori čudesa.

I blagoslovljeno slavno mu ime do vijeka + sva se zemlja napunila slave njegove. Tako neka bude. Amen. (Ps 71,18-19).

ŠESTI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (XI)

Uslišio te Gospodin u dan nevolje + štitilo te ime Boga Jakovljeva.

Poslao ti pomoć iz svetišta + branio te sa Siona.

Spomenuo se svih ti prinosnica + bila mu mila paljenica tvoja.

Udijelio ti što ti srce želi + ispunio sve namisli tvoje.

Radovali se tvojoj pobjedi + i u ime Boga svoga dizali stjegove.

Ispunio Gospodin svaku molbu tvoju. ' Sad upoznah (Ps 19,2-7): Gospodin je poslao Isusa Krista, Sina svoga i izreći će pucima osudu pravednu.

Gospodin je tvrđava tlačenom ' tvrđava spasa u danima tjeskobe + nek se uzdaju u te koji znaju ime tvoje (Ps 9,9b-11a).

Blagoslovljen Gospodin Bog moj ' jer mi postade utočište i sklonište, + u dan nevolje.

Jakosti moja, tebi ću pjevati ' jer ti si, Bože, zaštita moja + Bog moj, milosrđe moje (Ps 58,17c-18).

DEVETI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (XII)

Tebi se, Gospodine, utječem, ne daj da se ikada postidim + u pravdi me svojoj spasi i izbavi.

Prikloni uho svoje k meni + i spasi me.

Budi mi hrid utočišta ' i čvrsta utvrda spasenja + jer ti si stijena i utvrda moja (1b-3b).

Jer ti si, Gospodine, ufanje moje + Gospodine, uzdanje od moje mladosti.

Na te se oslanjam od utrobe ' ti si mi zaštitnik od majčina krila + u te se svagda uzdam (Ps 70,5-6).

Usta mi bijahu puna tvoje hvale + slaviše te svaki dan (Ps 70,8).

Usliši me, Gospodine, jer je dobrostiva milost tvoja + po velikom milosrđu pogledaj na me.

Ne sakrivaj lica pred slugom svojim + jer sam u stisci, usliši me brzo (Ps 68,17-18).

Blagoslovljen Gospodin, Bog moj (usp. 143,1b) jer mi postade utočište i sklonište + u dan nevolje.

Jakosti moja, tebi ću pjevati ' jer ti si, Bože, zaštita moja + Bože moj, milosrđe moje (Ps 58,17c-18).

VEČERNJA

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Narodi svi. *Kao gore (Ps VII)*

IV. dio: za vrijeme Došašća Gospodnjega

Počinju drugi psalmi, što ih je isto tako rasporedio preblaženi naš otac Franjo, i neka se uzmu mjesto psalama predviđenih za Muku Gospodnju od Došašća do Badnjaka, i ne više.

POVEČERJE

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (XIII)

Ta dokle, Gospodine ' dokle ćeš me zaboravljati + Dokle ćeš sakrivati lice od mene?

Dokle ću nositi bol u duši + tugu u srcu obdan i obnoć?

Dokle će se dušmanin dizati na me? + Pogledaj, usliši, Bože moj.

Prosvijetli mi oči da ne zaspim na smrt + Nek ne kaže dušmanin: Nadjačah njega.

Nek ne kliču protivnici ako posnem. + Ja se u tvoju dobrotu uzdam.

Pjevat ću Gospodinu koji mi učini dobro + pjevat ću imenu Gospodina Svevišnjeg (Ps 12,1-6).

JUTARNJA

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (XIV)

Hvalim te, Gospodine, presveti Oče, Kralju neba i zemlje + jer ti mene utješi (usp. Iz 12,1).

Ti si, Bože, spasenje moje + uzdam se, ne bojim se više.

Jer je Gospodin snaga moja i pjesma + on je moje spasenje (Iz 12,2).

Desnica tvoja, Gospodine, snagom se prodiči ' desnica tvoja Gospodine raskomada dušmana + Veličanstvom svojim obaraš ti protivnike (Izl 15,16-17).

Gledajte, ubogi, i radujte se + nek vam oživi srce, svima koji Boga tražite (Ps 68,33).

Neka ga hvale nebesa i zemlja + mora i sve što se u njima miče.

Jer Bog će spasiti Sion + on će sagraditi gradove Judine.

Tu će oni stanovati + imati baštinu.

Baštinit će ga potomci sluga njegovih + prebivat će u njemu oni koji ljube ime Božje (Ps 68,35-37).

PRVI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Smiluj mi se, Bože, o smiluj se meni. *Kao gore (Ps III)*

TREĆI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Kliči Gospodinu. *Kao gore (Ps X)*

ŠESTI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Uslišio te Gospodin. *Kao gore (Ps XI)*

DEVETI ČAS

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Tebi se, Gospodine, utječem. *Kao gore (Ps XII)*

VEČERNJA

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam: Narodi svi. Kao gore (Ps VII)

Napomena: Ne govori se cijeli psalam nego do retka: Strepí pred njim sva zemljo, a to je radi toga da se izgovori cijeli redak: Prinosite tjelesa svoja; na svršetku toga retka govori se: Slava Ocu, i tako se govori na večernji svaki dan od Došašća do Badnjaka.

V. dio: U Božićno vrijeme do osmine Bogojavljenja

VEČERNJA NA BOŽIĆ

Antifona: Sveta Djevice Marijo.

Psalam (XV)

Kličite Bogu, našoj jakosti (Ps 80,2a) + kličite Gospodinu Bogu živomu i istinitomu glasom radosnim (usp. Ps 46,2b).

Jer Gospodin je to svevišnji + strašan, Kralj velik nad zemljom svom (Ps 46,3).

Jer presveti Otac s neba, Kralj naš od davnine (Ps 73,12a) ' posla ljubljenoga Sina svoga s visine + koga rodi blažena Djevica, sveta Marija.

On će me zvati: Oče moj (Ps 88,27a) + a ja ću ga prvorodenim učiniti, najvišim među kraljevima svijeta (Ps 88,28).

Nek mi u onaj dan Gospodin naklonost udijeli + a noću pjesmom ću hvaliti Boga života svog (Ps 42,9).

Ovo je dan što ga učini Gospodin + kličimo i radujmo se njemu (Ps 117,24).

Jer nam je presveto ljubljeno dijete darovano ' i rodilo se za nas (usp. Iz 9,5) na putu i bi položeno u jasje + jer za nj ne bijaše mjesta u svratištu (usp. Lk 2,7).

Slava na visinama Gospodinu Bogu + a na zemlji mir ljudima miljenicima njegovim (usp. Lk 2,14).

Raduj se nebo i kliči zemljo ' neka hući more i sve što je u njemu + neka se raduje polje i sve što je na njemu (Ps 95,11-12a).

Pjevajte mu pjesmu novu + pjevaj Gospodinu sva zemljo (usp. 95,1).

Velik je Gospodin hvale predostojan + strašniji od svih bogova (Ps 95,4).

Dajte, narodna plemena ' dajte Gospodinu slavu i silu + dajte Gospodinu slavu imena njegova (Ps 95,7-8a).

Prinesite tjelesa svoja i nosite križ njegov + i do kraja slijedite sve zapovijedi njegove (usp. Lk 14,27; 1Pt 2,31).

Napomena: Ovaj se psalam govori od Božića do osmine Bogojavljenja na svim časovima. Ako bi netko htio ovu službu blaženoga Franje govoriti, neka je govori ovako: najprije neka reče Oče naš, sa pohvalama, to jest Svet, svet, svet. Svršivši pohvale s molitvom kao gore, neka počne antifonu Sveta Djevice Marijo, sa psalmom koji je određen za svaki pojedini čas dana i noći. I neka govori s velikim poštovanjem.

PRAVILO SVETE KLARE

Prolog

Inocent, biskup, sluga slugu Božjih, ljubljenim u Kristu kćerima, opatici Klari i njezinim sestrama samostana Svetoga Damjana u Asizu, pozdrav i apostolski blagoslov. Apostolska Stolica običava uslišavati pobožne molbe i dobrotivo udovoljavati opravdanim željama molitelja. S vaše, naime, strane vi ste nas ponizno zamolili da bismo se pobrinuli potvrditi apostolskim pečatom onaj oblik života prema kojemu vi morate živjeti ujedinjene u duhovnoj zajednici i u zavjetu veoma uzvišenog siromaštva koji vam je predan od blaženoga Franje i od vas dragovoljno prihvaćen, a časni naš brat, biskup Ostijski i Veletrijski, smatrao je potrebnim da bude potvrđen, prema onome kako je u pismu što ga je sastavio sam biskup. Skloni dakle vašim

pobožnim prošnjama, držeći potvrđenim i milim ono što je isti biskup o tome učinio, to vam Apostolskom vlašću potvrđujemo i ovim pismom zaštićeno pružamo, čineći da se sadržaj toga pisma od riječi do riječi unese u ovo, a ono glasi ovako:

Rajnald, po milosti Božjoj biskup Ostijski i Veletrijski, svojoj predragoj u Kristu majci, kćeri, gospođi Klari, opatici Svetog Damjana u Asizu i njezinim sestrama, sadašnjim i budućim, pozdrav i očinski blagoslov. Budući da ste vi, predrage kćeri, prezrele svjetovne veličine i slasti da biste slijedile stope (1Pt 2,21) samoga Krista i njegove presvete Majke te ste izabrale stanovati zatvorene tijelom i u najuzvišenijem siromaštvu služiti Gospodinu, zato da slobodna duha možete dvoriti Gospodina, mi preporučujući vaše svete želje Gospodinu, rado hoćemo da očinskim osjećajem pružimo vašim zavjetnim i svetim željama svoj dragovoljni pristanak. Stoga, nakloni vašim pobožnim molbama, ovdje ispisan oblik života i način svetog zajedništva i preuzvišenog siromaštva, što vam ga je vaš otac blaženi Franjo riječju i pismom predao da ga vršite, vlašću gospodina pape i našom, svima vama i onima koje vas budu naslijedile u vašem samostanu, zauvijek potvrđujemo i ovim pismom zaštićeno pružamo. A oblik života glasi ovako:

Poglavlje I.

U ime Gospodnje počinje Oblik života Siromašnih sestara.

Oblik života Siromašnih sestara, što ga je blaženi Franjo ustanovio, jest ovo: Obdržavati Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista živeći u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći. Klara, nedostojna Kristova službenica i biljčica preblaženoga oca Franje, obećaje poslušnost i poštovanje gospodinu papi Inocentu i njegovim kanonski izabranim nasljednicima i Rimskoj Crkvi. I kao što je u početku svoga obraćenja skupa sa svojim sestrama obećala poslušnost blaženomu Franji, tako obećaje bez prekršaja obdržavati istu poslušnost njegovim nasljednicima. Ostale setre dužne su uvijek slušati njegove nasljednike i sestru Klaru i druge kanonski izabrane opatice koje je naslijede.

Poglavlje II.

O onima koje žele prihvatiti ovaj život i kako ih treba primati.

Ako bi koja po Božjem nadahnuću došla k nama i htjela prihvatiti ovaj život, opatica je dužna zatražiti pristanak svih sestara; pa ako bi većina pristala, može je primiti dobivši prije dopuštenje od gospodina kardinala pokrovitelja. Pa ako vidi da je treba primiti, neka je pomnjivo ispita ili dade ispitati o katoličkoj vjeri i crkvenim sakramentima: pa ako sve ovo vjeruje i hoće vjerno priznavati i sve do svršetka odlučno opsluživati, i ako nema muža ili ako ga ima pa je već po ovlaštenju mjesnog biskupa već unišao u Red nakon što je položio zavjet uzdržljivosti, te je podmakle dobi a nju nikakva bolest ili zaostalost ne priječi u vršenju ovoga života, neka joj se pomnjivo izloži način našega života. Pa ako je sposobna, neka joj se reknu riječi svetog evanđelja da pođe i da proda sve svoje i nastoji razdijeliti siromasima. A ako to ne bi mogla učiniti, dosta je dobra volja. I neka se opatica i njezine sestre čuvaju da se ne bi brinuleza njezine vremenite

stvari, da slobodno učini sa svojim stvarima što god je Gospodin nadahne. Ali ako traži savjeta, neka je pošalju k razboritim i bogobojaznim ljudima da po njihovu savjetu svoja dobra razdijeli siromasima. Zatim ošišavši kosu uokrug i odloživši svjetovno odijelo neka joj opatica dade tri tunike i plašt. Otad joj nije dopušteno izaći iz samostana bez korisnog, razložitog i odobrenog uzroka. A kada dovrši godinu kušnje, neka bude primljena u poslušnost obećavajući da će ovaj život i oblik našeg siromaštva uvijek opsluživati. Za vrijeme kušnje nek nijedna ne bude pokrivena velom. Male plašteve mogu također sestre imati radi olakšanja i radi prikladnosti služenja i rada. Odjeću pak neka im opatica razborito providi prema svojstvima osoba mjesta i vremena i hladnih krajeva, kako joj se čini da zadovoljava potrebi. Koje su primljene u samostan mlade ispod zakonske dobi neka budu ošišane uokrug i odloživši svjetovno neka se obuku u redovničko odijelo, kako se bude svidjelo opatici. a kada dođu na zakonsku dob, neka obučene poput ostalih obave svoje zavjetovanje. I toliko njima koliko ostalim novakinjama nek opatica priskrbi učiteljicu između razboritih u cijelom samostanu. Ova neka ih marljivo poučava u svetom druženju i časnom ponašanju prema obliku našeg poziva. U ispitivanju i primanju sestara koje služe izvan samostana neka se drži gornji način: ove mogu nositi obuću.

Nijedna neka s nama ne stanuje u samostanu, ako nije bila primljena po obredu našeg zavjetovanaj. Za ljubav presvetog i preljubljenog djetesca povitog u siromašne povoje i položenog u jasle, i za ljubav njegove presvete Majke, opominjem, molim i potičem svoje sestre da se uvijek odijevaju priprostim odjećom.

Poglavlje III.

O božanskoj službi i o postu. O ispovijedi i o pričesti.

Pismene sestre neka obavljaju božansku službu prema običaju Male braće. Stoga mogu imati časoslove za čitanje bez napjeva. A one koje uopravdanoj prigodi ne bi mogle čitajući reći svoje časove mogu kao i druge sestre reći očenaše. A koje ne znaju čitati neka reknu dvadeset i četiri očenaša za matutin, za jutarnje pohvale pet, za prvi, treći, šesti i deveti čas po sedam, za večernju dvanaest i za povečerje sedam. Za pokojne neka reknu na večernji sedam očenaša s Pokoj vječni, za matutin dvanaest, kad su pismene sestre dužne obaviti službu za pokojne. A kada premine sestra našeg samostana, neka reknu pedeset očenaša. Neka sestre poste u svako vrijeme. A na Božić, u koji god dan padne, mogu se dvaput potkrijepiti. Nek opatica milostivo oslobodi mlade, slabašne i one koje služe izvan samostana, kako joj se bude činilo. U vrijeme očite potrebe nisu sestre obvezane na tjelesni post. Neka se s dopuštenjem opatice ispovijedaju najmanje dvanaest puta godišnje. I moraju se čuvati da tu ne umeću drugih riječi osim onih koje spadaju na ispovijed i na spas duše. Nek se pričešćuju sedam puta, to jest na Božić, u četvrtak Velike sedmice, na Uskrs, na Duhove, na Uznesenje Blažene Djevice, na svetkovinu svetoga Franje i na svetkovinu Svih Svetih.

Radi pričesti zdravih ili bolesnih sestara dopušteno je da kapelan celebrira unutar samostana.

Poglavlje IV.

O izboru i o službi opatice.

O kapitulu, o članovima uprave i o diskretama.

U izboru opatice sestre moraju obdržavati kanonski oblik. Neka se na vrijeme pobrinu da imadu generalnog ili provincijalnog ministra Reda Manje braće. Neka ih ovaj Božjom riječju pripravi da u potpunoj slozi i na opće dobro obave izbor. Neka bude birana samo zavjetovana sestra. A ako bi bila izborom ili drukčije dana koja nije zavjetovana, neka joj se pokoravaju nakon što zavjetuje oblik našeg siromaštva. Kad ona umre, neka bude izbor druge opatice. A ako bi se kadgod činilo čitavoj zajednici sestara da spomenuta opatica nije podesna za službu i opće dobro, spomenute su sestre dužne istim načinom što prije mogu izabrati sebi drugu za opaticu i majku. Ona pak koja je izabrana neka promisli kakav je teret preuzela i komu će polagati račun o povjerenom stadi. Neka se trsi da više drugima prednjači u krepostima i u svetom ponašanju negoli vlašću, da se sestre izazvane njezinim primjerom pokoravaju radije iz ljubavi negoli bi, dok bi pristrano ljubila, u cjelini proizvela sablazan. Neka tješi žalosne. Neka onima koje su u kušnji bude posljednje utočište, da ne bi, kad bi kod nje uzmanjkao lijek za zdravlje, prevladala u bolesnima bolest očaja. Neka u svemu posluhuje zajednici osobito u crkvi, u spavalištu, u blagovalištu, u bolnici i u odjeći. Toga treba da se na sličan način drži i njezina zamjenica. Najmanje jednom tjedno dužna je opatica sazvati svoje sestre na kapitul. Tu su, toliko ona koliko sestre, dužne ponizno se optužiti o javnim uvredama i nemarnostima. I ono što treba raspraviti na korist i na čast samostana neka tu pretrese sa svim svojim sestrama. Gospodin često otkriva manjemu ono što je bolje. Nek se ne prave teški dugovi osim uz opću suglasnost sestara i za očite potrebe, i to po prokuratoru. Nek se opatica i njezine sestre čuvaju da ne prime kakav polog u samostan: jer često od takvih stvari nastaju nemiri i sablazni. Da se sačuva jedinstvo uzajamne ljubavi i mira, neka se članovi uprave samostana biraju općim pristankom svih sestara. Na isti način nek se odabere osam seestara među najrazboritijima, čijim se je savjetom opatica dužna poslužiti u pitanjima načina našega života. Katkad sestre mogu i, ako im se bude činilo, moraju skinuti članove uprave i diskrete i na njihovo mjesto izabrati druge.

Poglavlje V.

O šutnji i o govornici i rešetki.

Iza časa povečerja pa do trećeg časa neka sestre obdržavaju šutnju, izuzevši one koje služe izvan samostana. Neka šute također trajno u crkvi; u spavalištu, a u blagovalištu samo dok jedu; ali ne u bolničkim prostorijama gdje je uvijek sestrama dopušteno razborito govoriti za rasonodu i posluživanje bolesnih. Ipak mogu uvijek i svagdje kratko i ispod glasa napomenuti što je potrebno. Sestre ne smiju govoriti u govornici ni na rešetki bez dopuštenja opatice ili njezine zamjenice. A kojima je dopušteno neka se ne usude govoriti u govornici, a da nisu prisutne i da ne čuju dvije sestre. Neka se ne usude govoriti na rešetki, ako nisu prisutne barem tri koje odredi opatica ili njezina zamjenica od onih osam diskreta, koje su od svih sestara izabrane za savjetnice opatici. Ovog načina razgovora dužna je pridržavati se opatica i njezina zamjenica. I nek se to na rešetki čini posve rijetko, a na vratima nikako. Na tu rešetku nek se postavi iznutra platno, koje neka se ne skida osim kad se propovijeda riječ Božja ili koja sestra ima nekome nešto reći. Neka budu još drvena vrata s dvije različite željezne brave, dobro opskrbljena zasunima i krilima koja se sama zatvaraju, da se ponajpače noću zatvore sa dva ključa, od kojih će jedan držati opatica, a drugi sakristanka. I neka budu uvijek zatvorena, osim kad se sluša božanska služba i zbog gore navedenih razloga. Nikoja ne smije na rešetki govoriti prije izlaza sunca ni poslije zalaza. U

govornici neka uvijek na unutarnjoj strani stoji platno koje neka se ne skida. U korizmi svetog Martina i u velikoj korizmi neka nijedna ne govori u govornici, osim sa svećenikom radi ispovijedi ili radi druge očite potrebe, koja se pridržava opatici ili njezinoj zamjenici.

Poglavlje VI.

O neposjedovanju vlasništva.

Nakon što se je svevišnji nebeski Otac udostojao milošću prosvijetliti moje srce da, po primjeru i nauku preblaženog oca našega svetoga Franje, činim pokoru, malo poslije njegova obraćenja dragovoljno sam, skupa sa svojim sestrama, njemu obećala poslušnost. Kad je pak blaženi otac vidio da se ne bojimo nikakvog siromaštva, nikakvih napora, trpljenja, omalovažavanja ni prezira svijeta, pače da sve to smatramo velikim užitkom, ganut ljubavlju, napisao nam je oblik života na ovaj način:

Budući da ste, po božanskom nadahnuću, postale kćerima i službenicama vrhovnog svevišnjeg Kralja i nebeskog Oca, zaručile se s Duhom Svetim odabirući da živite prema savršenosti svetog Evanđelja: hoću i obećajem za sebe i za svoju braću uvijek voditi o vama marljivu brigu i posebnu skrb.

Dok je živio, skrbno je to ispunjavao i htio je da Braća uvijek ispunjavaju. I da ne bismo nikad skrenule od presvetoga siromaštva s kojim smo započele, pa ni one koje budu poslije nas došle, malo prije svoje smrti ponovno nam je napisao svoju posljednju volju govoreći:

Ja, siromašni brat Franjo, hoću da slijedim život i siromaštvo preuzvišenog gospodina našega Isusa Krista i njegove presvete Majke, i hoću da ustrajem sve do kraja; te molim vas, moje Gospođe, i dajem vam savjet da u tom presvetom životu i siromaštvu uvijek živite, i da se pomno čuvate da ne biste od njega do vijeka nikad odstupile ni po čijem nauku ili savjetu. Pa kao što sam se ja uvijek brinula da sa svojim sestrama obdržavamo sveto siromaštvo koje smo Gospodinu i blaženomu Franji obećale, tako su ga dužne bez povrede obdržavati do kraja opatice koje mene naslijede i sve sestre, to jest da ni same ni preko posrednika ne primaju u posjed ili vlasništvo, niti da u posjedu ili vlasništvu drže bilo što, što bi se moglo opravdano zvati vlasništvom, osim ako to zahtijeva količina zemlje radi časti i prostranosti samostana; a ta zemlja neka se obrađuje samo kao vrt za njihove potrebe.

Poglavlje VII.

O načinu rada.

Sestre, kojima je Bog dao milost da rade, neka poslije trećeg časa vjerno i pobožno rade poslove koji spadaju na čast i opću korist, taqko da odstranivši lijenost neprijateljicu duše ne gase duha svete molitve kojemu mora sve vremenito služiti. A ono što svojim rukama zarade dužne su pred svima na kapitolu dostaviti opatici ili njezinoj zamjenici. Neka se isto učini, ako koji pošalju koju milostinju za potrebe sestara, da bi ih zajednica preporučila. A sve ovo neka opatica ili njezina zamjenica, uza savjet diskreta raspodijeli na opću korist.

Poglavlje VIII.

Neka sestre ništa sebi ne prisvoje; o prošnji milostinje i o bolesnim sestrama.

Neka sestre ništa sebi ne prisvoje, ni kuće, ni mjesta niti ikoje druge stvari, te kao putnici i pridošlice na ovome svijetu neka pouzdano šalju na milostinju. I ne treba da se stide, jer je Gospodin za nas postao siromah na ovome svijetu. Ovo je ona uzvišenost previsokog siromaštva koje je vas, predrage moje sestre, postavilo baštinicama i kraljicama nebeskoga kraljevstva. To je vaš dio koji vodi u zemlju živih. Njemu, predrage sestre, posve privržene, ništa drugo, za ime Gospodina našega Isusa Krista i njegove presvete Majke, pod nebom ne žalite imati. Nek nijednoj sestri ne bude dopušteno slati pisma, bilo što primati ili davati izvan samostana bez dopuštenja opatice. Niti je dopušteno bilo što držati što opatica nije dala ili dopustila. Ako joj se od rodbine ili od bilo koga drugoga štogod pošalje, neka opatica učini da joj se to dade. A ona, ako joj je stvar potrebna, može se njome poslužiti; ako pak nije, neka ljubezno poda sestri kojoj je potrebna. Ali ako joj je poslan koji novac, neka joj opatica uz savjet diskreta priskrbi što joj je potrebno. O blesnim sestrama nek bude opatica strogo obvezana da sama ili po drugim sestrama brižljivo istraži što im treba kako za savjete tako i za hranu i drugo potrebno što zahtijeva njihova bolest te, po mogućnosti mjesta, ljubežljivo i milosrdno pribavi. Jer su sve dužne providjeti i služiti svojim bolesnim sestrama kako bi htjele da se njima služi ako ih zahvati kakva bolest... Neka jedna drugoj slobodno očituje svoje potrebe. Pa ako majka ljubi i hrani svoju tjelesnu kćerku, koliko više mora sestra ljubiti i hraniti svoju duhovnu sestru? Koje su bolesne neka leže na slamaricama i neka pod glavom imaju perne jastuke; a kojima je potrebno mogu se služiti prtenom obućom i strunjačama. Spomenute pak bolesnice, kad ih pohode oni koji dođu u samostan, mogu svaka pojedina svojim sugovornicima odgovoriti nekoliko dobrih riječi. A druge sestre, koje s dopuštanjem prisustvuju, neka se ne usude govoriti s onima koji dođu u samostan osim u prisustvu dviju sestara diskreta, koje čuju razgovor, a određene su od opatice ili njezine zamjenice. Ovaj način razgovora dužne su obdržavati opatica i njezina zamjenica.

Poglavlje IX.

O pokori koju treba naložiti sestrama koje bi pogriješile i o sestrama koje služe izvan samostana.

Ako bi koja sestra na poticaj neprijatelja smrtno sagriješila protiv oblika našeg zavjetovanja, dva ili tri puta opomenuta od opatice ili od drugih sestara, ako se ne bi popravila, neka onoliko puta blaguje kruh i vodu na tlima u blagovaonici pred svim sestrama; i, ako bi se opatici činilo opravdanim, neka se podloži težoj kazni. Međutim, dok bi bila tvrdokorna, nek se moli da joj Gospodin prosvijetli srce na pokoru. Opatica pak i njezine sestre neka se čuvaju da se ne srde i ne uznemiruju zbog nečijega grijeha, jer su srdžba i uznemirenost u njima i u drugima smetnja ljubavi. Ako bi se dogodilo – što ne dao Bog – da se između sestre i sestre zbog riječi ili gesta kadgod pojavi smutnja ili sablazan, ona koja je dala uzrok smutnji neka se, prije negoli

prikaže Gospodinu dar molitve, ne samo ponizno prostre pred nogama druge tražeći oprostjenje, nego neka također jednostavno moli za njezino posredovanje kod Gospodina da joj oprosti. A ona, sjećajući se Gospodnjih riječi: Ako od srca ne oprostite, ni Otac vaš nebeski neće oprostiti vama, neka velikodušno svojoj sestri oprosti svaku nepravdu koju joj je nanijela. Sestre koje služe izvan samostana neka se dugo ne zadržavaju, osim da to traži uzrok očite potrebe. I moraju se časno ponašati i malo govoriti, da uvijek mogu saziđivati one koji ih gledaju. I neka se strogo čuvaju da nemaju s kime sumnjivih odnosa ili savjetovanja. I nek ne budu kume ni muškima ni ženskima, da zbog toga ne bi nastalo kakvo mrmljanje ili smutnja. I nek se ne usude donositi u samostan glasine svijeta. I strogo su dužne da od onoga što se u samostanu govori ili događa ne prenesu van samostana nešto, što bi moglo poroditi kakvu sablazan. Ako bi koja u ovome jednostavno pogriješila, do razboritosti opatice stoji da joj se milostivo naloži pokora. Ako pak to proizlazi iz loše navike, nek joj opatica prema težini krivnje po savjetu diskreta naloži pokoru.

Poglavlje X.

O opominjanju i popravljanju sestara.

Nek opatica opominje i pohađa svoje sestre i neka ih ponizno i ljubežljivo ispravlja, ne nalažući im ništa što bi bilo protiv njihove duše i protiv oblika našeg zavjetovanja. A podložne sestre nek se sjete da su se radi Boga odrekle svoje volje. Stoga su strogo dužne pokoravati se opatici u svemu što nije protiv duše i našeg zavjetovanja. A podložne sestre nek se sjete da su se radi Boga odrekle svoje volje. Stoga su strogo dužne pokoravati se opatici u svemu što nije protiv duše i našeg zavjetovanja. A opatica neka bude s njima toliko prijazna da joj one mogu govoriti i prema njoj postupati kao gospodarice prema svojoj sluškinji. Jer tako mora biti da je opatica službenica svih sestara. Opominjem pak i potičem u Gospodinu Isusu Kristu da se sestre čuvaju svake oholosti, isprazne slave, zavisti, poglepe, brige i skrbi za ovaj svijet, ogovaranja i mrmljanja, nesloge i dijeljenja. I neka se brinu da uvijek sačuvaju jedinstvo međusobne ljubavi koja je vez savršenstva. I koje su neuke neka ne teže za učenošću; nego neka pripaze da iznad svega moraju željeti da imaju duh Gospodnji i njegovo sveto djelovanje, da mu se uvijek čistim srcem mole i da budu ponizne, strpljive u progonstvu i bolesti; i da ljube one koji nas progone, kude i potvaraju, jer Gospodin kaže: Blaženi koji trpe progonstvo radi pravednosti, jer je njihovo kraljevstvo nebesko. I koji ustraje do konca taj će se spasiti.

Poglavlje XI.

O čuvanju klauzure.

Vratarica neka bude zrela u ponašanju i razborita, i neka bude prikladne dobi, i neka po danu prebiva u otvorenoj ćeliji bez vratiju. Neka joj bude dodijeljena i jedna prikladna pomoćnica koja će je, kad bude potrebno, u svemu zamjenjivati. Vrata nek budu opskrbljena dvjema željeznim bravama, vratnim krilima i zasunima, da budu zaključana dvjema ključevima, osobito noću, od kojih će jedan biti kod vratarice a drugi kod opatice. Nek se ni danju vrata podnipošto ne puštaju bez straže i neka jednim ključem budu čvrsto zatvorena. I neka se pomnjivo čuvaju i neka pripaze da vrata ne budu nikad otvorena, osim koliko je prikladno najmanje moguće. I nek

se uopće ne otvaraju ikomu koji bi htio ući, osim kojemu bude dopušteno od vrhovnog svećenika ili od našega gospodina kardinala. I neka sestre ne puštaju da uđe u samostan prije izlaza sunca niti koga zadržavaju unutra poslije zalaza, osim da to zahtijeva očit, opravdan i neizbježan razlog. Ako bi, radi blagoslova opatice ili radi redovničkog posvećenja koje sestre ili radi kojeg drugog razloga, kojem biskupu bilo dopušteno da unutra celebri misu, neka se zadovolji sa koliko je moguće manjom časnom pratnjom i podvorbom. A kad bude potreba da u samostan uđu neki radi obavljanja radova, neka tada opatica odredi na vratima prikladnu osobu, koja će otvoriti samo onima koji su određeni za rad, ne drugima. Neka se tada sestre veoma brižljivo čuvaju da ne budu viđene od onih koji uđu.

Poglavlje XII.

O službenom pohodu, o kapelanu i o kardinalu pokrovitelju.

Naš službeni pohoditelj neka uvijek bude iz Reda Manje braće, prema volji i naredbi našeg kardinala. A taj nek bude takav da o njegovoj časti i ponašanju bude poznat neokrnjen glas. Njegova će služba biti da, u glavi i u članovima, ispravlja prijestupe počinjene protiv oblika našeg zavjetovanja. On smije, stojeći na javnom mjestu tako da ga drugi mogu vidjeti, govoriti s više njih i s pojedinicima o onomu što spada na pohod kako se njemu bude bolje činilo da stvar obavi. Također molimo da nam se milostivo od Reda Manje braće dodijeli kapelan s jednim pratiocem, klerikom na dobru glasu i providonosne razboritosti, te dva brata laika svetog ponašanja i ljubitelja časti, na pomoć našem siromaštvu, radi pobožnosti prema Bogu i prema blaženom Franji, kako smo to uvijek imale od spomenutog Reda Manje braće. Kapelan ne smije bez pratioca ulaziti u samostan. Kad uđu neka uvijek budu na javnome mjestu da mogu jedan drugoga i drugi njih vidjeti. Za ispovijed bolesnih koje ne mogu poći u govornicu, za pričest istih, za bolesničko pomazanje i za preporuku duše neka im bude dopušteno unići. Radi pogrebnih molitava i radi svečane mise za pokojne, radi kopanja groba ili radi otvaranja, ili također radi udešavanja grobnice, mogu, po uviđavnosti opatice, u dostatnom broju unići oni koji su za to prikladni. K tomu su sestre strogo obvezane da imaju onog kardinala svete rimske Crkve za svog upravitelja, zaštitnika i popravitelja koji bude od gospodina Pape dodijeljen Manjoj braći, da bismo, uvijek potčinjene i podložne nogama iste svete Crkve, stalne u katoličkoj vjeri, zauvijek obdržavale siromaštvo i poniznost gospodina našega Isusa Krista i njegove Majke i sveto evanđelje, što smo čvrsto obećale. Amen.

Zaglavak Papinoga pisma

Dano u Perudi šesnaestog dana prije početka listopada desete godine papinskog vladanja Inocenta IV. (16. 9. 1252.)

Nikomu dakle od ljudi ne budi slobodno ovu stranicu naše potvrde kršiti ili joj se drzovito protiviti. Ako bi se tko to usudio pokušati, neka znade da će upasti u nemilost svemogućega Boga i svetih njegovih apostola Petra i Pavla.

Dano u Asizu petog dana prije polovice kolovoza jedanaeste godine našeg papinskog vladanja. (9. 8. 1253.)

OPORUKA SVETE KLARE

U ime Gospodinje. Amen.

Među drugim dobročinstvima koja smo primile i svaki dan primamo od Oca milosrđa i za koja smo dužne zahvaljivati slavnomu Ocu Kristovu, jest dobročinstvo našeg poziva i, koliko je ono savršenije i veće, toliko smo više dužne. Stoga apostol veli: upoznaj svoj poziv. Sin je Božji postao za nas put što nam ga je riječju i primjerom pokazao, a naš nas je preblaženi otac, pravi njegov ljubitelj i nasljedovatelj, poučio.

Moramo, dakle, predrage sestre, razmisliti o svim danim nam dobročinstvima Božjim, ali među ostalima, kojima se je udostojao po ljubljenom našem blaženom ocu Franji među nama djelovati, ne samo o onima dok smo bile u bijednoj taštini svijeta. Zaista, naime, dok on sam još nije imao ni drugova ni braće, gotovo odmah nakon svoga obraćenja, kadno je zidao crkvu Svetog Damjana, kad je, posve obuzet božanskom utjehom, bio primoran sasvim napustiti svijet, prorokovao je o nama velikim veseljem i rasvijetljenjem Duha, što je Gospodin kasnije ispunio.

Popevši se, naime, u to vrijeme na zid spomenute crkve, govorio je jakim glasom na francuskom jeziku nekim siromasima koji su se upravo tu našli: Dođite i pomozite mi u ovoj gradnji samostana Sv. Damjana, jer će tu prebivati gospođe čiji će glasovit život i sveto ponašanje proslaviti našeg nebeskog Oca po čitavoj svetoj Crkvi.

U ovome možemo vidjeti veliku dobrotu Božju nad nama, koji se je u svojem preobilnom milosrđu i ljubavi udostojao po svojem svecu to govoriti i o našem pozivu.

A nije naš preblaženi otac Franjo prorokovao samo o nama, nego i o drugima koje će doći u sveti poziv u koji je pozvao nas.

Kolikim, dakle, moram i kolikim nastojanjem duha i tijela moramo držati zapovijedi Boga i našeg oca da, pomoću Božjom, umnogostručimo talenat! Jer nas je sam Gospodin postavio kao uzor za primjer i ogledalo ne samo drugim ljudima nego i našim sestrama koje će Gospodin pozvati u naš poziv, da i one budu ljudima u svijetu za ogledalo i primjer. Kad nas je, dakle, Gospodin pozvao na tako velike stvari da se na nas mogu ugledati one koje će biti drugima ogledalo i primjer, dužne smo mnogo blagoslivljati i hvaliti Boga i još više se poticati da u Gospodinu činimo dobro. Stoga, ako budemo živjele na spomenut način, ostavit ćemo plemenit primjer drugima te ćemo veoma kratkim naporom postići nagradu vječnog blaženstva. Nakon što se je svevišnji nebeski Otac po svojem milosrđu i milosti udostojao prosvijetliti moje srce da, po primjeru i nauku preblaženoga oca našega Franje, činim pokoru, malo poslije njegova obraćenja, skupa sa malobrojnima sestrama koje mi Bog bijaše dao malo nakon mojeg obraćenja, dragovoljno sam njemu obećala poslušnost, kako nam je Gospodin podao po njegovom

čudesnom životu i nauku. A kad je blaženi Franjo opazio da se mi, krhke i slabe po tijelu, ipak ne odričemo nikakve tjeskobe, siromaštva, napora, nevolja ili zapostavljanja i prezira od strane svijeta, nego da smo, štoviše, po primjeru svetaca i njegove braće, smatrale to velikom ugodnošću, ganut samilošću prema nama, zadužio je sebe i svoj Red da će o nama kao i o svojoj braći voditi marljivu brigu i posebnu skrb.

Tako smo, po volji Božjoj i preblaženoga oca našega Franje, pošle prebivati kod crkve Svetog Damjana, gdje nas je Gospodin, po svojem milosrđu i milosti, u kratko vrijeme umnožio, da se ispuni što je Gospodin po svome svecu prorekao. A prije smo stanovale, makar malo, na drugome mjestu.

Zatim nam je napisao Oblik života i, ponajpače, da ustrajemo u svetom siromaštvu. I nije se zadovoljio da nas za svoga života potiče mnogim nagovorima i primjerima na ljubav prema presvetom siromaštvu i njegovu obdržavanju, nego nam je napisao mnoge spise da ne bismo poslije njegove smrti skrenule od njega, kao što Sin Božji dok je živio na svijetu nije nikad htio da odstupi od svetog siromaštva. I preblaženi naš otac Franjo, slijedeći njegove stope, dok je živio, nije ni najmanje odstupao od svetog siromaštva koje je izabrao za sebe i za svoju braću.

Razmišljajući, dakle, o previsokom našem pozivu i o zapovijedi tolikog oca, ja Klara, službenica Kristova i siromašnih sestara samostana Svetog Damjana i biljčica svetog oca; i razmišljajući o krhkosti ostalih, koje smo se bojali u nama, poslije preminuća našeg svetog oca Franje, koji je bio poslije Boga naš jedini stup i čvrstoća, ponovno smo se i ponovno obvezale našoj Gospođi presvetoj siromaštini, da poslije moje smrti podnipošto neće od nje odstupiti one sestre koje jesu i koje će doći.

Pa kao što sam ja uvijek nastojala voditi brigu da obdržavam i činim da se obdržava sveto siromaštvo koje smo obećale Gospodinu i ocu našem blaženom Franji, tako su dužne uz pomoć Božju do kraja obdržavati i činiti da se obdržava sveto siromaštvo one koje mene naslijede u službi.

Pače sam se poskrbila od gospodina pape Inocenta, u vrijeme kojega smo započele, i od ostalih njegovih nasljednika, da se njihovim povlasticama učvrsti naš zavjet presvetog siromaštva koje smo Gospodinu i blaženom našem ocu obećale, da ne bismo ikad od njega odstupile.

Radi toga prigibam koljena te duhom i tijelom prignuta preporučujem svetoj rimskoj Crkvi, vrhovnom svećeniku, a naročito gospodinu kardinalu koji je dodijeljen Redu Manje braće i nama, sve svoje sestre koje su sada i koje će doći, da bi, za ljubav prema onom Bogu koji je siromah bio položen u jaslje, siromah živio u svijetu i gol visio na križu, uvijek svome malenome stada, što ga je Bog Otac porodio u svojoj Crkvi riječju i primjerom preblaženoga oca našega svetoga Franje nasljedovanjem siromaštva i poniznosti njegova ljubljenog Sina i slavne Djevice njegove majke, učinio da obdržavaju sveto siromaštvo koje smo obećale Bogu i preblaženom ocu našem svetom Franji, i da se udostoji uvijek podržavati ih i sačuvati. Pa kao što nam je Gospodin dao blaženoga oca našega Franju za utemeljitelja, saditelja i pomagača u službi Kristu i u onom što smo Gospodinu i blaženom našem ocu obećale, koji je također, dok je živio, nastojao da riječju i djelom uvijek obrađuje i uzgaja nas, svoju biljčicu, tako preporučujem i ostavljam na brizi svoje sestre, koje su sada i koje će doći, nasljedniku preblaženoga oca našega Franje i čitavome Redu, da nam budu na pomoćzi u napredovanju u službi Bogu, a osobito u obdržavanju presvetog siromaštva.

Ako bi se pak dogodilo, u koje vrijeme, da spomenute sestre napuste spomenuto mjesto te se presele na drugo, uza sve to su dužne nakon moje smrti, na kojem god mjestu bile, obdržavati spomenuti oblik siromaštva što smo ga obećale Gospodinu i preblaženom ocu našem Franji.

Neka vodi brigu i neka se poskrbi, koliko ona koja bude u službi toliko i ostale sestre, da ne bi na spomenutom mjestu pribavile ili primile zemlje, osim koliko krajna nužda traži za vrt da

se uzgaja povrće. Ako bi radi pristojnosti i zbog udaljenosti samostana ustrebalo imati izvan ograda vrta još nešto zemlje, neka se ne dopusti da se stekne ili primi više od onoga što traži krajna nužda. I ta zemlja nek se uopće ne obrađuje niti sije, nego neka uvijek ostane kruta i neobrađena.

Opominjem i potičem u Gospodinu Isusu Kristu sve svoje sestre, koje su sada i koje će doći, da uvijek nastoje slijediti put svete jednostavnosti, poniznosti, siromaštva i časnog svetog ponašanja, kako smo poučene od Krista i od preblaženog oca našega Franje u početku našega zajedništva.

Po tim krepostima, ne po našim zaslugama nego po samom milosrđu i milosti darovatelja, sam je Otac milosrđa raširio miomiris dobra glasa među one koji su daleko i koji su blizu. A iz ljubavi Kristove ljubeći se među sobom, pokažite na vani onu ljubav koju imate unutra, da tim primjerom izazvane sestre uvijek rastu u ljubavi prema Bogu i u međusobnoj ljubavi.

Također molim onu koja bude u službi sestara da nastoji prednjačiti krepostima i svetim ponašanjem više negoli službom, zato da njezine sestre, izazvane njezinim primjerom, slušaju ne samo po službi nego s ljubavlju. Neka bude skrbna i razborita prema svim sestrama kao dobra majka prema svojim kćerima, a osobito da im od milostinja što Gospodin daje nastoji pribaviti svakoj pojedinoj prema potrebi. I neka bude blaga i jednostavna, da joj sa sigurnošću mogu očitovati svoje potrebe, i da joj se mogu pouzdano uteći svakoga časa kako im se bude svidjelo, kako za sebe tako i za druge.

A podložne sestre neka se sjete da su se radi Boga odrekle svoje volje. Stoga hoću da budu podložne svojoj majci, kako su dragovoljno obećale Gospodinu, da bi njihova majka lakše nosila svaki teret službe, i da joj se ono što je dosadno i gorko, po njihovu svetom ponašanju, pretvori u sladoš.

A budući da je tijesan put i staza i uska vrata, po kojima se ide i ulazi u život, malo je onih koji njima hode i kroz njih ulaze. Pa ako ih je nešto koji njima povremeno hodaju, malo ih je koji ustraju na njima. A blaženi oni kojima je dano hodati njima i ustrajati do kraja.

Čuvajmo se, ako smo stupile na put Gospodnji, da podnipošto za neko vrijeme ne odstupimo od njega, da ne nanesimo nepravdu tolikom Gospodinu i njegovoj majci Djevici, ocu našem blaženom Franji, slavnoj i također vojujućoj Crkvi. Jer je pisano: Prikleti oni koji odstupaju od zapovijedi tvojih.

Radi svega toga prigibam svoja koljena pred Ocem Gospodina našeg Isusa Krista da sam Gospodin, po zagovoru slavne Djevice svete Marije, majke njegove, preblaženoga oca našega Franje i svih svetaca, koji je dao dobar početak daje porast i, također, ustrajnost do kraja. Amen.

Ovaj spis, da bi se bolje održavao, ostavljam vama, svojim predragim i ljubljenim sestrama, koje su sada i koje će doći, kao znak blagoslova Gospodnjeg, preblaženoga oca našega Franje i blagoslova od mene, vaše majke i službenice.

BLAGOSLOV SV. KLARE

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Gospodin vas blagoslovio i sačuvao!

Pokazao vam lice svoje i smilovao vam se!

Svratio pogled svoj na vas i dao mir vama, sestrama i kćerima mojim, i svim drugima koje će doći i koje će ostati u vašoj družbi i ostalima, toliko prisutnima koliko onima koje će doći, koje budu ustrajale do konca u svim drugim samostanima siromašnih gospođa:

Ja Klara, službenica Kristova, biljčica preblaženoga oca našega svetoga Franje, sestra i majka vaša i ostalih siromašnih sestara, premda nedostojna, molim Gospodina našega Isusa Krista, da vam po svome milosrđu i po zagovoru svoje roditeljke svete Marije, blaženoga Mihaela arkandela i svih svetih anđela Božjih, blaženoga oca našega Franje i svih svetaca i svetica, sâm nebeski Otac dade i potvrdi ovaj presveti svoj blagoslov *na nebu i na zemlji*: na zemlji time da vas umnoži u svojoj milosti i u krepostima među svojim slugama i službenicama u svojoj vojujućoj Crkvi; a na nebu uzvisujući vas i proslavljajući vas u slavnoj Crkvi među svojim svecima i sveticama.

Blagoslivljam vas za svojega života i poslije svoje smrti, koliko mogu, svim blagoslovima kojima je *Otac milosrđa blagoslovio* i kojima će blagosloviti svoje sinove i kćeri *na nebu* i na zemlji, i kojima su duhovni otac i majka blagoslovili te će blagosloviti svoje duhovne sinove i kćeri. Amen.

Ljubite uvijek svoje duše i duše svih svojih sestara, i vodite uvijek brigu da održite što ste Gospodinu obećale.

Gospodin bio uvijek *s vama*, o da biste vi bile uvijek s njime. Amen.

PRVO PISMO AGNEZI PRAŠKOJ

Prečasnoj i veoma svetoj djevici, gospođi Agnezi, kćeri preuzvišenog i presvijetlog kralja Češke, Klara nedostojna služavka Isusa Krista i *beskorisna* službenica zatvorenih gospođa samostana Svetog Damjana, njoj svagdje podložna službenica, s posebnim se poštovanjem preporučuje u svemu da bi zadobila *slavu* vječne *sreće*.

Kad sam čula, prečasnica, o Vašem svetom ponašanju i svetom životu, koji se je raširio ne samo do mene nego skoro po čitavom svijetu, *radujem se u Gospodinu* i veoma *klikćem*; zbog čega mogu klikatati ne samo ja posebno nego svi koji služe i koji žele služiti Isusu Kristu.

Odatle proizlazi da kad ste mogli uživati, više od drugih svjetovnih slavlja, časti i dostojanstva, imajući uzvišenu slavu da se zakonito vjenčate sa slavnim Carem, kao što bi se Vašoj i njegovoj preuzvišenosti dolikovalo, radije ste, odbacivši sve to, čitavim osjećajem duše i srca odabrali presveto siromaštvo i tjelesnu oskudicu, prihvaćajući zaručnika plemenitijeg roda, Gospodina Isusa Krista, koji će Vaše djevičanstvo čuvati uvijek neokaljanim i nepovrijeđenim.

Kad njega ljubite čista ste, kad ga dotaknete postajete čistijom, kad ga primite ostajete djevicom.

Njegova je moć jača, darežljivost viša, izgled mu je ljepši, ljubav ugodnija i sva milina otmjenija.

Već ste vezani njegovim zagrljajima, on je *Vaše* grudi uresio *draguljima* i *ušima* vašim *predao neprocjenjive bisere*, i svu Vas *okružio sjajnim i žarkim biserjem*, okrunio Vas *zlatnom krunom ukrašenom pečatom posvete*.

Dakle, predraga sestro, pače veoma štovana gospođo, jer ste *zaručnica* i *majka* Gospodina mojega Isusa Krista, ukrašena veoma sjajno barjakom nepovredivog djevičanstva i presvetog siromaštva, ukrijepite se u svetoj službi siromašnog Raspetoga, kad ste već započeli žarkom željom, jer je on za sve nas *podnio muku križa, da nas istrgne iz vlasti kneza tame* kojom smo bili vezani okovima zbog prijestupa praroditelja, te *nas* je *pomirio* s Bogom Ocem.

O, blaženo siromaštvo, koje pribavlja vječna bogatstva onima koji ga ljube i prigrlje.

O, sveto siromaštvo, jer onima koji ga obdržavaju i žele, Bog obećava *nebesko kraljevstvo* i bez svake sumnje daje vječnu slavu i blaženi život.

O, milo siromaštvo, koje se je pred ostalim udostojao prigrliti Gospodin Isus Krist, kojim On upravlja i koji upravlja nebom i zemljom i koji također *reče i postadoše!*

Jer, *lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda, a sin čovječji, to jest Krist, nema gdje da naslonio glavu, a kad nakloni glavu predade duh.*

Ako se je dakle tolik i takav Gospodin, dolazeći u djevičansku utrobu, htio pokazati u svijetu prezren, ubog i siromah, da ljudi, koji su bili veoma siromašni, ubogi, podnoseći preveliku oskudicu nebeske hrane, postanu po njemu bogati, posjedujući nebesko kraljevstvo, *klikćite* veoma i *radujte se* ispunjeni golemom duhovnom radošću i veseljem.

Jer, kad se Vama više sviđao prezir svijeta negoli njegove časti, siromaštvo više negoli vremenito bogatstvo, i više *sabirati blago na nebu* negoli na zemlji, gdje rđa ne *izjeda ni moljac ne izgriza ni lupeži ne potkopavaju niti krađu, velika je vaša plaća na nebu*, i gdje ćete dostojno zaslužiti da budete nazvana *sestrom, zaručnicom* i *majkom* Sinu svevišnjeg Oca i slavne Djevice.

Jer čvrsto vjerujem da Vam je poznato da Gospodin *kraljevstvo nebesko* samo *sorimasima* obećaje i daje, jer dok se neka vremenita stvar ljubi gubi se plod božanske ljubavi;

da se Bogu i bogatstvu ne može služiti, jer će ili jednoga ljubiti a drugoga mrziti, ili jednomu služiti a drugoga prezirati; te da se obučen ne može boriti s golim, jer brzo biva oboren na zemlju, koji ima zašto će biti uhvaćen, ni u svijetu ostati slavan i onamo kraljevati s Kristom, kao i to da će deva prije proći kroz iglene uši negoli će bogataš uzaći u nebesko kraljevstvo. Stoga ste odbacili odijela, to jest vremenito bogatstvo, da pred protivnikom ne možete podleći, te da uskim putem i na tijesna vrata možete unići u nebesko kraljevstvo.

Velika je, naime, i pohvalna razmjena: ostaviti vremenite stvari radi vječnih, steći nebeske stvari za zemaljske, *primiti stostruko za jedno i posjedovati blaženi vječni život.*

Stoga pomislili koliko mogu da treba zamoliti u Kristu Vašu visost i Vašu svetost da se ukrijepite u njegovoj svetoj službi, rastući iz dobra u bolje, *iz kreposti u krepost*, da se onaj komu svom željom duše služite udostoji dati Vam željenu nagradu.

Zaklinjem Vas također, koliko mogu, u Gospodinu da mene, Vašu služavku, premda *beskorisnu*, i ostale sestre Vama sklone koje sa mnom borave u samostanu, preporučite u svojim presvetim *molitvama*, da njima potpomognute možemo zaslužiti milosrđe Isusa Krista, da skupa s Vama zaslužimo uživati u vječnom gledanju.

Budite pozdravljeni u Gospodinu i *molite za me.*

DRUGO PISMO AGNEZI PRAŠKOJ

Kćeri Kralja kraljeva, službenici Gospodara nad gospodarima, predostojnoj zaručnici Isusa Krista i stoga preplemenitoj kraljici, gospođi Agnezi; Klara, *beskorisna* i nedostojna službenica siromašnih gospođa, šalje pozdrav i želju da uvijek živi u posvemašnjem siromaštvu.

Zahvaljujem djelitelju obilnije milosti, od koga vjerujemo da proizlazi *svaki dobar dar i svaki savršen poklon*, što te je uresio tolikim naslovima kreposti i ukrasio znakovima tolike savršenosti, zato da postavši marljiva nasljedovateljica *savršenog Oca* zaslužiš postati tako savršena da njegove oči na tebi neće vidjeti ništa nesavršeno.

Ovo je savršenost kojom će te sam Kralj sebi pridržati u nebeskom ležaju, gdje slavan sjedi na zvjezdanom prijestolju, jer, omalovaživši sjaj zemaljskog kraljevstva i smatrajući malovrijednima darove carske ženidbe, postala si takmacem najsvetijeg siromaštva; u duhu velike poniznosti i prežarke ljubavi poslala si *stopama* onoga čijem si se vjenčanju bila dostojna pridružiti.

Budući da znam da si puna kreposti, štedeći te od obilja riječi neću te opterećivati suvišnim riječima, premda se tebi ne bi činila suvišnom nijedna od koje bi ti mogla proizaći kakva utjeha. Ali *jer je samo jedno potrebno*, to jedno molim i opominjem za ljubav onoga komu si se prikazala kao *sveta* i ugodna *žrtva*, da se uvijek sjećaš svoje odluke, gledajući poput druge Rahele uvijek na svoj početak, drži što imaš, radi što radiš i *ne puštaj*, nego brzim trkom, lakim korakom, nezapriječenih nogu, da ti koraci ne hvataju prašine, radujući se sigurna i hitra oprezno stupaj stazom blaženstva, ne vjerujući nikomu niti pristajući uz ikoga koji bi te htio odvratiti od ove odluke, koji bi ti htio na put *postaviti kamen spoticanja*, da ne bi izvršila svoje zavjete *Svevišnjemu* u onom savršenstvu na koje te je Duh Gospodnji pozvao.

U ovome pak, da sigurnije *stupaš putem* Gospodnjih *zapovijedi*, nasljeduj savjet našeg časnog oca, brata našeg Ilije; i pretpostavi ga savjetima drugih te ga smatraj sebi dražim od svakog dara.

A ako bi ti tko što drugo rekao, na što drugo te nagovarao, što bi priječilo tvoju savršenost, što bi se činilo protivnim tvome zvanju, premda moraš poštivati, ipak nemoj slijediti njegov savjet, nego kao siromašna djevica prigri siromašnoga Krista.

Gledaj onoga koji je za te postao prezren i slijedi ga postavši radi njega prezrena na ovom svijetu. O, najplemenitija kraljice, pogledaj, razmisli, razmatraj svoga Zaručnika, *najljepšeg među sinovima ljudskim*, kako je radi tvoga spasenja postao najružniji od ljudi, prezren, udaren i po cijelom tijelu mnogostruko *bičevan*, umirući u samim tjeskobama križa, i poželi da ga nasljeduješ.

Ako budeš s njime trpjela, *s njime ćeš kraljevati*, ako s njime podnosiš boli, s njime ćeš se i radovati, ako umireš na križu patnja, s njime ćeš imati višnje stanove u sjaju svetaca, i *ime* će tvoje, *zapisano u knjizi života*, biti slavno među ljudima.

Zbog toga ćeš vječno kroz vijeke vjekova biti dionica slave nebeskoga kraljevstva u zamjenu za zemaljsko i prolazno; učestvovat ćeš u vječnim dobrima u zamjenu za propadljiva i živjet ćeš u vijeke vjekova. Zdrava budi, predraga sestro i gospođo, radi Gospodina tvojega zaručnika; i nastoj u svojim pobožnim molitvama preporučiti mene i moje sestre koje se radujemo tvojim dobrima Gospodnjim po kojima on po svojoj milosti u tebi djeluje. Puno nas također preporuči svojim sestrama.

TREĆE PISMO AGNEZI PRAŠKOJ

Svojoj u Kristu mnogo poštovanoj gospođi i nada sve smrtnike ljubljenoj sestri Agnezi, rođenoj sestri svijetlog Češkog kralja, ali sada *sestri* i *zaručnici* vrhovnog nebeskog Kralja, Klara najnezatnija i nedostojna Kristova službenica i služavka siromašnih gospođa, šalje radosne pozdrave u *začetniku spasenja* i što se god boljega može poželjeti.

Zbog tvoga dobrog zdravlja, zbog sretnog stanja i zbog sretnih uspjeha o kojima čujem da ih postizavaš na započetom putu za postignuće nebeske *nagrade*, ispunjena sam tolikom radošću! I tolikim klicanjem dišem u Gospodinu ukoliko poznajem i prosuđujem da ti divno nadoknađuješ, toliko u meni koliko u drugim sestrama, manjkavosti u nasljedovanju siromašnog i poniznog Isusa Krista.

Zaista se mogu radovati i nitko me ne može otuđiti od tolike radosti, jer, *već držeći* ono za čim sam pod nebom čeznula da vidim kako si čvrsto i nenadano porazila spletke *lukavog* neprijatelja i oholost koja upropaštava ljudsku narav i taštinu koja zaluđuje ljudska srca, čudesnim nekim darom iz ustiju samog Boga, i kako si neusporedivo *blago*, *sakriveno u njivi svijeta* i ljudskih srdaca kojim se *kupuje* onoga po kome je *sve iz ništa postalo*, obujmila snagom vjere i snažnim mišicama siromaštva, smatram te, da se izrazim vlastitim riječima apostola, *pomoćnicom* samoga Boga i *podržavateljicom* klonulih udova njegovog neizrecivog tijela.

Tko će mi reći da se tolikim divnim radostima ne radujem? *Raduj se* dakle uvijek u *Gospodinu* i ti, predraga, i neka te ne ovije gorčina ni malgla, o preljubljeni u Kristu gospođo, koja si *radost* anđela i *kruna* sestara.

Postavi svoj duh pred zrcalo vječnosti, uroni svoju dušu u *svjetlo slave*, postavi svoje srce u *lik* božanske *biti* i *preobrazi* svu sebe motrenjem u *slici* njegovog božanstva, da i sama osjetiš što osjećaju prijatelji kušajući *skrivenu slatkoću*, koju je sam Bog od početka čuvao za one koji ga ljube.

I posve napustivši sve ono što u varavom nemirnom svijetu zarobljuje *slijepu* ljubitelje, potpuno *ljubi* onoga koji je svega sebe predao radi tvoje ljubavi, *čijoj se ljepoti dive sunce i mjesec*, čijim nagradama i njihovoj dragocjenosti i *veličini nema kraja*; onoga, velim, Sina Svevišnjeg kojega je porodila Djevica i poslije poroda djevicom ostala. Ostani privržena njegovoj preljubljenoj Majci, koja je porodila takvog Sina koga nebesa *ne mogu obuhvatiti*, a ipak ga je ona nosila u malom zatvorenom prostoru svete utrobe i u djevičanskom krilu.

Tko se ne bi zgrozio nad zasjedama ljudskog neprijatelja, koji po časovitom sjaju i po varavoj slavi tjera u ništa što je veće od neba? Evo je već jasno po Božjoj milosti da je duša vjernog čovjeka veća od neba, jer *nebesa* sa svim stvorovima *ne mogu obuhvatiti* Stvoritelja, a sama vjerna duša je njegov *stan* i sjedište, i to samo po ljubavi koju bezbožnici nemaju, jer istina kaže: *Tko mene ljubi, njega će ljubiti Otac moj i ja ću ga ljubiti i k njemu ćemo doći i kod njega ćemo se nastaniti*.

Kao što Ga je slavna Djeva djevica na tvarni način nosila, tako i ti, *slijedeći njezine stope* poniznosti i osobito siromaštva, možeš čistim i djevičanskim tijelom uvijek i bez ikakve sumnje nositi Ga na duhovni način – da u tebi *prebiva* onaj *koji* tebe i *sve obuhvaća*, posjedujući onoga koji će tebe posjedovati jače od ostalih prolaznih posjeda ovoga svijeta. U tom se neki svjetovni kraljevi i kraljice varaju. Premda se njihove oholosti penju do neba i njihova se glava dotiče oblaka, na kraju će biti svedene u smetište.

O onomu pak što si mi zapovjedila da ti objasnim, to jest koje su svetkovine na koje nas je možda – kako mislim da si tako prosudila – preslavni naš otac sveti Franjo posebno upozorio da ih svetkujemo raznolikošću hrane, smatram da tvojoj ljubežljivosti treba odgovoriti. Neka dakle znade tvoja razboritost da, izuzevši one koje su slabe i bolesne za koje nas je upozorio i zamolio da vodimo posve posebnu brigu koliko god više možemo s obzirom na bilo koju hranu, nijedna od nas, koje smo zdrave i jake ne smije jesti nego samo korizmenu hranu, u obične dane i na blagdane, posteći svakog dana osim nedjelje i Porođenja Gospodnjega, a tada bismo morale jesti dvaput dnevno. Četvrtkom također u običnim vremenima dano je svakomu na volju, tako da koja ne bi htjela nije dužna postiti. Ipak mi zdrave postimo svaki dan osim nedjelje i Božića. A svakog Uskrsa, kako kaže spis blaženoga Franje, na svetkovine svete Marije i svetih Apstola, također nismo dužne postiti, osim ako ove svetkovine padnu u petak; i, kako je već rečeno, uvijek koje smo zdrave i jake, jedemo korizmenu hranu. Ali jer *snaga naša nije ko snaga kamena niti je tijelo naše od mjedi liveno*, pače smo krhke i sklone svakoj tjelesnoj slabosti, molim te, predraga, da se mudro i razborito povučeš od nerazborite i nemoguće strogosti u odricanju, za koju sam doznala da si je poduzela, i molim u Gospodinu da *živa slaviš Gospodina*, da *prinosiš Gospodinu duhovno bogoslužje*, da tvoja *žrtva* uvijek *bude solju začinjena*.

Budi zdrava uvijek u Gospodinu, kako ja za sebe želim biti zdrava, i toliko sebe koliko i svoje sestre preporučujem tvojim svetim molitvama.

ČETVRTO PISMO AGNEZI PRAŠKOJ

Polovini svoje duše i škrinji posebne srdačne ljubavi, svijetloj kraljici, zaručnici Kralja Jaganjca, gospođi Agnezi, preljubljenoj svojoj majci, i među svim drugima osobitoj kćerci, Klara, nedostojna služavka Kristova i *beskorisna* sluškinja njegovih službenica koje stanuju u samostanu Svetog Damjana u Asizu, šalje pozdrav i želi s ostalim presvetim djevicama *pjevati novu pjesmu* pred prijestoljem Boga i Jaganjca i *slijediti Jaganjca kamo god pođe*.

O *majko i kćerko, zaručnice* Kralja svih vjekova, ako ti i nisam pisala često, kako tvoja i moja duša jednako hoće i katkad poželi, nemoj se čuditi i nemoj nikad pomisliti da požar ljubavi prema tebi manje nježno gori u nutrini tvoje majke. Tomu je uzrok pomanjkanje glasnika i očite opasnosti putova. Sada pak, dok pišem tvojoj ljubavi, zajedno se s tobom radujem i kličem i *u radosti duha*, zaručnice Kristova, jer si poput druge presvete djevice, svete Agneze, zaručena *Neokaljanom Jaganjcu koji oduzima grijeh svijeta*, napustivši sve taštine ovoga svijeta.

Zaista je sretan kojemu je dano da se domogne ove svete gozbe, da svim srcem prione uz onoga čijoj se ljepoti sveudilj dive blažene nebeske čete: njega ljubiti usrećuje, njega motriti odmara, njegova dobrotivost ispunja, njegova slatkost hrani, njegov spomen rasvjetljuje, *njegov miomiris uskrisuje*, a od njegova gledanja blaženi su svi građani višnjeg Jeruzalema. *On je sjaj vječne slave, odsjev vječne svjetlosti i zrcalo bez ljage*.

Stoga, svednevnice motri to zrcalo, ti kraljice, zaručnice Isusa Krista, i u njem se sveudilj ogledaj, da se sva, iznutra i izvana, uresiš *haljinama zlatom izvezenima*, od *veza šarena*, cvijećem i odjećom svakovrskih vrлина, kako dolikje, o predraga kćeri i zaručnice višnjega Kralja. U tom zrcalu sjaji blaženo siromaštvo, sveta poniznost i neizreciva ljubav, kako ćeš s Božjom milošću moći to promatrati u cijelom zrcalu.

Gledaj, velim, pri dnu toga ogledala siromaštvo onoga koji je *položen u jasje i povijen u pelenice*. O, čudesne poniznosti, zapanjujućeg siromaštva! Kralj anđela, *Gospodar neba i zemlje položen* je u jasje. Posred ogledala promatraj poniznost, u najmanju ruku blaženo siromaštvo, bezbrojne napore i muke koje je podnio radi otkupljenja ljudskog roda. Na vrhu toga ogledala promatraj ljubav kojom je htio trpjeti na stupu križa i na njemu umrijeti smrću od svake sramotnjom.

Stoga je to ogledalo, postavljeno na drvo križa, samo opominjalo prolaznike što treba ovdje promatrati govoreći: *O vi svi što prolazite putem pogledajte i vidite ima li boli kakva je bol moja*; odgovorimo na njegov vapaj i jauk jednim glasom i jednim duhom: *Bez prestanka na to mislim i sahnje duša u meni*.

Žarila se, dakle, o kraljice nebeskoga Kralja, sveudilj sve jače žarom ove ljubavi. Promatrajući, k tomu, njegove neizrecive slasti, njegova bogatstva i vječne časti te od silne želje i ljubavi uzdišući za njima, zavapij: *Povuci me za sobom, trčat ćemo za miomirisom pomasti tvojih*, o nebeski zaručnice.

Trčat ću bez predaha, *dok me ne uvedeš u vinogradarevu klijet, dok mi tvoja ljevica ne bude pod glavom i desnica me tvoja ne zagrlila sretnu, dok me ne poljubiš najsretnijim poljupcem svojih usta*.

Uronjena u ovom razmatranju sjeti se mene, svoje siromašne majke, i znaj da sam i ja neizbrisivo upisala sretan spomen na te *na ploče svoga srca* i da si mi milija od svih.

Što još treba reći? Da u ljubavi prema tebi zašuti jezik tijela; ili radije da progovori jezik duha. O, blagoslovljena kćeri, budući da se ljubav koju gajim prema tebi podnipošto ne može punije izraziti tjelesnim jezikom, molim te da ovo što sam nepotpuno napisala blagohotno i odano primiš gledajući u tom barem moj majčinski osjećaj ljubavi kojim sam svakog dana obuzeta prema tebi i tvojim kćerima, kojima sebe i svoje kćeri u Kristu veoma preporučujem. Same moje kćeri, ali najviše premudra djeвица Agneza, moja sestra, preporučuju se u Gospodinu, koliko god mogu, tebi i tvojim kćerima.

Drži se čestito, predraga kćeri, sa svojim kćerima sve do prijestolja *slave velikoga Boga* i priželjkujte nas.

Ovim pismom preporučujem, koliko god mogu, tvojoj ljubavi donosioce ovog pisma, predragu našu braću, brata Amata, *dragog Bogu i ljudima*, i brata Bonaguru.

PISMO ERMENTRUDI

Predragoj sestri Ermentrudi Klara iz Asiza, ponizna službenica Isusa Krista, šalje pozdrav i mir.

Doznadoh, o predraga sestro, da si uz pomoć Božje milosti sretno izbjegla svijetu i blatu; radujem se tomu i čestitam ti, i opet se radujem da sa svojim kćerima čvrsto stupaš stazama kreposti.

Predraga, budi vjerna onomu komu si obećala vjernost do smrti, jer ćeš od njega *primiti vijenac života*. Ovaj naš *trud* je kratak, a *plaća* je vječna: neka te ne prestraši buka *svijeta koji bježi poput sjene*; neka te ne zaludi isprazna šarolikost varavog svijeta; za paklenu sibilu začepi svoje uši i hrabro krši njezine pokušaje;

Suprotivštine rado podnosi, i nek te ne uznesu sreća, jer sreća traži vjeru, a protivštine je zahtijevaju; što si *Bogu zavjetovala* vjerno *izvršuj* i on će nagraditi.

O predraga, gledaj prema nebu koje nas zove, i *uzmi križ i slijedi* Krista koji ide pred nama; jer ćemo poslije raznih i *mnogih nevolja* po njemu *unići u njegovu slavu*.

Ljubi iz svega srca Boga i Isusa, Sina njegova, razapeta za nas grešnike i nek iz tvoje pameti ne ispada spomen na njega;

Stalno razmatraj tajne križa i tjeskobu *Majke koja je stajala pod križem*.

Moli uvijek i *bdij*.

Djelo koje si dobro započela ustrajno *dovrši* i *službu* koju si preuzela *ispuni* u svetom siromaštvu i iskrenoj poniznosti.

Ne plaši se, kćeri, jer *Bog, vjeran u svim riječima svojim i svet u svim svojim djelima*, izlit će svoj blagoslov na te i na tvoje kćeri; i bit će vaš pomoćnik i najbolji vaš tješitelj; otkupitelj naš i vječna nagrada.

Molimo Boga *jedni za druge, tako ćemo, naime, noseći breme ljubavi jedni drugima* lako *ispuniti zakon Kristov*. Amen.

Potvrđeno Pravilo – 1. str.

Pravilo bez bule – 5. str.

Ulomci drugog nepotvrđenog Pravila – 17. str.

Pravilo za samotišta – 23. str.

Oporuka sv. Franje – 24. str.

Opomene sv. Franje – 26. str.

Pjesma stvorova – 32. str.

Pohvale, Blagoslov i Pismo (bratu Leonu) – 33. str.

Blagoslov bratu Bernardu – 33. str.

Pismo sv. Klari o postu – 34. str.

Oblik života sv. Klari – 34. str.

Posljednja volja sv. Klari – 34. str.

Pismo sv. Antunu – 34. str.
Pismo vjericima I. – 35. str.
Pismo vjericima II. – 36. str.
Pismo kustodima I. i II. – 39. str.
Pismo klericima – 40. str.
Pismo upravljačima naroda – 40. str.
Pismo ministru – 41. str.
Pismo čitavom Redu – 42. str.
Sijenska oporuka – 44. str.
Tumačenje Očenaša – 45. str.
O savršenom veselju – 46. str.
Absorbeat – 46. str.
Molitva pred križem – 46. str.
Pozdrav Blaženoj Djevici – 47. str.
Pozdrav krepostima – 47. str.
Poticaj na hvalu Božju – 48. str.
Pjesma utješnica klarisama – 48. str.
Pohvale svih časova – 49. str.
Služba Muke Gospodnje – 50. str.
Pravilo sv. Klare – 63. str.
Oporuka sv. Klare – 71. str.
Blagoslov sv. Klare – 74. str.
Prvo pismo Agnezi Praškoj – 75. str.
Drugo pismo Agnezi Praškoj – 76. str.
Treće pismo Agnezi Praškoj – 77. str.
Četvrto pismo Agnezi Praškoj – 79. str.
Pismo Ermentrudi iz Bruggesa – 80. str.